

HOVRÄTTEN FÖR
NEDRE NORRLAND
Rotel 6
Handläggare 6

DOM
2025-11-07
Sundsvall

Mål nr
B 1188-22

Sid 1 (45)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts dom den 23 juni 2022 i mål nr B 3223-19, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 9)

Motpart (Åklagare)

Kammaråklagare Johan Lindmark och Staffan Edlund
Riksenheten mot korruption

Klagande (Tilltalad)

HANS Göran Carlsson, 19650622-8235
Vallsundsvägen 5
832 96 Frösön

Offentlig försvarare: Advokat Jonas Granfelt
Advokatfirman Althin HB

SAKEN

Grovt tagande av muta m.m.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten ändrar tingsrättens dom på följande sätt.

- Hovrätten frikänner Hans Carlsson från åtalerna för medhjälp till grovt bokföringsbrott (åtalpunkten 3), medhjälp till försvårande av skattekontroll, grovt brott, (åtalpunkten 4) och grovt tagande av muta (åtalpunkten 6).
- Hovrätten bestämmer fängelsestraffets längd till 1 år 8 månader.
- Hovrätten ogillar åklagarens talan om näringsförbud.
- Hovrätten avslår åklagarens särskilda yrkande om förverkande av ett belopp om 179 896 kr såsom utbyte av brott enligt 36 kap. 1 och 5 §§ brottsbalken (åtalpunkten 6).

I övrigt gäller tingsrättens dom.

Jonas Granfelt får ersättning av staten med 645 543 kr, varav 479 765 kr avser arbete, 20 432 kr tidsspillan, 13 366 kr utlägg, 2 871 kr traktamente och 129 109 kr mervärdesskatt.

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

Dok.Id 248055

Postadress
Box 170
851 03 Sundsvall

Besöksadress
Södra Tjörngatan 2

Telefon
060-18 68 00
E-post: hovratten.nedrenorrland@dom.se
www.hovrattenfordrenorrland.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

Christina Bergner får, som tidigare försvarare, ersättning av staten för arbete med 44 016 kr, varav 8 803 kr utgör mervärdesskatt.

Kostnaden för försvararna ska staten stå för.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts dom den 23 juni 2022 i mål nr B 3223-19, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 9)

Motpart (Åklagare)

Kammaråklagare Johan Lindmark och Staffan Edlund
Riksenheten mot korruption

Klagande (Tilltalad)

MATS Robert Gustafsson, 19670329-5094
Pilgrimstad Stationsvägen 11
843 97 Pilgrimstad

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Filip Rydin
RYDIN ADVOKATER AB

SAKEN

Grovt tagande av muta m.m.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten ändrar tingsrättens dom endast på så sätt att hovrätten bestämmer fängelsestraffets längd till 2 år 6 månader.

I övrigt gäller tingsrättens dom.

Filip Rydin får ersättning av staten med, mervärdesskatten rätt beräknad, 675 873 kr, varav 504 348 kr avser arbete, 22 108 kr tidspillan, 14 242 kr utlägg och 135 175 kr mervärdesskatt. Kostnaden för försvararen ska staten stå för.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts dom den 23 juni 2022 i mål nr B 3223-19, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 9)

Motpart (Åklagare)

Kammaråklagare Johan Lindmark och Staffan Edlund
Riksenheten mot korruption

Klagande (Tilltalad)

Karl Stig DANIEL Kindberg, 19671106-8590
Prästgatan 65 A Lgh 1001
831 34 Östersund

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Olof Kullinger
Advokatfirman NORDIA KB

SAKEN

Grovt tagande av muta m.m.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten ändrar tingsrättens dom på följande sätt.

- Hovrätten frikänner Daniel Kindberg från åtalerna för medhjälp till grovt bokföringsbrott (åtalspunkten 3) och medhjälp till försvårande av skattekontroll, grovt brott, (åtalspunkten 4).
- Hovrätten bestämmer fängelsestraffets längd till 1 år 8 månader.
- Hovrätten ogillar åklagarens talan om näringsförbud.

I övrigt gäller tingsrättens dom.

Olle Kullinger får ersättning av staten med, mervärdesskatten rätt beräknad, 547 144 kr varav 406 016 kr avser arbete, 22 108 kr tidsspillan, 9 591 kr utlägg och 109 429 kr mervärdesskatt. Kostnaden för försvararen ska staten stå för.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts dom den 23 juni 2022 i mål nr B 3223-19, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 9)

Motpart (Åklagare)

Kammaråklagare Johan Lindmark och Staffan Edlund
Riksenheten mot korruption

Motpart (Målsägande)

Peab Sverige AB, 556099-9202
Box 133
260 92 Förslöv

Företrädd av åklagarna

Klagande (Tilltalad)

Jan-Erik Vikén, 19551224-8211
Centrumvägen 18 F
834 32 Brunflo

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Nina Löwenhielm
Advokatfirman Löwenhielm AB

SAKEN

Grovt tagande av muta m.m.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Med ändring av tingsrättens dom frikänner hovrätten Jan-Erik Vikén från samtliga åtalspunkter och ogillar Peab Sverige AB:s skadeståndstalan mot honom.

Hovrätten befriar Jan-Erik Vikén från skyldigheten att betala en avgift till brottsofferfonden och att återbetala försvararkostnaderna i tingsrätten till staten.

Nina Löwenhielm får ersättning av staten med 72 631 kr, varav 34 892 kr avser arbete, 17 509 kr tidsspillan, 5 704 kr utlägg och 14 526 kr mervärdesskatt. Denna kostnad ska staten stå för.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts dom den 23 juni 2022 i mål nr B 3223-19, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 9)

Motpart (Åklagare)

Kammaråklagare Johan Lindmark och Staffan Edlund
Riksenheten mot korruption

Klagande (Tilltalad)

Aktiebolaget Svedberghs i Östersund, 556580-9414
Prästgatan 42 B
832 96 Frösön

Ställföreträdare: Hans Carlsson

Ombud: Advokat Jonas Granfelt
Advokatfirman Althin HB

SAKEN

Företagsbot

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Med ändring av tingsrättens dom avslår hovrätten yrkandet om företagsbot.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts dom den 23 juni 2022 i mål nr B 3223-19, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 9)

Motpart (Åklagare)

Kammaråklagare Johan Lindmark och Staffan Edlund
Riksenheten mot korruption

Klagande (Tilltalad)

HGC i Östersund AB, 556915-6184
Vallsundsvägen 5
832 96 Frösön

Ställföreträdare: Hans Carlsson

Ombud: Advokat Jonas Granfelt
Advokatfirman Althin HB

SAKEN

Företagsbot

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Med ändring av tingsrättens dom avslår hovrätten yrkandet om företagsbot.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts dom den 23 juni 2022 i mål nr B 3223-19, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 9)

Motpart (Åklagare)

Kammaråklagare Johan Lindmark och Staffan Edlund
Riksenheten mot korruption

Klagande (Tilltalad)

Nockt AB i konkurs, 556823-3653
Prästgatan 65A Lgh 1001
831 34 Östersund

Ställföreträdare: Alexander Kindberg

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Olof Bexell
Olsson Lilja Advokater AB

SAKEN

Företagsbot

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Med ändring av tingsrättens dom avslår hovrätten yrkandet om företagsbot och befriar Nockt AB i konkurs från skyldigheten att solidariskt med SDAB Förvaltning AB i konkurs återbetala försvararkostnaden i tingsrätten till staten.

Olof Bexell får ersättning av staten med 220 973 kr, varav 145 515 kr avser arbete, 20 420 kr tidsspillan, 10 843 kr utlägg och 44 195 kr mervärdesskatt. Denna kostnad ska staten stå för.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts dom den 23 juni 2022 i mål nr B 3223-19, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 9)

Motpart (Åklagare)

Kammaråklagare Johan Lindmark och Staffan Edlund
Riksenheten mot korruption

Klagande (Tilltalad)

Pilgrimsta Hus Bygg AB, 556560-6430
Box 182
840 58 Pilgrimstad

Ställföreträdare: Mats Gustafsson

Ombud: Advokat Filip Rydin
RYDIN ADVOKATER AB

SAKEN

Företagsbot

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten fastställer tingsrättens dom.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts dom den 23 juni 2022 i mål nr B 3223-19, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 9)

Motpart (Åklagare)

Kammaråklagare Johan Lindmark och Staffan Edlund
Riksenheten mot korruption

Klagande (Tilltalad)

SDAB Förvaltning AB i konkurs, 556891-9772
Prästgatan 65A Lgh 1001
831 34 Östersund

Ställföreträdare: Alexander Kindberg

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Olof Bexell
Olsson Lilja Advokater AB

SAKEN

Företagsbot

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Med ändring av tingsrättens dom avslår hovrätten yrkandet om företagsbot och befriar SDAB Förvaltning AB i konkurs från skyldigheten att solidariskt med Nockt AB i konkurs återbetala försvararkostnaden i tingsrätten till staten.

För beslut om ersättning till försvararen, se domslutet för Nockt AB i konkurs.

YRKANDEN M.M. I HOVRÄTTEN

Mats Gustafsson har yrkat att hovrätten ska frikänna honom från samtliga brott (åtalspunkterna 1-4). Vidare har han yrkat att hovrätten ska avslå åklagarens särskilda yrkande om näringsförbud. Under alla förhållanden har han yrkat att påföljden mildras.

Daniel Kindberg har yrkat att hovrätten frikänner honom från samtliga brott (åtalspunkterna 1, 3-4). Vidare har han yrkat att hovrätten ska avslå åklagarens särskilda yrkanden om förverkande och näringsförbud. Under alla förhållanden har han yrkat att påföljden mildras.

Hans Carlsson har yrkat att hovrätten ska frikänna honom från samtliga brott (åtalspunkterna 2-4 och 6). Vidare har han yrkat att hovrätten ska avslå åklagarens särskilda yrkanden om förverkande och näringsförbud. Under alla förhållanden har han begärt att påföljden mildras.

Jan-Erik Vikén har yrkat att hovrätten ska frikänna honom helt (åtalspunkterna 6-7) och ogilla Peab Sverige AB:s skadeståndstalan.

HGC i Östersund AB ("HGC"), Aktiebolaget Svedberghs i Östersund AB ("Svedberghs"), Nockt AB ("Nockt"), SDAB Förvaltning AB ("SDAB") och Pilgrimsta Hus Bygg AB ("Pilgrimsta Hus") har yrkat att hovrätten ska avslå åklagarens yrkande om företagsbot eller, i andra hand, sätta ned utdömda belopp.

Åklagaren och målsäganden har motsatt sig ändring.

Åklagaren har i hovrätten justerat gärningsbeskrivningen på så sätt att datumet för en överföring från Pilgrimsta Hus till Nockt, vilken angetts i tabellens rad 13 under åtalspunkten 1, har justerats från den 11 mars 2017 till *den 10 mars 2017*.

Hovrätten har, i slutligt beslut av den 10 oktober 2015, inte tillåtit åklagarens särskilda andrahandsyrkande om förverkande av utbyte av brott i åtalspunkterna 1-2, mot de

bolag som nämns där.

Nockt och SDAB försattes i konkurs den 27 oktober 2025.

UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN

I hovrätten har åberopats samma bevisning som vid tingsrätten. De videoinspelade förhören från tingsrätten har spelats upp. Åklagaren, Hans Carlsson, Mats Gustafsson och bolagen Nockt samt SDAB har även åberopat viss ny skriftlig bevisning.

Åklagaren har gett in en kompletterande granskning upprättad av ekorevisorn Fredrik Wahlberg, Hans Carlsson mejlkorrespondens och Mats Gustafsson fakturor. Nockt och SDAB har lagt fram protokoll från extra bolagstämman med tillhörande kontrollbalansräkning i bolagen och flertalet fakturor. På begäran av åklagaren har tilläggsförhör hållits med Fredrik Wahlberg.

Fredrik Wahlberg har hörts och huvudsakligen uppgett följande. Han har kompletterat tidigare gjorda granskningar av Nockt och SDAB för att se om medel förts över till Daniel Kindberg. Detsamma gäller HGC och Svedberghs men där har han tittat på vilka medel som förts över till Hans Carlsson. Granskningen har avsett samma tidsperiod som den tidigare kontoanalysen och uppgifterna är hämtade från den. Gällande **Nockt** har han noterat att det finns en uppgift från årsredovisningen för räkenskapsåret 2018 avseende en utdelning till aktieägare om 2 000 000 kr. Vidare har det förekommit en transaktion om bl.a. 26 250 000 kr från Nockt till DAKI AB ("DAKI") under granskad tidsperiod. När det kommer till **SDAB** har 1 049 449 kr delats ut till aktieägare enligt uppgift från årsredovisning för räkenskapsåret 2018. Bolaget har under året också förvärvat en bostadsrätt och äger totalt två bostadsrätter. Daniel Kindberg bor i samma bostadsrättsförening och är folkbokförd där. Daniel Kindberg och DAKI har betalat in pengar till SDAB och SDAB har betalat 1 620 000 kr till Daniel Kindberg. I DAKI har skett utdelningar till aktieägare under räkenskapsåren 2016-2019 med 16 000 000 kr. Det har även funnits ett privatkonto och ett företagskonto där medel har betalats från DAKI till Daniel Kindberg. Det har inte varit möjligt att följa pengarna, utan det man ser är att det har kommit in medel

som blandats med andra medel. Det som går att se är i vilken omfattning det kommit in pengar i bolagen och ut ur bolagen. Han har också sett att det går pengar till Daniel Kindberg. Av uppgifterna som rör **HGC** ser man att det har kommit in ca 2 800 000 kr från Pilgrimsta Hus. De har tittat på poster i årsredovisningen där det står HC, det kan handla om någon form av utdelning. När det kommer till uppgifter från årsredovisningarna har han i sin rapport (p. 3.1.1.) skrivit disponerat eller utdelning beroende på vad som står i årsredovisningen. Han vet inte om det definitivt har tagits ut pengar från HGC när det står disponerats. När det kommer till utbetalningar från bolaget har han inte haft några motpartsuppgifter. Han kan därför inte säga att HC står för Hans Carlsson, det kan vara någon annan person. Han har tittat på ett affärskonto i **Svedberghs**. Bolaget har även annan verksamhet i form av en klockaffär. Det är redogjort för insättningar och uttag på affärskontot. Han har inte heller här kunnat se var de utgående pengarna har tagit vägen.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Inledning

Åklagarens objektivitetsplikt

Av 1 kap. 9 § regeringsformen framgår att domstolar och myndigheter i sin verksamhet ska beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saklighet och opartiskhet, den s.k. objektivitets-principen. När det gäller förundersökningen är åklagarens plikt att vara objektiv fastställd genom 23 kap. 4 § rättegångsbalken. Av bestämmelsens första stycke framgår att vid förundersökningen ska undersökningsledaren och den som biträder honom eller henne söka efter, ta till vara och beakta omständigheter och bevis som talar såväl till den misstänktes fördel som till hans eller hennes nackdel. Hänsynen till allmänna intressen kräver nämligen inte bara att den som begått brott ska fällas till ansvar utan också att inte någon oskyldig drabbas av straff. Befattningshavare vid brottsbekämpande myndigheter ska alltså självständigt och aktivt berika brottsutredningen oavsett om det handlar om omständigheter till den misstänktes fördel eller nackdel (prop. 2015/16:68 s. 84).

Daniel Kindbergs försvarare har i hovrätten riktat kritik mot hur åklagaren har bedrivit förundersökningen och ifrågasatt utredningens robusthet på samma sätt som tingsrätten har noterat i dess dom. Hovrätten anser emellertid att det inte har framkommit omständigheter som ger vid handen att åklagaren agerat på sådant sätt att han brutit mot den lagstadgade objektivitetsplikten eller att Daniel Kindberg frångått rätten till en rättvis rättegång. Vid det sagda instämmer hovrätten i tingsrättens bedömning att förundersökningen har bedrivits på ett korrekt sätt.

SKULD

Grovt givande av muta och grovt tagande av muta, åtalspunkterna 1-2

Allmänna utgångspunkter för bedömningen

Tingsrätten har i sin dom redovisat övergripande principer för beviskravet i brottmål, innehållet i 10 kap. 5 a § brottsbalken (tagande av muta) och 10 kap. 5 b § brottsbalken (givande av muta) och utförligt redogjort för de rättsliga utgångspunkterna. Hovrätten tillägger följande.

I förarbetena till de nu gällande bestämmelserna framgår att det är mutbrottslighetens skadliga inverkan på samhällslivet i dess helhet som är den yttersta grunden för kriminaliseringen. Brottsligheten angriper beslut som någon har anförtrots att fatta på någon annans vägnar, varvid med beslut avses inte bara formella beslut, utan överhuvudtaget en offentlig eller enskild funktionärs tjänsteutövning i situationer där han eller hon har att träffa ett val mellan två och flera alternativ. Målet för angreppet är beslutsprocessen i dess helhet – alltså både beslutsfattandet och beslutsunderlaget – och mutans syfte är ytterst att givaren direkt eller indirekt ska få fördel av att beslutet inte fattas i korrekt ordning eller på helt och hållet sakliga grunder. Förtroendet för huvudmannens verksamhet rubbas av att anställda eller uppdragstagare utåt visar sin illojalitet genom att ta mutor, varigenom brottsligheten är ägnad att skada huvudmannens anseende, med allmänhetens förlorade förlitan på att offentliga organ

bedriver sin verksamhet med absolut hederlighet och opartiskhet som den yttersta svårighetsgraden av denna skadeverkan (prop. 2011/12:79 s. 19 f.).

För straffansvar räcker det att mottagaren har haft möjlighet till inflytande på tjänsteåtgärden indirekt i givarens intresse. Högsta domstolen har i praxis uttalat att det finns ett tjänstesamband i princip så snart en mottagare har någon möjlighet att påverka eller ha inflytande i något avseende som berör givaren (jfr. rättsfallen NJA 2008 s. 705 ”Älgjakten” och NJA 2009 s.751). Eftersom det för ett samband är tillräckligt att det finns möjlighet till påverkan eller inflytande krävs för straffbarhet inte att mottagaren har behörighet att fatta beslut. Även den som bereder och föredrar en fråga inför en beslutsfattare kan ha betydande inflytande på utgången, även om han eller hon inte formellt deltar i beslutet (se ovan anförd prop. s. 43). Oavsett om ett tjänstesamband finns mellan givaren och mottagaren av en förmån kan straffansvar ändå vara uteslutet. Vid sidan av tjänstesambandet kan det nämligen finnas något annat samband mellan parterna som utesluter eller minskar risken för att tjänsteutövningen påverkas. Ett sådant annat samband kan exempelvis vara ett vänskaps- eller bekantskapsförhållande. Förmånen kan också vara ersättning för uppdrag som arbetstagaren åtagit sig helt vid sidan av tjänsten. Har förmånen uteslutande eller i allt väsentligt sin grund i ett sådant annat samband utom tjänsten är det inte fråga om en muttransaktion. Ersättningen får emellertid inte vara oskäligt stor i förhållande till uppdragets omfattning och karaktär; i så fall kan det förutsättas att en del av ersättningen avser mottagarens ”ordinarie” tjänsteutövning. Inte ens den omständigheten att en arbetstagare har erhållit huvudmannens tillstånd att ha ett visst uppdrag som bisyssla utesluter ansvar för tagande av muta i de fall där uppdragstagaren även i tjänsten har stått i kontakt med uppdragsgivaren (se SOU 1974:37 s. 142-143 och Cars och Phalén, Mutbrott, s. 95, 4 uppl., Norstedts Juridik, Stockholm 2020).

Skuld

Inledande bedömning

Hovrätten anser att tingsrätten i dess dom på ett riktigt sätt redogjort för övergripande bakgrund om inblandade personer, bolag och projekt (s. 18-22), närmare om Daniel Kindbergs och Hans Carlssons anställningsavtal, policy kring farliga förmåner och bisysslor (s. 29-31), affärsförbindelserna mellan Pilgrimsta Hus och Östersundshem (s. 31-33) och innehållet i de avtal som tecknat mellan Pilgrimsta Hus å ena sidan samt Nockt, SDAB, HGC och Svedberghs å andra sidan (s. 33-35). Hovrätten har härvid inget att tillägga.

Hovrätten konstaterar att det är ostridigt att SDAB och Nockt – Daniel Kindbergs bolag – fakturerat Pilgrimsta Hus vid 31 tillfällen med ett sammantaget belopp om 5 545 000 kr exklusive moms under tid då han varit anställd som VD i Östersundshem. Uppdelat på respektive bolag har 3 980 000 kr gått till SDAB och 1 565 000 kr till Nockt. Det är även ostridigt att HGC och Svedbergs – Hans Carlssons bolag – fakturerat Pilgrimsta Hus vid 24 tillfällen med ett sammantaget belopp om 4 745 000 kr exklusive moms under tid då han varit anställd som vice VD vid Östersundshem. Uppdelat på respektive bolag har 2 245 000 kr gått till HGC och 2 500 000 kr till Svedberghs.

I fråga om de avtal som enligt de tilltalade ligger till grund för uttagande av konsultarvodena har åklagaren uppgett sig inte kunna påstå att de är antedaterade, men samtidigt anfört att det inte går att godta att avtalen är undertecknade de datum som anges i avtalen. Gällande avtalen har Åsa Grönvik, revisor på Pilgrimsta Hus, berättat att hon arbetade som revisor i bolaget under åren 2015-2018. Innan dess, år 2014, var hon revisorsassistent. När hon tillträdde fanns det en anteckning om att avtalen hade gåtts igenom. Vid någon tidpunkt har hon läst tre av avtalen närmare bestämt avtalen mellan å ena sidan Pilgrimsta hus och å andra sidan SDAB och Nockt. Åsa Grönvik har även uppgett att hennes företrädare tagit del av avtalen. Hovrätten anser att den

uppgiften får stöd från en anteckning av den 23 juni 2015 från Pilgrimsta Hus revisionsakt där det framgår att dåvarande revisorn på Granth Thornton kontrollerat avtalen mellan Pilgrimsta Hus, SDAB och Svedberghs och bedömde att dessa inte var rörelsefrämmande. Vid ovan redovisade förhållanden och mot bakgrund av åklagarens hållning i frågan om avtalens ingående bedömer hovrätten, i likhet med tingsrätten, att de tilltalades uppgifter om när avtalen är daterade ska hållas för riktiga.

Utgångspunkten är således att avtalen mellan Pilgrimsta Hus och SDAB, Nockt och HGC skrevs under den 29 april 2013 och avtalet mellan Pilgrimsta Hus och Svedberghs den 18 maj 2013.

Försvaret har påpekat att avtal har överlämnats till NFC för analys med ändamålet att undersöka om namnteckningar på dem är skrivna med samma penna och vid samma tillfälle, eller inom en sexmånadersperiod, vilket talar för att det återfunnits i originalutförande. Åklagaren har inte bemött denna omständighet. Hovrätten noterar att NFC analyserat ett konsultavtal mellan Pilgrimsta Hus och Svedberghs vilket beslagtagits på Östersundshem (2018-5000-BG96921-1:2). Hovrätten bedömer att gjord analys talar för att ett avtal i original kan ha beslagtagits. Hovrätten gör här en annan bedömning än den tingsrätten har i gjort i frågan, dock är det riktigt att något originalavtal inte har påträffats i anslutning till någon bokföring.

Tjänstesambandet eller annat samband?

Det är ostridigt att Daniel Kindberg och Hans Carlsson har tagit emot betalningar för konsultarvoden från Pilgrimsta Hus under den period som de var anställda hos Östersundshem. Vidare är det utrett att Pilgrimsta Hus och Östersundshem hade de gemensamma projekten Jägarvallen, Attefallshus och Remonthagen samtidigt som Daniel Kindberg och Hans Carlsson arbetade där. Jägarvallen var ett pågående projekt, där Pilgrimsta Hus fått i uppdrag av Fältjägaren AB (Peab) att bygga 63 småhus. Daniel Kindberg och Hans Carlsson var VD respektive fastighetschef i Fältjägaren. Efter det att Daniel Kindberg och Hans Carlsson tillträdde i Östersundshem övertogs kontraktet av Östersundshem den 16 april 2014. När det kommer till *Jägarvallen* har således Daniel Kindberg och Hans Carlsson redan haft en koppling till projektet i

förhållande till Pilgrimsta Hus när de anställdes i Östersundshem. Gällande projektet anser hovrätten, i likhet med tingsrätten, att omständigheterna kring Östersundshems köp av visningshuset från Pilgrimsta Hus för 3 900 000 kr talar för att Daniel Kindberg har gynnat bolaget. Mats Gustafsson och Daniel Kindberg har berättat om att bakgrunden till faktureringen var att Pilgrimsta Hus hade likviditetsproblem och att Östersundshems köp av visningshuset skulle lösa den situationen. Hovrätten anser att det är svårt att finna någon rimlig förklaring till varför Östersundshem skulle betala för ett visningshus, som rätteligen en husköpare hade att betala, och på så sätt lösa Pilgrimsta Hus likviditetsproblem. Hovrätten anser att dessa förhållanden visar att det funnits ett tjänstesamband mellan Daniel Kindbergs anställning vid Östersundshem och Pilgrimsta Hus. När det kommer till Hans Carlsson instämmer hovrätten i tingsrättens bedömning, på de av tingsrätten anförda skälen, att det funnits ett framträdande tjänstesamband. Hovrätten tillägger att det torde ha varit nästintill omöjligt för en utomstående att avgöra om Hans Carlsson, vid utförande av uppdrag på Jägarvallen, arbetade som konsult för Pilgrimsta Hus eller som anställd vid Östersundshem. Att Hans Carlsson själv hade klart för sig i vilken roll han utförde sina tjänster saknar betydelse.

När det kommer till *Attefallshusen* bedömer hovrätten, på de av tingsrätten anförda skälen, att utredningen visar att Daniel Kindberg och Hans Carlsson direkt har påverkat beslutet att låta Pilgrimsta Hus bygga Attefallshusen. Hovrätten tillägger att Tord Andnor, som var närvarande vid Hans Carlssons föredragning inför direktupphandlingen, har berättat om att det enda förslag styrelsen fick var Pilgrimsta Hus och att det förslaget lämnades av Hans Carlsson. Hovrätten finner inte anledning att ifrågasätta dessa uppgifter. Vidare har det framkommit att Hans Carlsson skrev meddelanden till Johan Hamberg redan den 13 november 2015 om att det skulle kunna gå att direktupphandla och att denne skulle börja klura. Den 16 december 2015 skrev Hans Carlsson återigen om att de borde ses för att prata om Attefallare och att Mats borde följa med. Med Mats måste, enligt hovrättens bedömning, ha avsetts Mats Gustafsson. Hovrätten anser att tidpunkterna ska jämföras med ett styrelseprotokoll från den 9 februari 2016 i Östersundshem av vilket framgår att styrelsen, efter VD:s genomgång av kalkylen, fattade beslutet att igångsätta projektet med

”Innanförskapshem”. Vidare framgår av diskussionsprotokoll från styrelsemötet att styrelsen utgick från att VD undersökt möjligheterna till direktupphandling. Även dessa omständigheter visar att Daniel Kindberg och Hans Carlsson har påverkat eller har kunnat påverka upphandlingsprocessen i en för Pilgrimsta Hus gynnande riktning.

Gällande projektet *Remonthagen* instämmer hovrättens i tingsrättens bedömning att det även här har förelegat ett tjänstesamband.

Sammanfattningsvis ansluter sig till hovrätten till tingsrättens bedömning att det objektivt sett har förelegat ett tjänstesamband mellan å ena sidan Daniel Kindberg och Hans Carlsson som anställda i Östersundshem och å andra sidan Pilgrimsta Hus.

Mats Gustafsson, Daniel Kindberg och Hans Carlsson har emellertid invänt att konsultarvodena rör ersättning för uppdrag som de har åtagit sig helt vid sidan av tjänsten och att det därför inte är fråga om muttransaktioner. I frågan om det föreligger ett alternativt samband framhåller hovrätten att bevisbördan för att det inte finns något sådant vilar på åklagaren då denne har att uppfylla beviskravet för samtliga brottsrekvisit.

Mats Gustafsson, Daniel Kindberg och Hans Carlsson har berättat om konsultavtalen och det arbete som de anser har utförts inom ramen för dessa. Tingsrätten har på ett korrekt sätt redogjort för detta i relevanta delar (s. 44-51). Tingsrätten har bedömt att konsultavtalen upprättats endast i syfte att dölja annan brottslighet och att Mats Gustafsson, Daniel Kindberg och Hans Carlsson har agerat i enlighet med en gemensam och övergripande brottsplan. Hovrätten vill härvid framhålla att åklagaren överhuvudtaget inte har påstått, vare sig i gärningsbeskrivningen eller annars, att de tilltalade har agerat inom ramen för en brottsplan eller att de fakturor som ställts ut från Nockt, SDAB, HGC och Svedberghs är osanna, utan endast gjort gällande att fakturorna är bristfälliga (jfr. åtalspunkterna 3-4). Det innebär att tingsrättens slutsatser i dessa delar inte är riktiga. Bortsett från detta förhållande instämmer hovrätten helt i tingsrättens bedömning att vare sig Mats Gustafsson, Daniel Kindberg eller Hans Carlsson har kunnat, mer än i allmänna och svepande ordalag, ange vare sig vilka

arbeten som utförts för Pilgrimsta Hus, när arbetena utförts eller deras omfattning. Fakturorna som ställts ut för konsultarvodena är även de allmänt hållna och bidrar inte nämnvärt till utredningen i denna del. Till det kommer att Mats Gustafsson, Daniel Kindberg och Hans Carlsson har berättat att de bara träffades och diskuterade sig fram till hur mycket Pilgrimsta Hus skulle faktureras utifrån bolagets likvida situation för stunden. Genom deras uppgifter har det inte gått att sluta sig till vad Pilgrimsta Hus betalade för.

Gällande de tilltalades invändning om att konsultarvodena ska ha upparbetats under år 2008/2009 anser hovrätten att Daniel Kindberg och Hans Karlsson förvisso då kan ha arbetat som konsulter. Det ska då ha skett under tid då de var anställda hos Peab. Hovrätten anser emellertid att det framstår som föga troligt att Daniel Kindberg och Hans Carlsson, flera år innan Nockt, SDAB och HGC överhuvudtaget var bildade skulle ha upparbetat fordringar mot Pilgrimsta Hus att ta betalt för någon gång i framtiden. Hovrätten gör ingen annan bedömning beträffande Svedberghs som vid den tiden endast var en guldsmedsaffär. Hovrätten anser vidare att uppgiften motsägs av utredningen. Hovrätten konstaterar att det inte finns någon bokföring eller andra handlingar som visar förekomsten av upparbetade konsultarvoden under de år de tilltalade hänvisar till. Inte heller finns det någon dokumentation som ger stöd för att avtalade fordringar mot Pilgrimsta Hus ska ha förts över från Daniel Kindberg eller Hans Carlsson till ovan nämnda bolag. Hovrätten anser därför att åklagaren har bevisat att konsultarvodena inte är kopplade till konsultarbeten från dessa år.

När det kommer till *Rödkulleprojektet* instämmer hovrätten i tingsrätten bedömning, på av tingsrättens anförda skäl, att de konsultarvoden som fakturerats Pilgrimsta Hus inte låter sig härledas till detta projekt. Vid den bedömningen har hovrätten även beaktat följande. Projektledaren Sven Ringvall har berättat att han hade hört löst tal, troligtvis från Daniel Kindberg, om att Pilgrimsta Hus fått ett avtal med ett löfte om att "få vara med". Sven Ringvall har emellertid inte under den tid han arbetade i projektet varit i kontakt med några leverantörer eller gjort anpassningar efter någon särskild leverantör. Detta var enligt Sven Ringvall inte möjligt eftersom det inte fanns någon masterplan eller detaljplan. Hovrätten anser att även Sven Ringvalls uppgifter talar

emot att konsultarvodena har en koppling till Rödkulleprojektet. I sammanhanget kan tilläggas att vare sig Sven Ringvall eller Bertil Jakobsson, vilka båda varit verksamma som konsulter i Rödkulleprojektet, har fakturerat Nockt, SDAB, HGC eller Svedberghs för något utfört arbete.

Avseende Pilgrimsta Hus expansion i *Mälardalen* är det utrett att bolaget hade en god tillväxt i Stockholmsområdet under åren 2015-2016. Mats Gustafsson har berättat om Hans Carlssons arbete och att han tror att Daniel Kindbergs arbete kan ha bestått i att denne tipsade någon om Pilgrimsta Hus. Hans Carlsson har uppgett att han följde med Mats Gustafsson till byggena i Stockholm. Daniel Kindberg har uppgett att han jobbat mot Stockholm, men har i denna del valt att avstå från att lämna ytterligare information. Hovrätten bedömer att de tilltalades uppgifter är vaga i denna del och vilket arbete som verkligen har utförts har inte gått att kontrollera. Vid dessa förhållanden anser hovrätten att det i hög grad är oklart vilket arbete som Hans Carlsson ska ha utfört i Mälardalsområdet och omfattningen av det, samt om Daniel Kindberg alls utfört något arbete.

Hovrätten instämmer i det tingsrätten anfört om att oaktat Pilgrimsta Hus expansion i Mälardalen har projekten i Östersund inte saknat betydelse för Pilgrimsta Hus tillväxt. Under tiden som Daniel Kindberg och Hans Carlsson arbetat i Östersundshem har Pilgrimsta Hus fått flera kontrakt som rört avsevärda belopp med möjligheter till ytterligare intäkter vid tillkommande arbeten. Det är styrkt att Daniel Kindberg och Hans Carlsson har haft ett direkt inflytande och möjlighet till indirekt inflytande inom ramen för förhållandet mellan Östersundshem och Pilgrimsta Hus.

Vid det ovan anförda bedömer hovrätten att åklagaren bevisat att det inte finns något annat samband mellan konsultarvodena än Daniel Kindbergs och Hans Carlssons anställning i Östersundshem. Mats Gustafssons, Daniel Kindbergs och Hans Carlssons invändningar om ett alternativt samband kan därför lämnas utan avseende. Sammanfattningsvis ansluter sig hovrätten till tingsrättens bedömning att det är styrkt att konsultarvodena utgjort förmåner kopplade till Daniel Kindbergs och Hans

Carlssons tjänsteutövning i Östersundshem. Det föreligger således ett tjänstesamband på sätt som åklagaren har påstått.

Otillbörligheten

De betalningar som Daniel Kindbergs och Hans Carlssons bolag har erhållit har inte utgjort sådana förmåner som typiskt sett förekommer i representationssammanhang eller i övrigt i sunda affärsrelationer. Tvärtom har det varit fråga om regelrätta betalningar vilket typiskt sett får anses utgöra otillbörliga förmåner. Till detta kommer att det har rört sig om förmåner som getts vid flera olika tillfällen och till ett sammanlagt mycket högt belopp samt att Daniel Kindberg och Hans Carlson inte varit öppna gentemot sin arbetsgivare Östersundshem med att de har bedrivit den aktuella konsultverksamheten (jfr. ”Arena-målet”, Svea hovrätts mål B 5202-12). På grund av det anser hovrätten att förmånerna objektivt sett har varit ägnade att påverka Daniel Kindbergs och Hans Carlssons tjänsteutövning och är därför att betrakta som otillbörliga särskilt sett till var de har arbetat. Det är Mats Gustafsson som har betalat de otillbörliga förmånerna för Pilgrimsta Hus räkning.

Frågan om uppsåt

Hovrätten instämmer helt i tingsrättens bedömning i fråga om uppsåt med följande tillägg. När det kommer till Daniel Kindbergs uppsåt anser hovrätten att han har varit medveten om att det som utgångspunkt inte var tillåtet med bisysslor i Östersundshem. Daniel Kindberg har i detta hänseende berättat att han anmälde sina bisysslor till Tord Andnor som godkände dem varför han inte behövde informera någon annan. Daniel Kindberg har även tillagt att de styrelseprotokoll som innehåller information om att han återkommande har informerat styrelsen om bisysslor har fått ett felaktigt innehåll. Daniel Kindberg har ansett att han inte behövde upplysa styrelsen i Östersundshem om sin konsultverksamhet. Tord Andnor har för sin del berättat att han, när frågan om Daniel Kindbergs anställning diskuterades, omgående informerade Daniel Kindberg om att frågan om bisysslor skulle behandlas i styrelsen och att det inte var något han kunde godkänna. Han påpekade också för Daniel Kindberg att det inte var tillåtet att ha

bisysslor utan tillstånd eftersom de ville att han skulle fokusera på rollen som VD i Östersundshem och ingenting annat. Frågan om Daniel Kindbergs bisysslor togs återkommande upp i styrelsen. Daniel Kindberg informerade aldrig om att han var verksam som konsult i Pilgrimsta Hus och styrelsen skulle aldrig ha godtagit att Daniel Kindberg arbetade hos en leverantör. Tord Andnors uppgifter får stöd av det som Sven Ringvall har berättat. Sven Ringvall har bl.a. bekräftat att Daniel Kindberg aldrig informerade om sitt uppdrag som konsult eller att han arbetade vid sidan av Östersundshem. Hovrätten bedömer utifrån Tord Andnors och Sven Ringvalls uppgifter att Daniel Kindbergs invändning om att hans bisyssla var godkänd är motbevisad.

Hans Carlsson har för sin del invänt att han hade fått Daniel Kindbergs godkännande att utöva bisysslor och att denne kände till att han bedrev konsultverksamhet för Pilgrimsta Hus. Hovrätten noterar dock att det vid Östersundshem fanns dels en policy kring farliga förmåner, dels en upphandlingspolicy. Hovrätten anser att dessa tydligt informerar hur en anställd ska agera för att undvika misstanke om mutbrott och att tjänstemän inte ska ha personliga intressen hos leverantörer. Att Hans Carlsson inte ska ha tagit del av dessa dokument eller att han inte skulle ha känt till att det fanns förtroendeskadliga bisysslor håller hovrätten för uteslutet. Till det kommer att Hans Carlsson under inga förhållanden, givet omständigheterna, kunnat förlita sig på Daniel Kindbergs uppfattning om transaktionernas tillåtlighet (jfr RH 1988:13 och 1988:100). Hovrätten anser därför att Hans Carlssons invändning kan lämnas utan avseende.

Sammanfattningsvis ska Mats Gustafsson dömas för givande av muta. Daniel Kindberg och Hans Carlsson ska dömas för tagande av muta.

Brottsenheter

Hovrätten har att ta ställning till om gärningarna är att bedöma som ett eller flera brott. Det finns inte några generella regler för vad som utgör en brottsenhet. Bedömningen ska därför ske med utgångspunkt i vilken typ av brott som är aktuell. Faktorer som brukar anses ha betydelse för den bedömningen är det rums- och tidsmässiga

sambandet och antalet angreppssätt. Vid brott mot person gäller som utgångspunkt att ett sammanhängande händelseförlopp mot en och samma person utgör ett brott. Brottets skyddsintresse kan också ge ledning. Ytterst sätts gränserna för vad som är möjligt att samla under en brottsenhet av den handlingsbeskrivning som straffbestämmelsen anger. (Se rättsfallen ”De upprepade förfalskningarna” NJA 2018 s. 378, ”Upprepade övergrepp i rättssak” NJA 2019 s. 747, ”Ett eller två vapenbrott” NJA 2021 s. 341 och ”Ett eller flera bokföringsbrott” NJA 2022 s. 562.)

För att kunna besvara frågan om ett visst händelseförlopp ska betraktas som en eller flera brottsenheter får man se till gärningarnas avgränsning i tid och rum med ledning av straffbestämmelsens formulering (Ulväng, Magnus, Brottslighetskonkurrens; om relationer mellan regler och fall, Iustus förlag, Uppsala 2013, s. 179 f.).

Den brottslighet som ska bedömas rör samma tilltalade och bolag. Vid en granskning av tidsambandet mellan de i målet aktuella fakturorna ligger de, enligt hovrättens bedömning, relativt nära i tid. Eftersom samtliga tilltalade är aktuella både i åtalspunkterna 1 och 2 har hovrätten vid bedömningen av tidssambandet även fäst avseende vid att faktureringarna mellan de inblandade bolagen i vissa delar överlappar varandra. Vid en granskning av överföringarna framgår även att de överenskomna beloppen som fakturerats mellan Pilgrimsta Hus och Nockt, SDAB, HGC och Svedberghs i hög grad är återkommande. Vid dessa förhållanden anser hovrätten att det finns ett tillräckligt rums- och tidsmässigt samband för att betrakta händelseförloppet som ett fall av mutbrott. Mats Gustafsson ska därför, i överensstämmelse med i tingsrättens dom, dömas för två fall av givande av muta. Daniel Kindberg och Hans Carlsson ska även de, liksom i tingsrätten, dömas var och en för ett fall av tagande av muta.

Rubricering

Är brott som avses i 5 a eller 5 b § att anse som grovt, döms för *grovt tagande av muta* eller *grovt givande av muta* till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningen innefattat

missbruk av eller angrepp på särskilt ansvarsfull ställning, avsett betydande värde eller ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning eller annars varit av särskilt farlig art. Med ”särskilt ansvarsfull ställning” avses bl.a. arbets- och uppdragstagares uppgifter inom centrala beslutsfunktioner i samhället eller annan myndighetsutövning som leder till beslut av stor betydelse för allmänheten. Med värde avses värdet på förmånen. Rekvisitet ”ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning” tar sikte på ett upprepat beteende, i synnerhet om brottet genomförts efter viss beräkning. Med ”särskilt farlig art” avses exempelvis användning av falska handlingar eller vilseledande bokföring (prop. 2011/12:79 s. 47).

Åklagaren har gjort gällande att brotten bör bedömas som grova med hänsyn till betydande värde, systematik eller i större omfattning samt varit av särskilt farlig art.

I förevarande fall har det inte påståtts att det förekommit några osanna fakturor eller andra falska handlingar. Hovrätten instämmer därför inte i tingsrättens bedömning att brottet har varit av särskilt farlig art. Åklagaren har inte heller gjort gällande att brottsligheten ska anses som grov med hänsyn taget till att Daniel Kindberg och Hans Carlsson har haft en särskilt ansvarsfull ställning, något som tingsrätten beaktat vid bedömningen av rubriceringsfrågan. Hovrätten anser i stället att brotten i åtalspunkterna 1 och 2 ska bedömas som grova brott eftersom de har utövats systematiskt, varit av större omfattning och avsett betydande värden. Hovrätten ansluter sig således till tingsrättens bedömning att mutbrottsligheten är att anse som grov.

Grovt bokföringsbrott alternativt försvårande av skattekontroll och grovt försvårande av skattekontroll samt medhjälp därtill, åtalspunkterna 3-4

Rättsliga utgångspunkter

Tingsrätten har redogjort för de rättsliga utgångspunkterna. Hovrätten tillägger följande. Ett syfte med en verifikation är att den ska göra det möjligt att identifiera en affärshändelse och kontrollera att den blir grund- och huvudbokförd. Andra syften är

att säkerställa att det finns bevis för att en viss affärshändelse har inträffat och att det finns tillförlitlig dokumentation om dess innebörd (se prop. 1998/99:130 s. 247). En verifikation ska typiskt sett innehålla så mycket information att det är tillräckligt att ta del av själva verifikationen för att förstå vad som har hänt i företaget. Man ska alltså i princip inte behöva efterfråga ytterligare information från den som medverkat till affärshändelsen eller från den som bokfört den. Det är extra viktigt eftersom bokföringen även ska vara underlag för kontroll av exempelvis Skatteverket. Verket ska således kunna begära in bokföringen inklusive verifikationerna och utifrån detta material utläsa respektive affärshändelses innebörd. Kraven gäller både mottagna uppgifter om affärshändelser (mottagna verifikationer) och egenupprättade uppgifter om affärshändelser (egenupprättade verifikationer). Det är extra viktigt att vara noggrann vid granskning av inkommande fakturor eftersom det är någon annan som upprättat verifikationen. Därmed har företaget mindre kontroll över den räkenskapsinformation som företaget får och har att ta ställning till (se Nilsson och Törning, Bokföringslagen, Version 3 A, Juno, kommentaren till 5 kap. 7 § bokföringslagen).

Mats Gustafssons skuld

Hovrätten gör i fråga om skuld vad avser bokföringsbrott alternativt försvårande av skattekontroll, *åtalpunkten 3*, inte någon annan bedömning gällande Mats Gustafsson än den tingsrätten har gjort. Den nya skriftliga bevisning som försvaret presenterat för att visa att fakturorna i Pilgrimsta Hus varit bokföringsmässigt godtagbara förändrar inte bedömningen. Även hovrätten anser alltså att det är styrkt att Mats Gustafsson som företrädare för Pilgrimsta Hus avseende räkenskapsåren 2014, 2016 och 2017 har låtit bokföra bristfälliga fakturor från Nockt, SDAB, Svedberghs och HGC, allt till det belopp som åklagaren har påstått. Det trots att fakturorna inte uppfyllt kraven på vad ett verifikat ska innehålla enligt 5 kap. 7 § bokföringslagen. Hovrätten anser, i likhet med tingsrätten, att fakturorna saknar underlag varför det inte går att kontrollera de bakomliggande affärshändelserna. Utöver bristerna i fakturorna har de avtal som hänvisats till i fakturorna inte varit tillgängliga i bokföringen (jfr. rättsfallet

NJA 2020 s. 497 ”Toppbyggs verifikationer”). Sammanfattningsvis uppfyller verifikationerna inte bokföringslagens krav. Vidare ansluter sig hovrätten till tingsrättens bedömning att bristerna varit sådana att de medfört att rörelsens förlopp, ekonomiska resultat eller ställning inte i huvudsak kunnat bedömas med ledning av bokföringen.

Mats Gustafsson har varit ensam styrelseledamot och företrädare för Pilgrimsta Hus. Han har bedrivit bokföringspliktig verksamhet vilket han varit väl medveten om. Mats Gustafsson har under den i målet aktuella tiden haft s.k. garantansvar för bokföringen. Enligt 8 kap. 4 § tredje stycket aktiebolagslagen har han därför haft ansvar att se till att bolagets organisation varit utformad på så sätt att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kunnat kontrolleras på ett betryggande sätt. Om vissa uppgifter delegerats till andra har Mats Gustafsson, enligt bestämmelsens fjärde stycke, bl.a. haft att fortlöpande kontrollera om delegationen kan upprätthållas.

Mats Gustafsson har invänt att han delegerat uppgifterna att sköta bokföringen till bokförare och granskningen av verksamhetens redovisning och förvaltning till revisor. Han har därför gjort vad som ankommer på honom och han har inte agerat med uppsåt eller grov oaktsamhet. Mats Gustafsson har berättat att han aldrig fått någon anmärkning från bokföraren om att fakturorna var bristfälliga och inte heller revisorn har gjort några anmärkningar gällande dessa. Bokföraren Veronika Bäckman har bekräftat detta och uppgett att hon inte hade sett någon anledning att fråga om fakturorna eller påtala några brister. Revisorn Åsa Grönvik har däremot berättat att hon återkommande genom åren hade haft synpunkter på bokföringen i Pilgrimsta Hus, något hon påtalade för Mats Gustafsson. Vidare hade hon efterfrågat en bättre projektredovisning och särredovisning av entreprenadkontrakten för att kunna följa utfallet på ett bättre sätt. Mats Gustafsson hade inte haft något särskilt att säga om saken. Mot bakgrund av vad Åsa Grönvik har berättat anser hovrätten att Mats Gustafsson genom åren upplysts om att det fanns brister i den ekonomiska redovisningen m.m. Vidare erhöll Pilgrimsta Hus en förfrågan från Skatteverket

2016-10-12 med anledning av bolagets redovisning av mervärdesskatt för perioden april-juni 2016. Skatteverket ansåg att det förelåg skäl att ställa kompletterande frågor mot bakgrund av ett par fakturor som skickats in. Daniel Kindberg skrev då ett svar åt Mats Gustafsson med hänvisning till Rödkulleprojektet som Mats Gustafsson skickade i eget namn, utan att reflektera över innehållet. Hovrätten anser att Mats Gustafsson med vetskap om dessa förhållanden måste ha förstått att det fanns en risk för att det förekom brister i bokföringen. Likväl har Mats Gustafsson inte vidtagit några som helst åtgärder med anledning av det eller utifrån Åsa Grönviks direkta påpekanden. Vid dessa förhållanden kan Mats Gustafsson inte fransäga sig sitt ansvar från bokföringens brister genom att hänvisa till att han delegerat vidare skötseln av den ekonomiska förvaltningen i Pilgrimsta Hus till andra.

Hovrätten anser att utredningen med tillräcklig grad visar att Mats Gustafsson har förhållit sig helt likgiltig inför att fakturorna var bristfälliga. Med hänsyn taget till att dessa avsåg betydande belopp måste Mats Gustafsson även ha förstått att det fanns en risk för att bokföringen av dem skulle leda till att rörelsens förlopp, ekonomiska resultat eller ställning inte i huvudsak kunde bedömas med ledning av bokföringen. Riskerna har emellertid inte utgjort något relevant skäl för Mats Gustafsson att inte bokföra fakturorna i föreliggande skick och utan erforderliga kompletteringar. Han har därmed haft likgiltighetsuppsåt till bokföringsbrott.

När det kommer till *åtalpunkten 4*, som rör räkenskapsåren 2015 och 2018, gör hovrätten ingen annan bedömning i fråga om skuld än den tingsrätten gjort, men tillägger följande i frågan om uppsåt. Hovrätten anser att Mats Gustafsson måste ha insett att det fanns en påtaglig risk för att Skatteverkets kontrollverksamhet vid beräkning och uppbörd av skatter och avgifter allvarligt skulle försvåras. Genom sitt handlande har Mats Gustafsson visat att han har varit likgiltig för nämnda förhållanden. Hovrätten finner därför att Mats Gustafsson har begått gärningarna med s.k. likgiltighetsuppsåt.

Sammanfattningsvis ska Mats Gustafsson dömas för bokföringsbrott och försvårande av skattekontroll.

Ska Daniel Kindberg och Hans Carlsson dömas för medhjälp?

Enligt 23 kap. 4 § första stycket brottsbalken ska ansvar som är föreskrivet i balken för viss gärning ådömas inte bara den som utfört gärningen utan även annan som främjat den med råd eller dåd. Den som inte är att anse som gärningsman döms, om han har förmått annan till utförandet, enligt bestämmelsens andra stycke för anstiftan av brottet och annars för medhjälp till det. Enligt tredje stycket ska varje medverkande till en gärning bedöms efter det uppsåt eller oaksamhet som ligger honom eller henne till last.

Tingsrätten har till grund för sin bedömning lagt stor vikt vid att Mats Gustafssons, Daniel Kindbergs och Hans Carlssons agerande varit en central del i en brottsplan. Hovrätten anmärker återigen att åklagaren inte har påstått att det förelegat någon brottsplan eller att fakturorna är osanna. Hovrätten bedömer, till skillnad från tingsrätten, att det vid bedömningen av medhjälpansvaret inte går att jämföra användandet av osanna fakturor med bristfälliga fakturor. Orsaken till det är att den osanna fakturan, som hovrätten ser det, är en bärare av falsk information. Ingångsvärdena vid bedömningen av medhjälpansvaret skiljer sig därför åt.

Det är ostridigt att de fakturor som ställts ut från Nockt, SDAB, HGC och Svedberghs har bokförts i Pilgrimsta Hus verksamhet. Fakturorna har med andra ord varit bristfälliga i sin utformning redan när de skickades till Pilgrimsta Hus. Frågan här är om Daniel Kindberg och Hans Carlsson ska dömas för medhjälp genom att ha upprättat bristfälliga fakturor och skickat dem till Pilgrimsta Hus. I aktuell situation anser hovrätten att det för en fällande dom krävs att åklagaren visar att det är Daniel Kindberg och Hans Carlsson som utformat de bristfälliga fakturorna, att de haft någon form av insikt i fakturornas bristfälligheter och att de haft uppsåt till att Mats Gustafsson skulle bokföra fakturorna i bristfälligt skick utan att vidta några åtgärder innan dess.

Daniel Kindberg och Hans Carlsson har, så som det får förstås, invänt att de inte förstått att fakturorna var bristfälliga. Daniel Kindberg och Hans Carlsson har vidare

uppgett att de inte utformat fakturatexterna själva. Daniel Kindberg har berättat att han tagit hjälp av bokföraren och Hans Carlsson har för sin del uppgett att han utformade fakturorna utifrån Mats Gustafssons önskemål. Hovrätten anser att Daniel Kindbergs uppgifter i viss mån kan ifrågasättas mot bakgrund av den epostkommunikation som åklagaren har presenterat. Hovrätten anser att den ger intryck av att Daniel Kindberg instruerat bokföraren om fakturainnehållet. I vart fall får Daniel Kindberg och Hans Carlsson anses i någon mån varit delaktiga i fakturornas utformning. I sådant fall anser hovrätten att Daniel Kindberg och Hans Carlsson i vart fall borde ha uppmärksammat bristerna i fakturorna, särskilt med tanke på fakturatextens repetitiva karaktär.

Oaktat den bedömningen konstaterar hovrätten att det är Mats Gustafsson som, under alla förhållanden, har haft den grundläggande skyldigheten att bokföra affärshändelser i Pilgrimsta Hus. Det är Mats Gustafsson som har varit ansvarig för att inkommande fakturor granskats, bristfälligheter uppmärksammas för att därefter åtgärdas.

Om Daniel Kindberg och Hans Carlsson skulle dömas för medhjälp i detta fall skulle deras medverkansgärning, enligt hovrättens bedömning, bestå i att de stärkt Mats Gustafsson i dennes uppsåt att inte iaktta bokföringsskyldigheten i Pilgrimsta Hus genom att skicka bristfälliga fakturor till honom. Hovrätten bedömer att det vore att sträcka ansvaret för långt om Daniel Kindberg och Hans Carlsson skulle dömas som medhjälpare i detta fall (jfr. NJA 2008 s. 697).

Daniel Kindberg och Hans Carlsson ska därför helt frikännas från medhjälpsbrotten, åtalpunkterna 3-4. Tingsrättens dom ska ändras i enlighet med det.

Brottsenheter och rubricering

Hovrätten instämmer i tingsrättens bedömning i fråga om antal brott och rubricering. Mats Gustafsson ska därför dömas för tre fall av grovt bokföringsbrott och två fall av grovt försvårande av skattekontroll. Tingsrättens dom ska fastställas i denna del.

**Grovt givande av muta, trolöshet mot huvudman och grovt tagande av muta,
åtalspunkterna 6-7**

Rättsliga utgångspunkter

Hovrätten hänvisar till vad som redogjorts för och hänvisats till under åtalspunkterna 1-2 beträffande mutbrott och gör följande tillägg.

Enligt 10 kap. 5 § brottsbalken gäller att om någon, som på grund av förtroendeställning fått till uppgift för att någon annan sköta en ekonomisk angelägenhet eller självständigt hantera en kvalificerad teknisk uppgift eller övervaka skötseln av en sådan angelägenhet eller uppgift, missbrukar sin förtroendeställning och därmed skadar huvudmannen döms han för trolöshet mot huvudman till böter eller fängelse i högst två år. Vad som avses med missbruk av förtroendeställning är att gärningsmannen har gjort något som han uppenbarligen inte borde ha gjort med hänsyn till sina särskilda skyldigheter gentemot huvudmannen. Missbruket kan bestå i såväl rättsligt som faktiskt handlande och även i underlåtenhet, t.ex. att låta bli att utöva den skötsel av en verksamhet som man åtagit sig. Det krävs dock att förtroendemannens gärning har karaktären av missbruk av hans ställning – varje form av misskötsel av en tilldelad arbetsuppgift innefattar inte ett missbruk av ställningen. Exempel på förtroendemissbruk är att förtroendemannen låter personal hos huvudmannen utföra arbete åt honom på huvudmannens bekostnad. En platschef på ett byggnadsföretag låter arbetare bygga om hans sommarstuga på byggnadsföretagets bekostnad. Det finns inget krav på att gärningen ska ha inneburit ekonomisk skada för huvudmannen (omedelbar skada), utan det är tillräckligt att gärningen medfört sådan skada (medelbar skada). Gällande uppsåt måste gärningsmannen inte dela domstolens värdering angående missbruket för att dömas för att uppsåtskravet ska vara uppfyllt. Det är tillräckligt att hans uppsåt omfattar de faktiska omständigheter på vilken rätten grundar bedömningen att missbruk föreligger (Bäcklund m.fl. Brottsbalken, 2 september 2025, JUNO, kommentaren till 10 kap. 5 § brottsbalken).

Skuld

Det är klarlagt i målet att Peab Umeå har renoverat en lägenhet som Hans Carlsson köpt för sin sons räkning, att kostnaden för renoveringen uppgått till 179 896 kr, att Peab Umeå skickat tre fakturor till Jan-Erik Vikén och att han slutligt attesterat dessa. Det är även utrett att Hans Carlsson aldrig har betalat för renoveringen. Jan-Erik Vikén har inte heller hört av sig till Hans Carlsson och påmint honom om att betala. Förklaringen från Hans Carlsson och Jan-Erik Vikén är att saken av olika anledningar har fallit mellan stolarna.

Tingsrätten har på ett riktigt sätt redogjort för Hans Carlssons och Jan-Erik Vikéns anställningar i Östersundshem respektive Peab Östersund och på vilket sätt Hans Carlsson och Jan-Erik Vikén har haft kontakter i tjänsten. Mot denna bakgrund bedömer hovrätten, i likhet med tingsrätten, att det i och för sig har funnits ett sådant uppdragsförhållande som, objektivt sett, är en förutsättning för att ansvar för mutbrott enligt åklagarens gärningsbeskrivning ska bli aktuellt. Hovrätten anmärker dock följande gällande de två fakturor som åklagaren åberopat från Peab Sverige AB till Östersundshem Exploatering AB med Jan-Erik Vikén och Hans Carlsson som angivna referenser, till styrkande av att det har funnits ett tjänstesamband med de förmåner som lämnats av Jan-Erik Vikén genom Peab Sverige AB till Hans Carlsson eller honom närstående och att det förelegat en reell risk för otillbörlig påverkan. Gällande dessa fakturor har vittnet Andreas Sunnfors på ett tillförlitligt sätt berättat att han är säker på att det är han som utfört det arbete som avses i fakturorna, och inte Jan-Erik Vikén. Hovrätten har därför inte nämnvärt beaktat fakturorna vid bedömningen av frågan om tjänstesamband.

Åklagaren har att styrka inte bara tjänstesambandet utan att det handlar om en otillbörlig förmån som Jan-Erik Vikén gett till Hans Carlsson för dennes anställning eller uppdrag.

Vid en genomgång av den skriftliga bevisningen bedömer hovrätten att den till större delen ger stöd för redan ostridiga omständigheter, vilka redogjorts för i det föregående.

Den skriftliga bevisning som rör kommunikation mellan bl.a. Andreas Nicklasson, Jan-Erik Vikén och Hans Carlsson utgörs av den e-post som åklagaren och försvaret har lämnat in i målet. Av PM upprättad av polis vid NOA från den 24 september 2020 framgår att de kontaktat Andreas Gustafsson vid MODUM som berättat att han har tagit ut den e-post som är relevant. Försvaret har kritiserat MODUM och anfört att det fanns viktiga delar av mejl-korrespondensen som utelämnades p.g.a. partsintresse. Försvaret har påpekat att det senare, av e-post som hittades i slasken, framkom att Hans Carlsson hade skickat sina faktureringsuppgifter.

Hovrätten konstaterar att flera av de e-postmeddelanden som åklagarna har åberopat som bevisning kan befaras vara tagna ur sitt sammanhang. Det är "saxat" i e-posttrådarna och det är emellanåt långa tidsglapp dem emellan. Hovrätten anser att det därför kan befaras att konversationen inte ger en alltigenom rättvisande bild och inte heller en helhetsbild. Till följd av detta anser hovrätten att de åberopade e-postmeddelandenas bevisvärde är relativt lågt. Hovrätten anser att det meddelandena visar är att Hans Carlsson inte har svarat på Andreas Niklassons e-post från den 4 april 2016 kl. 09.33. Det framgår dock av e-posten att Andreas Niklasson har fått Hans Carlssons personnummer och adressuppgifter. Samma dag kl. 13.26 uppger Andreas Niklasson till Hans Carlsson att han redan fått uppgifter från annat håll. Härefter, kl. 10.42, skickar Hans Carlsson en e-post till Bertil Jacobsson innehållandes en mejltråd i vilken Hans Carlssons kontaktuppgifter framgår. Åklagaren har uppgett att det är svårt att se varför Hans Carlsson skulle skicka e-posten till Bertil Jacobsson. Hovrätten har förstått det som att det åklagaren menar är att det är besvärande för Hans Carlsson att han inte svarat Andreas Nicklasson och att det måste ha förevarit någon form av kontakter vid sidan av den skriftliga kommunikationen, vilket lett till att det blev en överenskommelse om att kostnaderna skulle internfaktureras. Hans Carlsson har menat att e-posten till Bertil Jacobsson visar att denne har fått hans faktureringsuppgifter, vilket Bertil Jacobsson har bekräftat i sitt förhör. Hovrätten anser för sin del att den åberopade e-posten inte bidrar till utredningen mer än att den visar att Andreas Nicklasson, Bertil Jacobsson och en person verksam i annat bolag haft tillgång till Hans Carlsson personnummer och adress.

Jan-Erik Vikén och Bertil Jakobsson har båda uppgett att skälet varför den sistnämnde kontaktade Jan-Erik Vikén, var att Bertil Jakobsson inte hade någon kundkontakt i Umeå. Hans Carlsson har även han sagt att han inte heller hade några kontakter där. Åklagaren har inte lagt fram någon bevisning som motsäger dessa uppgifter. Det finns därför inget som talar för att Hans Carlsson och Jan-Erik Vikén i förväg haft kontakt och kommit överens om att Peab skulle betala renoveringskostnaderna. Om så vore fallet hade det varit enklare för Hans Carlsson att vända sig direkt till Jan-Erik Vikén. Frågan är då om detta kan ha skett i ett senare skede. Gällande bakgrunden till internfaktureringen har Anders Fransson, platschef på Peab Umeå, uppgett att han bara ville ha betalt för projektet. Det var viktigt för honom att avsluta ärendet. Anders Fransson har också sagt att han är osäker på vem det var som föreslog internfakturerings och att det inte var vanligt med internfakturerings men att det förekom. Hovrätten anser därför, till skillnad från tingsrätten, att det finns utrymme för att det var Anders Fransson och inte Jan-Erik Vikén som föreslog att projektet skulle internfaktureras. Dessa omständigheter talar i viss mån mot att det skulle ha träffats någon senare överenskommelse mellan Jan-Erik Vikén och Hans Carlsson.

Tingsrätten har ansett att en försvårande omständighet för Jan-Erik Vikén är att han både har granskat och slutattesterat fakturorna. Anders Fransson har uppgett att det inte brukar vara samma person som gör detta, men att det kan gå till på det sättet. Hovrätten instämmer därför inte i tingsrättens bedömning i denna del med hänsyn till det som Anders Fransson berättat.

Vid en samlad bedömning av den utredning som åklagaren har lagt fram anser hovrätten att den endast visar att Hans Carlsson av okänd anledning har valt att inte göra rätt för sig. och att Jan-Erik Vikén har underlåtit att kontrollera att Hans Carlsson har betalat för det arbete som utförts. Hovrätten anser att dessa omständigheter inte konstituerar ett mutbrott.

Sammanfattningsvis har åklagaren inte bevisat att Jan-Erik Vikén inom ramen för sitt uppdrag som arbetschef med uppsåt låtit Peab Sverige AB betala för renoveringen av Hans Carlssons sons privata lägenhet. Det är inte heller ställt bortom rimligt tvivel att

Hans Carlsson har mottagit en otillbörlig förmån från Jan-Erik Vikén för utövningen eller anställningen av sitt uppdrag i Östersunds kommun. Vid dessa förhållanden ska Jan-Erik Vikén och Hans Carlsson frikännas från mutbrott.

Hovrätten konstaterar att Jan-Erik Vikén har haft en sådan förtroendeställning som fordras för ansvar för trolöshet mot huvudman enligt 10 kap. 5 § brottsbalken. Han har på grund av denna förtroendeställning fått till uppgift att sköta en ekonomisk angelägenhet. Jan-Erik Vikén har enligt hovrättens bedömning orsakat en skada eftersom det har förelegat en beaktansvärd fara för slutlig förlust för Peab. De objektiva rekvisiten föreligger därmed för att döma Jan-Erik Vikén för brottet.

Hovrätten har i det föregående ansett att det inte är visat att Jan-Erik Vikén var den som föreslog att arbetena skulle internfaktureras och att det inte var en otillåten ordning hos Peab. Det är inte heller utrett att det har funnits en på förhand uppgjord överenskommelse mellan Jan-Erik Vikén och Hans Carlsson om att denne inte skulle betala. Jan-Erik Vikén har uppgett att han inte visste när arbetet skulle vara klart, att han påminde Bertil Jacobsson, att han inte vet varför han inte ringde Hans Carlsson direkt och att saken kom att falla mellan stolarna p.g.a. hög arbetsbelastning och sjukdom. Jan-Erik Vikén har även berättat att på samma konto som Hans Carlsson fakturor hamnade fanns det också en annan kund som skulle faktureras. Han blev så småningom påmind av Peab att den kunden behövde faktureras vilket också skedde men fick ingen påminnelse gällande Hans Carlsson, där blev han i stället polisanmäld.

Hovrätten anser att omständigheterna är försvårande för Jan-Erik Vikén. Emellertid går det inte att helt bortse från Jan-Erik Vikéns invändningar sett till det som hovrätten anser att åklagaren har bevisat vid åtalspunkten 6. Hovrättens bedömning leder sammanfattningsvis till att Jan-Erik Vikén ska frikännas från åtalet i denna del. Tingsrättens dom ska ändras i enlighet med detta.

PÅFÖLJD

Mats Gustafsson

I likhet med i tingsrätten ska Mats Gustafsson dömas för två fall av grovt givande av muta, tre fall av grovt bokföringsbrott och två fall av försvårande av skattekontroll, grovt brott. Hovrätten instämmer i tingsrättens bedömning att det sammantagna straffvärdet motsvarar tre år och fyra månaders fängelse.

Vid straffmätningen ska rätten i skälig omfattning beakta om det finns omständigheter som talar för att straffet ska vara kortare än det som straffvärdet motiverar. Vid straffmätningen ska bl.a. beaktas om en i förhållande till brottets art ovanligt lång tid har förflutit (sen lagföring) om den tilltalade får men till följd av att han eller hon på grund av brottet blir uppsagd från sin anställning eller drabbas av annat hinder i yrkes- eller näringsutövning, om ett straff utmätt efter brottets straffvärde skulle framstå som oproportionerligt sträng med hänsyn till andra rättsliga sanktioner till följd av brottet, eller om någon annan omständighet påkallar att den tilltalade får ett lägre straff (29 kap. 5 § första stycket 3 och 6-8 brottsbalken). Vidare ska beaktas om det finns skäl att kompensera för långsam handläggning (2 kap. 11 § andra stycket regeringsformen och artikel 6.1 Europakonventionen).

Brottsperioden för Mats Gustafsson sträcker sig från januari 2014–31 december 2018. Målet kom in till tingsrätten den 5 november 2019. Den 20 november 2020 lämnade åklagaren in stämningsansökan. Den 23 juni 2022 meddelade tingsrätten dom. Målet inkom till hovrätten den 22 juli 2022 och hovrättens dom meddelas den 7 november 2025. Från sista dagen i brottsperioden till hovrätten meddelar dom har det gått nästan sju år. Hovrätten anser att målet har varit utredningsmässigt sett omfattande och komplext vilket är en godtagbar förklaring till att lagföringen dröjt. Emellertid anser hovrätten att, även i förhållande till brottslighetens art, för lång tid förflutit före lagföringen vilket inte beror på Mats Gustafsson. Han ska därför kompenseras för sen lagföring. När det kommer till långsam handläggning bedömer hovrätten att det finns anledning att kompensera Mats Gustafsson för det med anledning av att det tagit för

lång tid i hovrätten från det att målet kom in fram till det att dom meddelas. Hovrätten bedömer att dröjsmålstiden uppgår till ett år. Sammantaget ska Mats Gustafsson kompenseras på så sätt att straffvärdet sätts ned med tre månader. Vidare kommer Mats Gustafsson meddelas ett näringsförbud om fem år. Det kommer i sin tur att innebära att Mats Gustafsson inte längre kan bedriva näringsverksamhet i Pilgrimsta Hus. Hovrätten bedömer att detta innebär ett sådant men för Mats Gustafsson att straffvärdet ska reduceras med ytterligare sex månader. Någon ytterligare omständighet som ska beaktas i mildrande riktning finns inte.

Med hänsyn taget till det anförda uppgår straffmättningsvärdet till två år och sex månaders fängelse. Straffmättningsvärdet och brottens art innebär att det inte finns något utrymme att välja en annan påföljd än fängelse. Mats Gustafsson ska alltså dömas till ett fängelsestraff om två år och sex månader. Tingsrättens dom ska ändras i enlighet med det.

Daniel Kindberg

I hovrätten ska Daniel Kindberg dömas för ett fall av tagande av muta, grovt brott. Brottperioden sträcker sig från den 15 september 2014–11 december 2017. Hovrätten bedömer att straffvärdet för brottet motsvarar två års fängelse. Gällande bedömningen av straffmättningsvärdet har hovrätten redogjort för gällande regelverk och handläggningstider i det föregående. Även Daniel Kindberg ska kompenseras för sen lagföring och långsam handläggning genom att straffvärdet sätts ned med tre månader. Daniel Kindberg har till följd av brotten även drabbats i sin yrkesmässiga utövning på sådant sätt att straffvärdet ska sättas ned ytterligare en månad. Hovrätten anser inte att det finns någon annan omständighet som ska beaktas i mildrande riktning.

Sammanfattningsvis bedömer hovrätten att straffmättningsvärdet uppgår till ett år och åtta månaders fängelse. Denna omständighet och brottens art innebär att det inte finns något utrymme att välja en annan påföljd än fängelse. Daniel Kindberg ska alltså dömas till ett fängelsestraff som motsvarar straffmättningsvärdet. Tingsrättens dom ska ändras i enlighet med det.

Hans Carlsson

I hovrätten ska Hans Carlsson dömas för ett fall av tagande av muta, grovt brott, under perioden 19 september 2014–15 mars 2018. Hovrätten bedömer att straffvärdet för brottet motsvarar två års fängelse. Vid den bedömningen har hovrätten ansett att Hans Carlssons och Daniel Kindbergs brottsliga agerande är att jämställa med varandra. Gällande bedömningen av straffmättningsvärdet har hovrätten redogjort ovan för handläggningstiderna. Även Hans Carlsson ska kompenseras för sen lagföring och långsam handläggning genom att straffvärdet reduceras med tre månader. Vidare ska straffvärdet reduceras med ytterligare en månad eftersom Hans Carlsson har blivit uppsagd från sin anställning till följd av brottet. Härvid kommer straffmättningsvärdet att motsvara ett fängelsestraff om ett år och åtta månader. Hovrätten anser att det inte finns någon annan omständighet som ska beaktas i mildrande riktning.

Mot bakgrund av det och med hänsyn taget till brottets art finns det inte något utrymme att välja en annan påföljd än fängelse. Hans Carlsson ska alltså dömas till ett fängelsestraff om ett år och åtta månader. Tingsrättens dom ska ändras i enlighet med det.

Förverkande av utbyte av brott

Åtalspunkterna 1-2

Åklagarnas talan om förverkande av brottsvinst grundas på brott som har begåtts under åren 2014-2018. Bestämmelserna i 36 kap. brottsbalken om förverkande har fått en ny lydelse sedan den 8 november 2024. Utgångspunkten är att bestämmelserna ska tillämpas på så sätt att de äldre bestämmelserna tillämpas på brott begångna innan detta datum. Av retroaktivitetsförbudet, som gäller även särskild rättsverkan av brott, följer dock att nya förverkandebestämmelser inte ska tillämpas på gärningar som begåtts före ikraftträdandet om de leder till ett mer ingripande resultat än de bestämmelser som

gällde när gärningen begicks. Vidare gäller att om den nya lagen skulle leda till ett mildare resultat för den enskilda, då ska den lydelsen tillämpas (se prop. 2023/24:144 s 375).

Enligt 36 kap. 4 § brottsbalken första stycket, i dess nya lydelse, framgår att en brottsvinst får förverkas från den som har gjort vinst till följd av brottet. En brottsvinst får även förverkas från den som senare har förvärvat egendomen. I förarbetena till bestämmelsen anges att bestämmelsens första stycke, liksom enligt 5 § i dess tidigare lydelse, innebär att förverkande kan ske från gärningsmannen eller från annan än gärningsmannen. Skulle en vinst från gärningsmannens brott direkt ha tillfallit någon annan, t.ex. en juridisk person, ska vinsten förverkas från denna person. Har gärningsmannen inte gjort någon vinst, får förverkande följaktligen inte ske från honom eller henne. Däremot bör man, om det inte finns konkreta indikationer på något annat, kunna utgå från att det är gärningsmannen och eventuella andra medverkande som har gjort vinsten (prop. 2023/24:144 s. 418 f.). Även enligt de tidigare bestämmelserna om förverkande av utbyte av brott (ersatt av begreppet brottsvinst i den nya regleringen), 36 kap. 1 och 5 §§ brottsbalken, kunde förverkande ske hos den som haft utbyte (vinning) av brottet (prop. 1968:79 s. 52-53 och 62). Hovrätten bedömer därför att bestämmelserna i den nya regleringen inte kommer att innebära ett mildare resultat för den enskilde om de tillämpades i detta mål. Vidare anser hovrätten att de nya förverkandereglererna i sig generellt sett torde leda till mer ingripande resultat för den enskilde. Utöver att möjligheterna till förverkande utökas kan bland annat kan nämnas att den nya bestämmelsen om att förverkande inte ska ske om det är uppenbart oskäligt inte har samma tillämpningsområde som bestämmelsen som gällde före den 8 november 2024 när det gäller förutsättningarna för att avstå från att besluta om förverkande vid konkurrerande skadeståndsanspråk (se 36 kap. 20-22 §§ brottsbalken och prop. 2023/24:144 s. 438 jämfört med 36 kap. 1 a § brottsbalken). Av dessa skäl tillämpar hovrätten den äldre regleringen.

Vid det sagda ansluter sig hovrätten till tingsrättens bedömning i fråga om förverkande. Det förhållandet att betalningarna från Pilgrimsta Hus gått till Daniel Kindbergs och Hans Carlssons bolag och inte direkt till dem påverkar inte

bedömningen att det är Daniel Kindberg och Hans Carlsson som haft utbytet av brotten. Bolagen har ägts och kontrollerats av Daniel Kindberg respektive Hans Carlsson. Tingsrättens dom ska alltså fastställas i denna del.

Åtalspunkten 6

Åtalet mot Hans Carlsson för tagande av muta har ogillats. Vid den utgången ska förverkandeyrkandet ogillas. Tingsrättens dom ska ändras i enlighet med det.

FÖRETAGSBOT

Rättsliga utgångspunkter

Åklagarnas talan om företagsbot grundas på brott som har begåtts under åren 2014–2018. Bestämmelserna om företagsbot i 36 kap. brottsbalken fick en ny lydelse den 1 januari 2020. Därefter har en ny förverkandelagstiftning trätt i kraft den 8 november 2024, vilken även omfattar bestämmelserna om företagsbot.

Ändringarna som gjordes den 1 januari 2020 innebar att det infördes en ny grund för jämkning av företagsbot, men i övrigt gjordes inga ändringar i sak av betydelse i detta sammanhang. Reformen som trädde i kraft den 8 november 2024 innebar inga sakliga ändringar (prop. 2023/24:144 s. 215). Mot denna bakgrund anser hovrätten, till skillnad från tingsrätten, att det är de nu gällande bestämmelserna som ska tillämpas eftersom bestämmelserna om företagsbot mildrades i jämkningshänseende år 2020 (jfr. Svea hovrätts dom, 2025-03-26, mål B 4492-24).

Ett företag ska åläggas företagsbot för brott, om det för brottet är föreskrivet strängare straff än penningböter och brottet har begåtts i utövningen av näringsverksamhet av en person i ledande ställning i företaget, grundad på befogenhet att företräda företaget eller att fatta beslut på dess vägnar (36 kap. 23 § första stycket 1 och andra stycket 2 a brottsbalken).

Utgångspunkten för storleken på en företagsbot är sanktionsvärdet. Det bestäms inom spannet 5 000-10 000 000 kr med utgångspunkt i straffvärdet för den samlade brottsligheten, och särskild hänsyn ska tas till den skada eller fara som brottsligheten har inneburit och till brottslighetens förhållande till verksamheten (36 kap. 24 § brottsbalken).

En företagsbot får sättas lägre än sanktionsvärdet bl.a. om brottet medför en betalningsskyldighet eller särskild rättsverkan för företaget och den samlade reaktionen blir för sträng, om företagets ägare eller innehavare döms till påföljd för brottet och den samlade reaktionen på brottsligheten skulle bli oproportionerligt sträng för honom eller henne eller om det finns andra särskilda skäl för jämkning (36 kap. 26 § första stycket 1, 2 och 5 brottsbalken). Det följer av regleringen att jämkning endast ska ske undantagsvis.

Företagsbot avseende Svedberghs och HGC

Grunden för att företagsbot ska dömas ut för Svedberghs och HGC är att Hans Carlsson döms för brott i bolagens näringsverksamhet i enlighet med gärningspåståendena i åtalpunkterna 3-4 (medhjälp till grovt bokföringsbrott respektive medhjälp till försvårande skattekontroll, grovt brott). Med hänsyn till utgången i skulddelen i de aktuella åtalpunkterna är det inte styrkt att brott begåtts i Hans Carlssons näringsverksamhet varför åklagarens yrkande om företagsbot mot Svedberghs och HGC ska ogillas. Tingsrättens dom ska ändras i enlighet med detta.

Företagsbot avseende Nockt och SDAB

Grunden för att företagsbot ska dömas ut för Nockt och SDAB är att Daniel Kindberg döms för brott i bolagens näringsverksamhet i enlighet med gärningspåståendena i åtalpunkterna 3-4 (medhjälp till grovt bokföringsbrott respektive medhjälp till försvårande skattekontroll, grovt brott). Med hänsyn till utgången i skulddelen i de aktuella åtalpunkterna är det inte styrkt att brott begåtts i Daniel Kindbergs

näringsverksamhet varför åklagarens yrkande om företagsbot mot Nockt och SDAB ska ogillas. Tingsrättens dom ska ändras i enlighet med detta.

Företagsbot avseende Pilgrimsta Hus

Mats Gustafsson döms för brott begångna i Pilgrimsta Hus näringsverksamhet i enlighet med gärningspåståendena i åtalpunkterna 1-4. Mats Gustafsson har haft en ledande ställning i bolaget med rätt att fatta beslut. Hovrätten instämmer därför i tingsrättens bedömning att Pilgrimsta Hus ska betala en företagsbot. Vid bedömningen av sanktionsvärdet beaktar hovrätten att Mats Gustafsson döms för brott med ett högt straffvärde i ett bolag som han ensam haft kontroll över. Hovrätten anser, i likhet med tingsrätten att sanktionsvärdet motsvarar 3 000 000 kr.

Pilgrimsta Hus har anfört att företagsboten bör undanröjas med hänsyn till att Mats Gustafsson döms till påföljd för brotten och den samlade reaktionen på brottsligheten skulle bli oproportionerligt sträng. Hovrätten noterar att det i särskilda undantagsfall i och för sig finns utrymme att jämka en företagsbot när företagets ägare av ett aktiebolag döms för påföljd och företaget döms att betala en företagsbot (se. prop. 2018/19:164 s. 69 f.) Hovrätten instämmer emellertid i tingsrättens bedömning att det i förevarande fall inte finns skäl för att jämka företagsboten. Tingsrättens dom i denna del ska därför stå fast.

NÄRINGSFÖRBUD

Hans Carlsson och Daniel Kindberg

Åklagarens begäran om att Hans Carlsson och Daniel Kindberg ska meddelas näringsförbud utgår från att de döms för brott som anges i åtalpunkterna 3-4. Med hänsyn till utgången i skulddelen i de aktuella åtalpunkterna saknas det förutsättningar att meddela Hans Carlsson eller Daniel Kindberg näringsförbud. Hovrätten ogillar därför åklagarens talan om näringsförbud mot dem. Tingsrättens dom ska ändras i enlighet med det.

Mats Gustafsson

Hovrätten ansluter sig till tingsrättens bedömning i denna del, dvs. Mats Gustafsson ska meddelas näringsförbud och tiden för det bör bestämmas till fem år. Tingsrättens dom ska fastställas i denna del.

SKADESTÅND

Jan-Erik Vikén

Grunden för skadeståndstalan från Peab Sverige AB är att de lidit skada på grund av den brottsliga gärning som anges i åtalpunkten 7. På grund av utgången i skulddelen i denna åtalpunkt kan något skadestånd inte dömas ut. Peab Sverige AB:s skadeståndstalan ska därför ogillas. Jan-Erik Vikén ska därmed befrias från skadeståndsskyldighet.

ERSÄTTNINGAR TILL OFFENTLIGA FÖRSVARARE

Filip Rydin har yrkat ersättning för 318 timmars arbete, Jonas Granfelt för 302,5 timmars arbete, Olof Kullinger för 301,5 timmars arbete, Olof Bexell med 91,75 timmars arbete, Nina Löwenhielm med 22 timmars arbete och Christina Bergner med 23 timmars arbete.

Åklagaren har yttrat sig avseende Filip Rydins, Jonas Granfelts och Olof Kullingers kostnadsräkningar. Åklagaren har anfört följande. De drygt 300 timmars arbete i hovrätten som Filip Rydin, Jonas Granfelt och Olof Kullinger yrkar ersättning för är en avsevärd arbetstid, inte minst med tanke på att det rört sig om en huvudförhandling där parterna endast varit närvarande fyra dagar. Hovrättsprocessen har i stora drag varit en upprepning och en mer koncentrerad process i jämförelse med rättegången i Östersunds tingsrätt. Åklagaren har emellertid förståelse för att Filip Rydin och Jonas Granfelt varit tvungna att lägga ner mer tid på inläsning m.m. eftersom de inte var offentliga förvarare i tingsrätten.

Hovrätten anser att det som åklagaren har anfört talar för att den av vissa försvarare nedlagda arbetstiden ska anses vara för hög. Vid bedömningen av skäligheten av de yrkade ersättningarna har hovrätten beaktat att målet har varit mycket omfattande och relativt komplicerat. Hovrätten anser vidare att det finns skäl att ta viss hänsyn till att tidsutdräkten varit lång vilket kan ha medfört visst dubbelarbete för de försvarare som var förordnade redan i tingsrätten. När det kommer till omfattningen av Filip Rydins och Jonas Granfelts arbete beaktar hovrätten särskilt att de blev förordnade som offentliga försvarare i hovrätten så sent som i juni 2024. Hovrätten anser att det av naturliga skäl har krävts att Filip Rydin och Jonas Granfelt har varit tvungna att lägga ner mer tid på inläsning och förberedelser i hovrätten för att kunna utföra sitt uppdrag. I hovrätten har det även fattats beslut i några preliminära frågor som krävt skriftväxling, förundersökningen har kompletterats, ny skriftlig bevisning har presenterats och ett tilläggsförhör har hållits med anledning av det.

Vid dessa förhållanden bedömer hovrätten att den ersättning som Filip Rydin, Jonas Granfelt och Olof Bexell har yrkat för arbete är skäligt utifrån målets art och omfattning. De ska därför tillerkännas yrkad ersättning.

När det kommer till den begärda ersättningen från Olle Kullinger anser hovrätten att den förberedelsetid som han vill ha betalt för är i hög grad för omfattande, även med beaktande av de förhållanden som anförts ovan. Hovrätten har vid bedömningen särskilt noterat det omfattande arbete som har lagts ned på det förberedande arbetet avseende plädering och sakframställan. Olle Kullinger får anses skäligen tillgodosedd med ersättning för arbete med 256 timmar. Att Olle Kullinger redan har valt att sätta ned sitt ersättningsanspråk utifrån en egen skälighetsberäkning föranleder inte hovrätten att göra en annan bedömning.

Den ersättning som Nina Löwenhielm och Christina Bergner har yrkat för arbete är under alla förhållanden skälig, varför de ska tillerkännas begärd ersättning.

Det som försvararna har yrkat i ersättning för tidsspillan och utlägg framstår som skäligt. Följaktligen ska försvararna tillerkännas begärd ersättning för detta.

Hovrätten vill påminna vissa av försvararna om att rättsliga biträden, som är skyldiga att redovisa mervärdesskatt, ska debitera mervärdesskatten med skattesatsen 25 procent på samtliga utlägg (se NJA 2005 s. 606). Härvid ska observeras att den mervärdesskatt som ingår i faktiska utlägg - exempelvis parkeringsavgift, tågbiljett eller tolkkostnad - måste räknas av *innan* mervärdesskatt om 25 procent debiteras. Görs inte någon sådan avräkning blir debiteringen för mervärdesskatt felaktig. Där så inte har skett har hovrätten fått räkna om mervärdesskatten på sätt som framgår av domslutet.

Eftersom åklagarens talan mot Jan-Erik Vikén, Nockt och SDAB ogillas ska de befrias från återbetalningsskyldigheten för försvararkostnaderna i tingsrätten.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast **fredagen den 5 december 2025**.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Mats Fällman och Chris Stattin-Larsson, referent, f.d. rådmannen Christer Ödberg samt nämndemännen Anders Borg och Agneta Stjernström. Rätten är enig.

Avräkningsunderlag, se bilaga C

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT

Rotel 1
Doha 06**DOM**2022-06-23
meddelad i
Östersund**Mål nr:** B 3223-19**PARTER****Tilltalad**HANS Göran Carlsson, 19650622-8235
Vallsundsvägen 5
832 96 Frösön

Offentlig försvarare:

Advokat Cristina Bergner
ASTRA ADVOKATER KB
Drottninggatan 98
111 60 Stockholm**Åklagare**Chefsåklagare Martin Bresman och kammaråklagare Hawjin Shamer
Åklagarmyndigheten
Riksenheten mot korruption
Box 57
101 21 Stockholm

DOMSLUT**Brott som den tilltalade döms för**

1. Grovt tagande av muta, 10 kap 5 a § och 5 c § brottsbalken
2014-09-19 -- 2018-03-15 (2 tillfällen)
2. Medhjälp till grovt bokföringsbrott, 11 kap 5 § 2 st samt 23 kap 4 § brottsbalken
2014-01-01 -- 2017-12-31 (3 tillfällen)
3. Medhjälp till försvårande av skattekontroll, grovt brott, 10 § skattebrottslagen (1971:69)
samt 23 kap 4 § brottsbalken
2015-01-01 -- 2018-12-31 (2 tillfällen)

Påföljd m.m.

Fängelse 2 år 8 månader

Näringsförbud

Hans Carlsson meddelas näringsförbud enligt lagen (2014:836) om näringsförbud under en tid av tre år räknat från det att beslutet vunnit laga kraft.

Förverkande och beslag

1. Tingsrätten förverkar ett belopp om 4 745 000 kr från Hans Carlsson såsom utbyte av brott enligt 36 kap. 1 och 5 §§ brottsbalken.
2. Tingsrätten förverkar ett belopp om 179 896 kr från Hans Carlsson såsom utbyte av brott enligt 36 kap. 1 och 5 §§ brottsbalken.

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.**Besöksadress**

Storgatan 6

Telefon

063-15 06 00

Öppettider

måndag - fredag

08:00-16:00

Postadress

Box 708

831 28 Östersund

E-postostersunds.tingsratt@dom.se**Webbplats**www.ostersundstingsratt.domstol.se

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Christina Bergner får ersättning av staten med 1 009 554 kr. Av beloppet avser 721 000 kr arbete, 47 295 kr tidsspillan, 39 348 kr utlägg och 201 911 kr mervärdesskatt.
 2. Staten ska stå för kostnaden för försvararen.
-

Tilltalad

MATS Robert Gustafsson, 19670329-5094
Pilgrimstad Stationsvägen 11
843 97 Pilgrimstad

Offentlig försvarare:

Advokat Peter Lindqvist
Advokatfirman De Basso AB
Jovisgatan 8
151 72 Södertälje

Åklagare

Chefsåklagare Martin Bresman och kammaråklagare Hawjin Shamer
Åklagarmyndigheten
Riksenheten mot korruption
Box 57
101 21 Stockholm

DOMSLUT**Brott som den tilltalade döms för**

1. Grovt givande av muta, 10 kap 5 b § och 5 c § brottsbalken
2014-09-15 -- 2018-03-15 (2 tillfällen)
2. Grovt bokföringsbrott, 11 kap 5 § 2 st brottsbalken
2014-01-01 -- 2017-12-31 (3 tillfällen)
3. Försvårande av skattekontroll, grovt brott, 10 § skattebrottslagen (1971:69)
2015-01-01 -- 2018-12-31 (2 tillfällen)

Påföljd m.m.

Fängelse 3 år

Näringsförbud

Mats Gustafsson meddelas näringsförbud enligt lagen (2014:836) om näringsförbud under en tid av fem år räknat från det att beslutet vunnit laga kraft.

Förverkande och beslag

Yrkandet om förverkande av i beslag tagna filofaxer ogillas. Beslagen av fem stycken filofaxer hävs (Polismyndigheten Region Nord, beslagsliggare 2020-5000-BG18099 punkterna 32-36).

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Rotel 1
Doha 06

DOM
2022-06-23

Mål nr: B 3223-19

Ersättning

1. Peter Lindqvist får ersättning av staten med 811 704 kr. Av beloppet avser 576 800 kr arbete, 23 170 kr tidsspillan, 49 393 kr utlägg och 162 341 kr mervärdesskatt.
 2. Staten ska stå för kostnaden för försvararen.
-

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT

Rotel 1
Doha 06

DOM

2022-06-23
meddelad i
Östersund

Mål nr: B 3223-19

Tilltalad

Erik BERTIL Jacobsson, 19530717-8250
Österböle 207
834 97 Brunflo

Offentlig försvarare:

Advokat Slobodan Jovicic
Advokatfirman Salomonsson & Jovicic AB
Karlavägen 41
114 31 Stockholm

Åklagare

Chefsåklagare Martin Bresman och kammaråklagare Hawjin Shamer
Åklagarmyndigheten
Riksenheten mot korruption
Box 57
101 21 Stockholm

Målsägande

PEAB Sverige AB, 556099-9202
269 73 Förslöv

Företrädd av åklagaren

DOMSLUT

Åtal som den tilltalade frikänns från

Medhjälp till trolöshet mot huvudman, 10 kap 5 § 1 st samt 23 kap 4 § brottsbalken
2017-08-01 -- 2017-09-30

Skadestånd

Peab Sverige AB:s skadeståndsyrkande under åtalpunkten 5 ogillas.

Ersättning

1. Slobodan Jovicic får ersättning av staten med 212 326 kr. Av beloppet avser 115 360 kr arbete, 25 410 kr tidsspillan, 29 091 kr utlägg och 42 465 kr mervärdesskatt.
2. Staten ska stå för kostnaden för försvararen.

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress

Storgatan 6

Telefon

063-15 06 00

Öppettider

måndag - fredag

08:00-16:00

Postadress

Box 708

831 28 Östersund

E-post

ostersunds.tingsratt@dom.se

Webbplats

www.ostersundstingsratt.domstol.se

Tilltalad

Karl Stig DANIEL Kindberg, 19671106-8590
Prästgatan 65 A Lgh 1002
831 34 Östersund

Offentlig försvarare:

Advokat Olof Kullinger
Advokatfirman NORDIA KB
Box 70389
107 24 Stockholm

Åklagare

Chefsåklagare Martin Bresman och kammaråklagare Hawjin Shamer
Åklagarmyndigheten
Riksenheten mot korruption
Box 57
101 21 Stockholm

DOMSLUT**Brott som den tilltalade döms för**

1. Grovt tagande av muta, 10 kap 5 a § och 5 c § brottsbalken
2014-09-15 -- 2017-12-11
2. Medhjälp till grovt bokföringsbrott, 11 kap 5 § 2 st samt 23 kap 4 § brottsbalken
2014-01-01 -- 2017-12-31 (3 tillfällen)
3. Medhjälp till försvårande av skattekontroll, grovt brott, 10 § skattebrottslagen (1971:69)
samt 23 kap 4 § brottsbalken
2015-01-01 -- 2015-12-31

Påföljd m.m.

Fängelse 2 år 6 månader

Näringsförbud

Daniel Kindberg meddelas näringsförbud enligt lagen (2014:836) om näringsförbud under en tid av tre år räknat från det att beslutet vunnit laga kraft.

Förverkande och beslag

Tingsrätten förverkar ett belopp om 5 545 000 kr från Daniel Kindberg såsom utbyte av brott enligt 36 kap. 1 och 5 §§ brottsbalken.

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Rotel 1
Doha 06

DOM
2022-06-23

Mål nr: B 3223-19

Ersättning

1. Olof Kullinger får ersättning av staten med 716 911 kr. Av beloppet avser 504 700 kr arbete, 34 140 kr tidsspillan, 34 689 kr utlägg och 143 382 kr mervärdesskatt.
 2. Staten ska stå för kostnaden för försvararen.
-

Tilltalad

JAN Erik Vikén, 19551224-8211
Centrumvägen 18 F
834 32 Brunflo

Offentlig försvarare:

Advokat Nina Löwenhielm
Advokatfirman Löwenhielm AB
Östermalmstorg 1
114 42 Stockholm

Åklagare

Chefsåklagare Martin Bresman och kammaråklagare Hawjin Shamer
Åklagarmyndigheten
Riksenheten mot korruption
Box 57
101 21 Stockholm

Målsägande

PEAB Sverige AB, 556099-9202
269 73 Förslöv

Företrädd av åklagaren

DOMSLUT**Brott som den tilltalade döms för**

1. Trolöshet mot huvudman, 10 kap 5 § 1 st brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2017
2016-02-16 -- 2016-10-07
2. Grovt givande av muta, 10 kap 5 b § och 5 c § brottsbalken
2016-02-16 -- 2016-10-07

Åtal som den tilltalade frikänns från

Trolöshet mot huvudman, 10 kap 5 § 1 st brottsbalken
2017-08-01 -- 2017-09-30

Påföljd m.m.

1. Villkorlig dom
2. Dagsböter 180 om 430 kr

Skadestånd

1. Peab Sverige AB:s skadeståndsyrkande under åtalspunkten 5 ogillas.

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress

Storgatan 6

Telefon

063-15 06 00

Öppettider

måndag - fredag
08:00-16:00

Postadress

Box 708
831 28 Östersund

E-post

ostersunds.tingsratt@dom.se

Webbplats

www.ostersundstingsratt.domstol.se

2. Jan Erik Vikén ska betala skadestånd till Peab Sverige AB med 179 896 kr jämte ränta på beloppet enligt 4 § 5 st räntelagen (1975:635) från den 7 oktober 2016 till dess betalning sker.

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

Nina Löwenhielm får ersättning av staten med 228 166 kr. Av beloppet avser 129 780 kr arbete, 26 493 kr tidsspillan, 26 260 kr utlägg och 45 633 kr mervärdesskatt. Jan Erik Vikén ska betala 114 083 kr av denna kostnad till staten.

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT

Rotel 1
Doha 06

DOM

2022-06-23
meddelad i
Östersund

Mål nr: B 3223-19

Motpart

Aktiebolaget Svedberghs i Östersund, 556580-9414
Prästgatan 42 B
831 33 Östersund

Ställföreträdare:

Hans Carlsson
Vallsundsvägen 5
832 96 Frösön

Åklagare

Chefsåklagare Martin Bresman och kammaråklagare Hawjin Shamer
Åklagarmyndigheten
Riksenheten mot korruption
Box 57
101 21 Stockholm

DOMSLUT

Betalningsskyldighet till staten

Aktiebolaget Svedberghs i Östersund åläggs företagsbot med 500 000 kr.

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress

Storgatan 6

Telefon

063-15 06 00

Öppettider

måndag - fredag

08:00-16:00

Postadress

Box 708

831 28 Östersund

E-post

ostersunds.tingsratt@dom.se

Webbplats

www.ostersundstingsratt.domstol.se

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT

Rotel 1
Doha 06

DOM

2022-06-23
meddelad i
Östersund

Mål nr: B 3223-19

Motpart

HGC i Östersund AB, 556915-6184
Vallsundsvägen 5
832 96 Frösön

Ställföreträdare:

Hans Carlsson
Vallsundsvägen 5
832 96 Frösön

Åklagare

Chefsåklagare Martin Bresman och kammaråklagare Hawjin Shamer
Åklagarmyndigheten
Riksenheten mot korruption
Box 57
101 21 Stockholm

DOMSLUT

Betalningsskyldighet till staten

HGC i Östersund AB åläggs företagsbot med 500 000 kr.

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress

Storgatan 6

Telefon

063-15 06 00

Öppettider

måndag - fredag

08:00-16:00

Postadress

Box 708

831 28 Östersund

E-post

ostersunds.tingsratt@dom.se

Webbplats

www.ostersundstingsratt.domstol.se

Motpart

Nockt AB, 556823-3653
Prästgatan 65A lgh 1001
831 34 Östersund

Ställföreträdare:

Alexander Kindberg
Kanslihusgränd 8 B Lgh 1303
831 32 Östersund

Offentlig försvarare:

Advokat Olof Bexell
Olsson Lilja Advokater HB
Sankt Eriksgatan 63 A
112 34 Stockholm

Åklagare

Chefsåklagare Martin Bresman och kammaråklagare Hawjin Shamer
Åklagarmyndigheten
Riksenheten mot korruption
Box 57
101 21 Stockholm

DOMSLUT**Betalningsskyldighet till staten**

Nockt AB åläggs företagsbot med 500 000 kr.

Ersättning

1. Olof Bexell får ersättning av staten med 295 241 kr. Av beloppet avser 201 880 kr arbete, 31 363 kr tidsspillan, 2 950 kr utlägg och 59 048 kr mervärdesskatt.
 2. Nockt AB ska solidariskt med SDAB Förvaltning AB betala hela kostnaden för försvararen till staten.
-

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT Rotel 1
Doha 06**DOM**2022-06-23
meddelad i
Östersund**Mål nr:** B 3223-19**Motpart**Pilgrimsta Hus Bygg AB, 556560-6430
Box 182
840 58 Pilgrimstad

Ställföreträdare:

Mats Gustafsson
Pilgrimstad Stationsvägen 11
843 97 Pilgrimstad**Åklagare**Chefsåklagare Martin Bresman och kammaråklagare Hawjin Shamer
Åklagarmyndigheten
Riksenheten mot korruption
Box 57
101 21 Stockholm

DOMSLUT**Betalningsskyldighet till staten**

Pilgrimsta Hus Bygg AB åläggs företagsbot med 3 000 000 kr.

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.**Besöksadress**

Storgatan 6

Telefon

063-15 06 00

Öppettider

måndag - fredag

08:00-16:00

Postadress

Box 708

831 28 Östersund

E-postostersunds.tingsratt@dom.se**Webbplats**www.ostersundstingsratt.domstol.se

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT

Rotel 1
Doha 06

DOM

2022-06-23
meddelad i
Östersund

Mål nr: B 3223-19

Motpart

SDAB Förvaltning AB, 556891-9772
Prästgatan 65A lgh 1001
831 34 Östersund

Ställföreträdare:

Alexander Kindberg
Kanslihusgränd 8 B Lgh 1303
831 32 Östersund

Offentlig försvarare:

Advokat Olof Bexell
Olsson Lilja Advokater HB
Sankt Eriksgatan 63 A
112 34 Stockholm

Åklagare

Chefsåklagare Martin Bresman och kammaråklagare Hawjin Shamer
Åklagarmyndigheten
Riksenheten mot korruption
Box 57
101 21 Stockholm

DOMSLUT

Betalningsskyldighet till staten

SDAB Förvaltning AB åläggs företagsbot med 500 000 kr.

Ersättning

1. Olof Bexell får ersättning i enlighet med domslutet för Nockt AB.
 2. SDAB Förvaltning AB ska solidariskt med Nockt AB betala hela kostnaden för försvararen till staten.
-

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress

Storgatan 6

Telefon

063-15 06 00

Öppettider

måndag - fredag
08:00-16:00

Postadress

Box 708
831 28 Östersund

E-post

ostersunds.tingsratt@dom.se

Webbplats

www.ostersundstingsratt.domstol.se

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING AV ÅTALET	17
Åtalet i korthet.....	17
Övergripande bakgrund om inblandade personer, bolag och projekt.....	18
YRKANDEN OCH INSTÄLLNINGAR	22
BEVISNINGEN I MÅLET	23
SKÄLEN FÖR TINGSRÄTTENS DOM	24
Några utgångspunkter för tingsrättens bedömningar	24
Särskilt om utredningens robusthet och åklagarnas gärningsbeskrivningar	25
Åtalspunkterna 1–2 – Grovt givande av muta (Mats Gustafsson) och grovt tagande av muta (Daniel Kindberg och Hans Carlsson).....	27
Rättsliga utgångspunkter	27
Vad tingsrätten har att pröva.....	29
Av utredningen har inledningsvis följande framkommit.....	29
Tingsrättens bedömning av den bevisning som presenterats till stöd för gärningspåståendet.....	38
De tilltalades uppgifter och den bevisning de åberopat	44
De tilltalades uppgifter förtar inte värdet av åklagarnas bevisning.....	51
Antal brottsenheter	57
Rubricering	58
Sammanfattning åtalspunkterna 1–2.....	58
Åtalspunkterna 3 och 4 – Grovt bokföringsbrott, alt. grovt försvårande av skattekontroll och grovt försvårande av skattekontroll (Mats Gustafsson) samt medhjälp därtill (Daniel Kindberg och Hans Carlsson)	59
Rättsliga utgångspunkter	59
Inledningsvis har följande framkommit av utredningen	61
Tingsrättens bedömning av den bevisning som presenterats till stöd för gärningspåståendet.....	61
De tilltalades uppgifter och värdering av dessa.....	64
Rubricering och antal brott.....	65
Sammanfattning åtalspunkterna 3–4.....	65

Åtalspunkten 5 – Trolöshet mot huvudman (Jan Erik Vikén) och medhjälp därtill (Bertil Jacobsson)	66
Rättsliga utgångspunkter	66
Vad tingsrätten har att pröva	66
Inledningsvis har följande framkommit av utredningen	67
Tingsrättens bedömning (gärningen är inte bevisad)	68
Sammanfattning åtalspunkten 5	69
Åtalspunkterna 6–7 Grovt givande av muta samt trolöshet mot huvudman (Jan Erik Vikén) och grovt tagande av muta (Hans Carlsson)	69
Rättsliga utgångspunkter	69
Vad tingsrätten har att pröva	69
Av utredningen har inledningsvis bl.a. följande framkommit	70
Tingsrättens bedömning av den bevisning som presenterats till stöd för gärningspåståendet	73
De tilltalades uppgifter och deras bevisning	75
De tilltalades uppgifter förtar inte värdet av åklagarnas bevisning	78
Rubricering och antal brott	79
Sammanfattning åtalspunkterna 6–7	79
Skadestånd	80
Åtalspunkten 5	80
Åtalspunkten 6	80
Påföljd	80
ÖVRIGA FRÅGOR	82
Näringsförbud	82
Företagsbot	82
Förverkande	84
Brottsofferfond	85
Försvaramörsättningar	85
Allmänna överväganden	85
Tingsrättens bedömning	86
HUR MAN ÖVERKLAGAR	90

SAMMANFATTNING AV ÅTALET

Åtalet i korthet

Åklagarna har väckt åtal mot Mats Gustafsson, Hans Carlsson, Daniel Kindberg, Bertil Jacobsson och Jan Erik Vikén. Åtalet omfattar sju åtalpunkter. Åtalpunkterna 1–4 avser påståenden om grovt givande av muta (Mats Gustafsson), grovt tagande av muta (Daniel Kindberg och Hans Carlsson), grovt bokföringsbrott och grovt försvårande av skattekontroll (Mats Gustafsson) samt medhjälp till sådana brott (Daniel Kindberg och Hans Carlsson). Åtalpunkterna 5–7 avser trolöshet mot huvudman (Jan Erik Vikén), medhjälp till sådant brott (Bertil Jacobsson) samt grovt givande av muta (Jan Erik Vikén) och grovt tagande av muta (Hans Carlsson). Den påstådda brottsligheten har enligt åklagarna begåtts under åren 2014–2018.

Under den tidsperiod som åtalet omfattar har Daniel Kindberg varit VD vid det kommunalägda bostadsbolaget Östersundshem. Även Hans Carlsson har varit anställd vid Östersundshem, som stabschef och med uppdrag som vice VD. Pilgrimsta Hus Bygg AB (Pilgrimsta Hus) – ett bolag som ägs av Mats Gustafsson och som bedriver byggentreprenadverksamhet huvudsakligen inriktad på att uppföra nyckelfärdiga småhus – har under den aktuella tidsperioden utfört arbete för Östersundshem.

Åklagarna har under åtalpunkterna 1–2 sammanfattningsvis påstått att Mats Gustafsson, via Pilgrimsta Hus, lämnat mutor till Daniel Kindberg och Hans Carlsson under tiden de varit anställda vid Östersundshem. Under den aktuella tidsperioden har Daniel Kindberg och Hans Carlsson från sina respektive bolag fakturerat och tagit emot stora belopp från Pilgrimsta Hus (5 545 000 kr respektive 4 745 000 kr).

Åklagarna har påstått att betalningen av fakturorna har utgjort otillbörliga förmåner till Daniel Kindberg och Hans Carlsson för utövningen av deras respektive anställningar och uppdrag.

Genom att låta bokföra de fakturor som ligger till grund för åtalpunkterna 1–2 i Pilgrimsta Hus har åklagarna gjort gällande att Mats Gustafsson gjort sig skyldig till

grovt bokföringsbrott under åren 2014, 2016 och 2017 (åtalpunkten 3) och grovt försvårande av skattekontroll under åren 2015 och 2018 (åtalpunkten 4). Åklagarna har påstått att Daniel Kindberg och Hans Carlsson med råd och dåd genom att ställa ut, eller låta ställa ut, bristfälliga fakturor från sina respektive bolag har gjort sig skyldiga till medhjälp (Daniel Kindberg under räkenskapsåren 2014–2017 d.v.s. inte under 2018).

Under åtalpunkten 5 har åklagarna sammanfattningsvis gjort gällande att Jan Erik Vikén – som haft en förtroendeställning inom ett bolag i Peabkoncernen – ska ha låtit Per Karlsson Svets och VVS i Krokomb AB (Per Karlsson Svets) fakturera Peab Sverige AB (Peab) med en osann faktura, attesterat fakturan och låtit Peab betala ut beloppet. Bertil Jacobsson ska med råd och dåd ha främjat gärningen och genom respektive agerande har åklagarna påstått att de gjort sig skyldiga till trolöshet mot huvudman respektive medhjälp därtill.

Åtalpunkterna 5–7 avser en lägenhetsrenovering som Peab Byggservice i Umeå utfört i Hans Carlssons sons privata bostadsrättslägenhet där åklagarna har påstått att Jan Erik Vikén ska ha låtit Peab stå för kostnaden och därigenom gjort sig skyldig till grovt givande av muta samt trolöshet mot huvudman. Åklagarna har påstått att Hans Carlsson, genom sitt agerande, gjort sig skyldig till grovt tagande av muta.

Övergripande bakgrund om inblandade personer, bolag och projekt

I målet har berörts ett större antal bolagskonstellationer med moder- och dotterbolag, holdingbolag etc. Den beskrivning som följer nedan kommer därför – i den mån tingsrätten finner det lämpligt – att redogöra för bolags- och ägarförhållanden m.m. på ett något förenklat sätt. Det finns exempelvis flera bolag inom Peabkoncernen som kommer att benämnas Peab och flera Östersundshemsbolag som tingsrätten samlat kommer att kalla Östersundshem, förutsatt att sammanhanget inte kräver något annat.

Hans Carlsson och Daniel Kindberg har tidigare i sina karriärer haft anställningar inom det militära. År 2005 tillträdde Daniel Kindberg som VD för bolaget **Fältjägaren AB**

(Fältjägaren) – ett fastighetsbolag ägt av **Peab** – i syfte att bygga en ny stadsdel på det gamla regementsområdet i Östersund (**Stadsdel Norr**). Daniel Kindberg rekryterade sedermera Hans Carlsson som fastighetschef till bolaget. Fältjägaren, som ägde marken på Stadsdel Norr, projekterade ett område vid namn **Tallbacken**, där Pilgrimsta Hus byggde tolv villor under 2008/2009. Ett av husen byggdes åt Daniel Kindberg. Ett projekt vid namn **Jägarvallen** påbörjades sedermera på området. Den 15 april 2013 ingick Fältjägaren och Pilgrimsta Hus ett avtal om att Pilgrimsta Hus skulle vara husleverantör i projektet Jägarvallen och uppföra 63 radhus/kedjehus. Avtalet undertecknades för Fältjägaren av Daniel Kindberg och Hans Carlsson och för Pilgrimsta Hus av Mats Gustafsson.

Den 1 januari 2014 tillträdde Daniel Kindberg sin tjänst som VD för Östersundshem. Den 16 april 2014 förvärvade Östersundshem marken på Stadsdel Norr. I och med överlåtelsen övertog Östersundshem avtalet med Pilgrimsta Hus beträffande Jägarvallen. Den 1 september 2014 påbörjade Hans Carlsson, efter att han rekryterats av Daniel Kindberg, sin anställning som stabschef med uppdrag även som vice VD för Östersundshem.

Den 24 februari 2016 ingick Östersundshem och Pilgrimsta Hus avtal om att Pilgrimsta Hus skulle leverera och montera 100 attefallshus med möjlighet för Östersundshem att avropa ytterligare 50 hus (den s.k. **Attefallsaffären/Attefallsprojektet**). Ett hus om dagen skulle monteras. Pilgrimsta Hus fick uppdraget genom en s.k. direktupphandling, i samband med ett stort behov av bostäder uppstod under flyktingkrisen år 2015. Kommunen ådömdes sedermera en sanktionsavgift av förvaltningsrätten p.g.a. upphandlingen. Själva direktupphandlingen bedömdes i och för sig som korrekt, men optionen om ytterligare 50 hus ansågs ligga utanför möjligheten till direktupphandling.

I december 2016 lämnade Pilgrimsta Hus ett anbud inom ramen för en offentlig upphandling avseende projektet **Remonthagen**. Det var ett liknande projekt som Jägarvallen, vilket innebar att Östersundshem sålde tomter till privatpersoner och

tillhandahöll en byggherre som uppförde husen för kunderna. Pilgrimsta Hus vann upphandlingen som innebar att bolaget skulle uppföra 32 kedjehus på området.

Daniel Kindberg har genom bolaget **DAKI AB** (DAKI), vilket han ägt till 100 %, bl.a. ägt bolagen **SDAB Förvaltning AB** (SDAB) (100 %) och **Nockt AB** (Nockt) (51 %). Resterande 49 % av Nockt har ägts av Bertil Jacobsson. Från DAKI har under åren 2014–2018 förts över beaktansvärda belopp till Daniel Kindberg, SDAB och Nockt. Stora summor har även förts över från Nockt och SDAB till DAKI.

Nockt registrerades den 2 november 2010. I november 2015 registrerades att bolaget skulle bedriva konsultverksamhet inom byggaffärsverksamhet och marknadsföring. Alexander Kindberg, Daniel Kindbergs son, registrerades som styrelseledamot i oktober 2016. Bolaget har i sin tur till viss del ägt bolag vid namn Nordic Moment AB 1 och 2 (**Nordic Moment**). Delägare i Nordic Moment var Mikael Karlqvist, tidigare VD i Nockt. I november 2015 såldes bolagen Nordic Moment, och därmed även två fastigheter som bolagen ägde på Stadsdel Norr (Hjullastaren 3 och Lastbilen 1). Fram till i april 2018 var Nockt även delägare i projektet **Rödkullen** i Åre, genom bolaget **MADA** som ägdes tillsammans med Markus Näslund (se närmare under åtalspunkterna 1–2). Det är i huvudsak Pilgrimsta Hus som har fakturerats från Nockt. Nockt har dock även fakturerat bl.a. Peab (som varit leverantör till Östersundshem), Östersunds Fotbollsklubb (ÖFK) och Nordic Moment.

SDAB bildades den 30 mars 2012. Även i detta bolag är Alexander Kindberg styrelseledamot. Daniel Kindberg har tidigare varit styrelseledamot. Bolagets verksamhet är inriktad på att bedriva konsultverksamhet inom organisation och projektledning. På samma sätt som i Nockt har bolaget – utöver Pilgrimsta Hus – fakturerat bl.a. Nordic Moment, ÖFK och Peab. Även **Alma Sjöutsikt AB** – ett bolag som Daniel Kindberg och Mikael Karlqvist ägt gemensamt genom olika bolag – har fakturerats.

Åklagarna har gjort gällande att alla kundfaktureringar har skett till bolag där Daniel Kindberg på ett eller annat sätt har haft en nära relation till de som har tagit emot fakturorna.

Hans Carlsson äger bolagen **HGC i Östersund AB** (HGC) och **Aktiebolaget Svedberghs i Östersund** (Svedberghs). HGC bildades den 17 december 2012. Hans Carlsson har varit styrelseledamot och huvudman sedan bolaget bildades och han äger samtliga aktier i bolaget. Vid registrering av bolaget i december 2012 angavs verksamhetsbeskrivningen till att förvalta fast och lös egendom. I mitten av januari 2013 ändrades beskrivningen till att även innefatta konsulttjänster. Under åren 2016–2018 har Pilgrimsta Hus varit HGC:s enda kund.

Hans Carlsson köpte, tillsammans med sin fru, Svedberghs Ur & Guld AB i slutet av år 1999. I september 2014 ändrades bolagsnamnet till Aktiebolaget Svedberghs i Östersund. I samband med namnändringen registrerades att bolaget, utöver att bedriva guldsmedsverksamhet, skulle bedriva verksamhet inom konsulttjänster. Den enda kund som bolaget har fakturerat under perioden september 2014 till januari 2017 är Pilgrimsta Hus.

I målet förekommer vissa avtal (**Konsultavtalen**) mellan Pilgrimsta Hus och SDAB och Nockt samt mellan Pilgrimsta Hus och HGC och Svedberghs. Avtalen redogörs för närmare under åtalspunkterna 1–2.

Jan Erik Vikén har arbetat som arbetschef inom Peab. Han avslutade sin anställning hos Peab under år 2018 och är numera pensionär.

Bertil Jacobsson har tidigare arbetat som regionchef inom Peab, varvid han har varit chef för Jan Erik Vikén. Efter år 2012 har han arbetat som konsult åt Peab där han hjälpt till med bl.a. projektutveckling och byggnationer.

Sven Ringvall har, inom ramen för egen verksamhet, arbetat som konsult inom framför allt projektledning i fastighetsbranschen. Han har bl.a. arbetat åt Fältjägaren

med projekten på Stadsdel Norr. Han avslutade sin karriär med att projektleda projektet Rödkullen i Åre.

Johan Hamberg är bl.a. ägare till och VD i bolaget Storsjöhus Bygg AB/Pilgrimstavillan AB. Han har tidigare varit delägare i Pilgrimsta Hus. Han och Mats Gustafsson har haft, och har alltjämt, ett samarbete som går ut på att hans bolag bygger hus i fabrik som Mats Gustafsson sedermera monterar genom Pilgrimsta Hus.

Rådhus AB är ensam ägare till Östersundshem.

Daniel Kindberg, Hans Carlsson, Mats Gustafsson, Jan Erik Vikén och Bertil Jacobsson har alla uppgett att de känner varandra sedan Daniel Kindberg och Hans Carlsson arbetade på Fältjägaren och delade fikarum med övriga som arbetade på Peab. De har sagt att de inte har eller haft någon privat relation till varandra.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNINGAR

Åklagarna har framställt yrkanden enligt bilaga 1.

Åklagarna har fört Peab:s talan och framställt begäran om skadestånd enligt bilaga 1.

Samtliga tilltalade har förnekat brott under alla åtalpunkter. Mats Gustafsson har motsatt sig åklagarnas begäran om företagsbot och näringsförbud. Daniel Kindberg och Hans Carlsson har motsatt sig de särskilda yrkandena beträffande förverkat utbyte av brott, företagsbot och näringsförbud.

Mats Gustafsson, Daniel Kindberg och Hans Carlsson har beträffande åtalpunkterna 1–4 vitsordat de belopp som åklagarna har gjort gällande i gärningsbeskrivningarna. Jan Erik Vikén och Bertil Jacobsson har, i linje med sina inställningar i ansvarsdelen, motsatt sig att betala något skadestånd till Peab. Jan Erik Vikén, Bertil Jacobsson och Hans Carlsson har under åtalpunkterna 5–7 inte godtagit några belopp som rimliga i och för sig.

Nockt, SDAB, Svedberghs och **HGC** har bestritt den särskilda talan om företagsbot och under alla förhållanden gjort gällande att beloppen bör jämkas. Bolagen har motsatt sig de särskilda yrkandena om förverkande.

BEVISNINGEN I MÅLET

De tilltalade har hörts över åtalen.

Åklagarna har åberopat skriftlig bevisning som framför allt bestått av bolagsuppgifter, fakturor, protokoll från presidie- och styrelsemöten i Östersundshem, avtal m.m. beträffande affärsrelationer mellan Pilgrimsta Hus och Östersundshem samt Peab och Östersundshem, e-postkorrespondens, granskning av bokföringsmaterial och fakturor samt dokument över genomgång av olika beslag. Den skriftliga bevisningen är fullständigt redovisad i anteckningarna från huvudförhandlingen.

Daniel Kindberg har åberopat viss skriftlig bevisning, bl.a. tidningsartiklar om honom och vad som var känt om hans projekt och bisysslor under den aktuella tidsperioden, årsredovisningar m.m. avseende tillväxten i Pilgrimsta Hus och att den framför allt skedde under åren 2012–2015, protokoll m.m. avseende olika samarbeten och projekt, dokument avseende anbud och förfarande vid offentliga upphandlingar samt direktiv och e-postmeddelanden hämtade ur den s.k. slasken för att visa åklagarnas agerande under förundersökningen.

Hans Carlsson har åberopat två anteckningar i en kalender till stöd för att möten ägt rum mellan honom och Pilgrimsta Hus under åren 2009 och 2010 samt e-postkorrespondens mellan bl.a. honom själv och Bertil Jacobsson samt Andreas Niklasson.

Bolagen SDAB och Nockt har åberopat protokoll, beslut, e-postmeddelanden m.m. avseende frågorna om tjänstesamband, direktupphandling samt bokföringsbrott och försvårande av skattekontroll.

Bertil Jacobsson har lagt fram bl.a. åklagarens direktiv och e-postmeddelanden angående utredningen under åtalspunkten 5.

Som muntlig bevisning har åklagarna åberopat vittnesförhör med

- Tord Andnor (tidigare styrelseordförande i Östersundshem),
- Göran Göransson (tidigare förvaltnings- och teknikchef vid Östersundshem),
- Anders Wennerberg (kommundirektör i Östersunds kommun),
- Sven Ringvall (konsult inom fastighetsbranschen)
- Markus Näslund (styrelseordförande i Rödkullen Holding AB),
- Veronika Bäckman (redovisningskonsult),
- Åsa Grönvik (revisor),
- Fredrik Wahlberg (ekonom vid Polismyndigheten),
- Per Karlsson (ägare av Per Karlsson Svets och tidigare misstänkt under åtalspunkten 5),
- Peter Martin (säkerhetschef vid Peab),
- Urban Keskitalo (tidigare regionchef och biträdande affärsområdeschef vid Peab),
- Anders Fransson (projektchef vid Peab i Umeå), samt
- Per Åke Persson (ekonomicontroller på Peab).

På Jan Erik Vikéns begäran har vittnesförhör hållits med

- Anders Sunnfors (tidigare byggnadsingenjör på Peab).

SKÅLEN FÖR TINGSRÄTTENS DOM

Några utgångspunkter för tingsrättens bedömningar

Det är åklagaren som har bevisbördan i brottmål. För att någon ska kunna dömas för en gärning krävs att den utredning som åklagaren presenterar ställer det utom rimligt tvivel att den tilltalade har gjort sig skyldig till den gärning som åklagaren påstått i sin

gärningsbeskrivning. Med andra ord ska det vara praktiskt taget uteslutet att det har gått till på något annat sätt än det som påstås i åtalet.

Vid bevisvärderingen bör den metod som beskrivs av Högsta domstolen i rättsfallet NJA 2015 s. 702 (Balkongmålet) användas. I enlighet med den ska åklagarens bevisning bedömas först. Om det sammanvägda värdet av denna bevisning inte räcker för att åtalet ska vara styrkt (ställt utom rimligt tvivel) ska den tilltalade frikännas. Först om och när åklagarens bevisning har bedömts vara så stark att den i sig är tillräcklig för en fällande dom ska den tilltalades berättelse och bevisning som stödjer den granskas. Om värdet av åklagarens bevisning då minskar så att beviskravet inte längre är uppfyllt ska åtalet ogillas. Om det fortfarande efter en sådan granskning är ställt utom rimligt tvivel att den tilltalade är skyldig till det som åklagaren påstått, ska den tilltalade dömas. Vid den slutliga bevisprövningen kan rätten också beakta omständigheter av mer perifer natur som inte tidigare beaktats.

Särskilt om utredningens robusthet och åklagarnas gärningsbeskrivningar

Försvaret, i synnerhet Daniel Kindbergs och Hans Carlssons offentliga försvarare, har riktat kritik mot hur förundersökningen bedrivits och att åklagarna inte ska ha förfarit objektivt. Det har t.ex. anmärkts på att utredningen benämnts ”Älgen och Kalven”, vilket enligt försvaret ska ha åsyftat Daniel Kindberg och Hans Carlsson. Som tingsrätten förstått det har kritiken i denna del bestått i att de hypoteser som ställts i förundersökningen redan inledningsvis gått ut på att ”sätta dit” Daniel Kindberg och Hans Carlsson och att andra hypoteser därför inte undersökts. Några exempel på att bedrivandet av förundersökningen kan ifrågasättas har angetts vara bl.a. omständigheterna kring anträffandet av en från Daniel Kindberg stulen dator som det i förundersökningen lämnats något olika beskrivningar av händelseförloppet kring. Den allvarligaste kritiken som lämnats är åklagarnas hantering av den tidigare medmisstänkta Per Karlsson (avseende åtalspunkten 5) och att han ska ha erbjudits straffnedsättning för att medverka i utredningen. Även Mats Gustafsson ska ha erbjudits straffnedsättning. Dock varken Daniel Kindberg eller Hans Carlsson.

Därutöver har synpunkter lämnats på flera av gärningsbeskrivningarna. Bertil Jacobssons försvarare har anmärkt på gärningspåståendet i åtalspunkten 5, där Bertil Jacobsson är åtalad för medhjälpsbrott men gärningspåståendet snarare gör gällande att denne skulle ha agerat som anstiftare. Såvitt avser gärningsbeskrivningarna i åtalspunkterna 1–2 (Daniel Kindberg och Hans Carlsson) har gjorts gällande att de inte är tillräckligt konkretiserade för att de tilltalade ska kunna försvara sig mot det som görs gällande.

Tingsrätten gör följande överväganden såvitt avser utredningens robusthet. Beviskravet i brottmål innebär som sagt att tingsrätten har att pröva även hypoteser alternativa till de som anges i åtalet. Man brukar i det sammanhanget tala om att utredningen ska vara tillräckligt robust. Om det brister i utredningens robusthet kan domstolen inte utesluta alternativa händelseförlopp eller gärningsmän. Åklagarens påståenden om händelseförloppet ska alltså i tillräckligt hög grad vara kontrollerade mot kända fakta och domstolen ska inte kunna tvivla på att eventuella ytterligare utredningsåtgärder skulle kunna leda till att gärningspåståendet försvagas eller motbevisas. Kravet på robusthet förutsätter således att rätten gör en bedömning av om utredningen är tillräckligt fullständig. I den mån den inte är det faller detta naturligtvis tillbaka på åklagaren.

Tingsrättens bedömning i detta fall är att det inte har framkommit någonting som ger anledning att dra slutsatsen att förundersökningen inte bedrivits på ett korrekt sätt. För tingsrätten har tvärtom framträtt en bild av att åklagare och polis gjort stora ansträngningar i att undersöka allt det material som kunnat fås fram. Såvitt avser påståendena om att åklagarna ska ha erbjudit misstänkta personer straff lindring om de medverkar i utredningen konstaterar tingsrätten att det enda som framkommit är att det genom polisens försorg, till personer som haft offentliga försvarare, informerats om innehållet i 29 kap. 5 § brottsbalken. Tingsrätten ser ingenting oriktigt i det förfarandet.

När det sedan gäller gärningsbeskrivningarna är det åklagaren som genom dessa sätter ramen för vad rätten ska pröva. Rätten har dock en skyldighet att genom materiell

processledning klargöra vad som läggs den tilltalade till last. De faktiska förhållanden som ligger till grund för åtalet i det enskilda fallet ska framgå av gärningsbeskrivningen. Gärningsbeskrivningen fylls dock ut och kompletteras genom åklagarens sakframställning. De tilltalade och rätten ska härigenom kunna få en fullgod uppfattning om vilka omständigheter som åklagaren konkret gör gällande. I förevarande fall bedömer tingsrätten att åklagarnas gärningsbeskrivningar, i kombination med den utförliga sakframställan som gjorts, uppfyller de krav som kan ställas på konkretion om vad som läggs de tilltalade till last.

Sammanfattningsvis har tingsrätten funnit att utredningen är tillräckligt robust och att gärningsbeskrivningarna uppfyller de krav som uppställs.

Åtalspunkterna 1–2 – Grovt givande av muta (Mats Gustafsson) och grovt tagande av muta (Daniel Kindberg och Hans Carlsson)

Rättsliga utgångspunkter

Mutbrottet är ett s.k. farebrott som ska skydda huvudmannen från förtroendeskada. Den som är arbetstagare eller utövar uppdrag och tar emot, godtar löfte om eller begär en otillbörlig förmån för utövning av sin anställning eller sitt uppdrag döms enligt 10 kap. 5 a § brottsbalken för tagande av muta. Den som lämnar, utlovar eller erbjuder en sådan förmån döms enligt 10 kap. 5 b § brottsbalken för givande av muta. Vem som helst kan göra sig skyldig till brottet givande av muta, men det måste ske till en enligt lagtexten definierad mutbar person, d.v.s. mottagaren av förmånen ska vara en arbetstagare eller uppdragstagare. Definitionen av arbetstagare i bestämmelsen träffar var och en som är anställd eller fullgör uppdrag.

De objektiva krav som uppställs för att någon ska kunna dömas för tagande eller givande av muta är alltså i) att det ska vara fråga om en mutbar person, ii) att det ska föreligga ett samband mellan mottagandet av förmånen och mottagarens anställning (tjänstesamband), iii) att det ska ha erbjudits, utlovats eller lämnats en förmån och iv) att förmånen ska ha varit otillbörlig.

Tjänstesambandet behöver endast bestå i att givaren och mottagaren har, har haft eller kan antas få kontakt med varandra i tjänsten. Förmånen ska ytterst kunna sättas i samband med något som är att hänföra till den verksamhet som arbets- eller uppdragstagarens huvudman bedriver. Det finns inget krav på att en förmån måste ha lämnats i något särskilt syfte eller att det lett till någon särskild effekt. Den behöver alltså inte stå i samband med någon viss tjänsteåtgärd, utan det räcker med att denne har någon möjlighet till påverkan eller inflytande i något avseende som kan vara till förmån för givaren (se NJA 2009 s. 751). Det ska alltså finnas en tänkbar koppling mellan förmånen och någon åtgärd som arbetstagaren haft möjlighet att utöva inflytande över.

Vad som utgör en **förmån** kan variera men det rör sig oftast om ett ekonomiskt värde. Både materiella och immateriella förmåner kan utgöra muta. Pengar är kanske den vanligaste formen av muta men även andra former såsom varor, reparationer, krediter m.m. förekommer i rättspraxis. En muta behöver inte ens ha ett ekonomiskt värde för mottagaren. Mutor bygger ofta på ett samförstånd mellan givare och mottagare och de är ofta dolda till sin natur och svåråtkomliga. Oförklarligt höga konsultarvoden är ett exempel på förtäckta förmåner (se prop. 2011/12:79 s. 14).

Otillbörligheten enligt straffbestämmelserna om muta anknyter till förekomsten av en förmån (se a. prop. s. 27). Uttrycket ”otillbörlig förmån” är vagt. Som försvaret lyft fram kan området för vad som är otillbörligt – oacceptabelt med hänsyn till sociala eller etiska normer – påverkas av samhällsutvecklingen och därför komma att ändras över tid. Med hänsyn till att det är ett uttryck som används för att avgränsa området för vad som är straffbart måste lagtolkningen präglas av försiktighet. Styrande blir kravet på att den enskilde ska kunna förutse när denne agerar på ett straffbart snarare än ett olämpligt sätt. Det är därför inte tillräckligt att ett handlande är olämpligt eller oetiskt i mer allmän bemärkelse. För att vara straffbart måste handlandet klart ligga utanför gränsen för det godtagbara (se NJA 2020 s. 241 p. 9).

För att en förmån ska utgöra en otillbörlig förmån krävs att den är så attraktiv att den kan ha en påverkanseffekt i tjänsteutövningen. I princip krävs endast att förmånen

objektivt sett har förutsättningar att påverka utförandet av vissa uppgifter eller uppfattas som en belöning för redan utförda uppgifter. Vid bedömningen av om en förmån är otillbörlig får arten och värdet av förmånen betydelse liksom vilken typ av tjänst som den anställde haft. Tröskeln för otillbörlighet är i allmänhet lägre för offentlighetsanställda än för privatanställda. I vissa fall måste en arbetstagares uppgifter anses kräva ett så starkt integritetsskydd att redan förmåner av ett helt obetydligt värde uppfyller kraven på otillbörlighet. Det gäller i hög grad i fråga om myndighetsutövning och närbesläktad verksamhet, t.ex. offentlig upphandling (se prop. 2011/12:79 s. 44).

Vad tingsrätten har att pröva

De huvudsakliga frågor tingsrätten har att ta ställning till i denna del är huruvida de ersättningar som lämnats av Pilgrimsta hus till SDAB, Nockt, HGC och Svedberghs är att bedöma som förmåner och om de i så fall haft samband med Daniel Kindbergs och Hans Carlssons respektive tjänsteutövningar. Skulle så vara fallet har tingsrätten även att pröva om förmånerna har varit otillbörliga.

Av utredningen har inledningsvis följande framkommit

Utöver vad som angetts i den övergripande bakgrunden av målet har bl.a. följande framkommit av utredningen.

Anställningarna vid Östersundshem m.m.

Av Daniel Kindbergs anställningsavtal vid Östersundshem framgår att han skulle ägna hela sin arbetstid åt bolaget och att han inte fick engagera sig i annan verksamhet vid sidan av sin tjänst utan särskilt godkännande från styrelsens ordförande, d.v.s. Tord Andnor. Även Hans Carlsson hade enligt sitt anställningsavtal att ägna hela sin arbetstid åt bolaget. Han skulle anmäla bisysslor till bolagets VD, d.v.s. Daniel Kindberg. Daniel Kindberg har under de aktuella åren haft en månadslön från Östersundshem på mellan 80–92 000 kr. Hans Carlsson har under samma tidsperiod tjänat mellan 60–80 000 kr i månaden.

Östersundshem har haft en policy kring farliga förmåner av vilken det följer att anställda inte ska ta emot förmåner. Av en upphandlingspolicy följer även att

tjänstemän inte ska ha relationer hos leverantörer som kan påverka upphandlingen. Alla former av gåvor och tjänster från befintliga och potentiella leverantörer ska undvikas i syfte att Östersundshem ska kunna upprätthålla ett gott förtroende till sina kunder. Daniel Kindberg närvarade vid det möte där styrelsen upprättade dokumenten.

Av ett styrelseprotokoll från den 25 februari 2014 samt till protokollet bifogad bilaga framgår att Daniel Kindberg redovisade sina externa engagemang enligt följande:

”Det i dagsläget aktuella aktieinnehav:

- SDAB, familjeägt vilande konsultbolag
- Nordic Moment AB – Nockt AB 51 % fastigheter å Stadsdel Norr
- DAKI AB 100%

Styrelsen godkände detta under förutsättning att DK inte hade någon aktiv/operativ roll i något av dessa bolag, ej heller att bolagen har några bostäder. DK bekräftade detta”.

Av samma protokoll framgår att Daniel Kindberg informerade om sina uppdrag i ÖFK och ÖIK. Styrelsen godkände även Daniel Kindbergs begäran om att få tillstånd att bli styrelseledamot i Reaxcer, underentreprenör till Pilgrimsta Hus i Attefallsprojektet, under förutsättning att det inte innebar några operativa åtaganden.

Av ett styrelseprotokoll från den 18 november 2014 framgår att Daniel Kindberg på nytt informerade om de aktieinnehav han innehade, vilka var samma som de som antecknades i protokollet från den 25 februari 2014.

Av en handling från den 24 september 2015 framgår att Daniel Kindberg redovisade förändringar i sina engagemang, bl.a. att han inte längre var styrelseledamot i ÖIK samt hade aktieinnehav enligt följande: i) SDAB, familjeägt, konsultbolag, oförändrat, ii) Rödkullen Exploatering AB, Dähliebyn AB nu samlat under Rödkullen Panorama AB och dessa är ägda av Bolaget MADA AB där VD äger 50 %. Förvärvet av Dähliebyn är nytt, iii) Nordic Moment AB som ägs av Nockt AB 51 % äger fastigheter på Stadsdel Norr, är nu under försäljning, och delar av de fastigheterna är sålda sedan tidigare, iv) DAKI AB eget ägarbolag, ingen aktivitet, vilande, oförändrat, v) Ordförande Östersunds fotbollsklubb, vi) Styrelseledamot i Reaxcer.

Den 27 februari 2017 informerade Daniel Kindberg styrelsen om att han avsagt sig omval till Reaxcers styrelse.

Pilgrimsta Hus m.m.

Pilgrimsta Hus har under den aktuella tidsperioden haft mellan 21–34 anställda i bolaget och kassalikviditeten har uppgått till mellan 40–85 miljoner kr. Det har skett aktieutdelningar. År 2016 utsågs bolaget av tidningen Dagens Industri till ett s.k. gasellbolag, d.v.s. ett av företagen med högst tillväxt under föregående år. Av en artikel i tidningen från oktober 2016 framgår att Pilgrimsta Hus hade en tillväxt om 679 % under året 2015.

Affärsförbindelser mellan Pilgrimsta Hus och Östersundshem m.m.

Det fanns ingen affärsförbindelse mellan Östersundshem och Pilgrimsta Hus innan Daniel Kindberg och Hans Carlsson började på Östersundshem. Affärsförbindelsen uppstod i och med att Östersundshem förvärvade marken på Stadsdel Norr från Fältjägaren. I förvärvet övertogs även kontraktet som innebar att Pilgrimsta Hus skulle uppföra de 63 radhusen på Jägarvallen. Östersundshem hade inte ägnat sig åt några byggnationer innan Daniel Kindberg och Hans Carlsson började i bolaget, utan endast sysslat med förvaltning av fastigheter och bostäder. Det bör nämnas att beslutet om en ny inriktning för Östersundshem fattades innan Daniel Kindberg och senare Hans Carlsson anställdes.

Av ett mäklardokument gällande Jägarvallen framgår att Hans Carlsson var beställare och projektägare vid Östersundshem. Ett annat dokument som åklagarna har lagt fram avseende projektet Jägarvallen är en faktura från september 2014 om 3 900 000 kr exklusive mervärdesskatt som Pilgrimsta Hus ställt ut till Östersundshem avseende ett visningshus på området. Fakturan har skickats från Pilgrimsta Hus bokföringsbyrå till Daniel Kindberg på Östersundshem.

Av ett protokoll från presidiet vid Östersundshem från den 11 maj 2015 gällande antagande av en entreprenör inom ramen för en offentlig upphandling framgår att Daniel Kindberg redovisade fyra anbud. Efter att mötet ajournerats beslutades vid ett

nytt möte att anta en viss anbudsgivare. Såväl Daniel Kindberg som Hans Carlsson var närvarande vid dessa möten.

Den 9 februari 2016 fattade styrelsen i Östersundshem formellt beslut om att starta projektet med attefallshusen. Daniel Kindberg redogjorde för kalkylen innan beslutet fattades. Av en till protokollet bilagd diskussionsanteckning framgår bl.a. följande resonemang: ”Vi har direktupphandlat dessa – detta är ok då detta klassas som en extra ordinär situation. Det blir en lokal producent som kommer att bygga dessa. Styrelsen tar för givet att VD har kollat upp så vi får direktupphandla detta. Migrationsverket blir i huvudsak hyresgäst men vi kommer även ta emot andra kategorier av boende, studenter etc.”.

Presidiet fattade sedermera beslut om att anta Pilgrimsta Hus som entreprenör i Attefallsprojektet. Den 24 februari 2016 ingick Östersundshem avtal med Pilgrimsta Hus om att köpa 100 attefallshus. Daniel Kindberg undertecknade avtalet för Östersundshems räkning. Värdet på kontraktet var 53 690 000 kr (fast pris per hus om 536 900 kr x 100). Förutom kontraktsvärdet fanns möjlighet att ta betalt för ändrings-, tilläggs- och avgående arbeten (ÄTA-arbeten). Det finns 35 fakturor plus ÄTA-arbeten kopplade till projektet. Ett stort antal av fakturorna har attesterats av Hans Carlsson. Det sammanlagda värdet på vad Pilgrimsta Hus fakturerade Östersundshem avseende affären uppgår till strax under 70 miljoner kr.

Vid genomgång av en mobiltelefon som tagits i beslag från Hans Carlsson har påträffats ett antal meddelanden mellan honom och bl.a. Johan Hamberg, VD:n för Pilgrimsta Villa som byggt attefallshusen i fabrik. Den 13 november 2015, d.v.s. tre månader före beslutet om att starta Attefallsprojektet, skrev Hans Carlsson till Johan Hamberg: ”Hej Johan! Träffar Mats nästa fredag. Vad gäller Attefallare ser det ut som vi kan direktupphandla. Så börja klura!”. Den 16 december 2015 skrev Hans Carlsson på nytt: ”Hej” Har du tid för någon träff idag för att titta på hur vi kan gå vidare m Attefallare?”. Efter att Johan Hamberg svarat och de bestämt träff frågade Johan Hamberg: ”Ska jag ta med Mats?”. Hans Carlsson svarade: ”Ja, det vore väl bra.”

Av en minnesanteckning från ett ledningsgruppsmöte i Östersundshem från den 25 oktober 2016 framgår bl.a. följande: ”Daniel vill ha ett förtydligande av arbetsbeskrivning av de arbetsresurser som behövs.” Och ”Vem äger frågan kring Attefallshusen? Den övergripande projektledaren är Hans, han är ansvarig för allt som ska samordnas och ledas fram till att exempelvis Attefallshusen är helt klar för uthyrning.” Daniel Kindberg och Hans Carlsson närvarade vid mötet.

Av ett protokoll från ett möte mellan Hans Carlsson, Johan Hamberg och Mats Gustafsson den 31 januari 2018 angående fuktskador på olevererade attefallshus framgår bl.a. att Hans Carlsson uttryckt att han ansåg att kostnaderna borde ligga på Östersundshem.

I december 2016 inkom Pilgrimsta Hus med ett anbud inom ramen för en offentlig upphandling avseende projektet Remonthagen. I anbudsformuläret angav Mats Gustafsson som referensobjekt: ”Jägarvallen 63 hus, Östersund, lika upphandling som Remonthagen” Ref Hans Carlsson” följt av mobilnummer. Den 31 oktober 2019 rapporterade presidiet för styrelsen att Pilgrimsta Hus vann upphandlingen av husbyggnationen.

Skriftliga avtal mellan Pilgrimsta Hus och SDAB, Nockt, HGC och Svedberghs

Det finns fyra olika avtal – samtliga daterade den 29 april 2013 – mellan Pilgrimsta Hus och SDAB, Nockt och HGC. Två av avtalen som ska ha ingåtts mellan Pilgrimsta Hus och SDAB har, med undantag för högsta belopp att fakturera, exakt samma innehåll. Samtliga avtal, varav två innehåller samma skrivfel och flera liknande särskrivningar (utveckal och Konsult Avtal), har utgått från en och samma mall och har i huvudsak samma innehåll enligt följande.

Avtalen inleds med en **bakgrund**: Parterna ser ett gynnsamt och utvecklande läge att tillsammans under de kommande åren utveckla ett affärsförhållande. PB ser ett stort behov av strategisk rådgivning och utveckling av affärssystem och affärsplan med tyngdpunkt på strategisk försäljning. Detta med tyngdpunkt i de geografiska områdena Åredalen och Mälardalen.

Tidsomfattningen är angiven enligt följande: ”Från underskrivet datum 2013-04-29 till 2018-04-29”.

Gällande vad Daniel Kindbergs och Hans Carlssons respektive bolag förband sig att bistå Pilgrimsta Hus med under tiden för avtalets gällande framgår gällande SDAB och Nockt: ”Strategiskt affärsplanearbete, affärssystemutveckling, strategiskt försäljningsarbete, rådgivning vid detaljplaneprocesser och bygglovsprocesser. Samt andra uppkomna områden”. Såvitt avser avtalet mellan Pilgrimsta Hus och HGC har ett tillägg gjorts enligt följande: ”Kontroller och besiktningar, projektledning samt andra uppkomna områden”.

Slutligen framgår av avtalen: PBAB betalar mot faktura efter överenskommelse i vart specifikt fall, under avtalstiden högst 2 250 000 kr (det första avtalet med SDAB), 3 000 000 kr (det andra avtalet med SDAB), 1 750 000 kr (avtalet med Nockt) och 4 750 000 kr (HGC).

Ett liknande skriftligt avtal ingicks även mellan Pilgrimsta Hus och Svedberghs den 18 maj 2013:

Bakgrund:

Parterna ser ett gynnsamt och utvecklande läge att tillsammans under de kommande åren utveckla ett affärsförhållande. Pilgrimsta Hus Bygg AB har ett stort behov av administrativ rådgivning och utveckling av byggprocessen. Arbetena innefattar bl.a. bygglovhantering/kostnader, kontroller, besiktningar, samråd och projektledning. Detta med tyngdpunkt i de geografiska områdena Åredalen och Mälardalen.

Även i det sistnämnda avtalet angavs tidsomfattningen till fem år. Såvitt avser vad Svedberghs **förband sig att bistå med** under den tidsperioden angavs: ”Administrativ rådgivning och utveckling av byggprocessen. Arbetena innefattar bl.a. detaljplaneprocess, bygglovhantering/kostnader, kontroller, besiktningar, samråd och projektledning. Samt andra uppkomna områden”. Högsta belopp att fakturera angavs till 2 250 000 kr. Som säljare angavs Svedberghs i Östersund AB. Vid tidpunkten då avtalet är daterat hette dock bolaget AB Svedberghs Ur & Guld och bedrev

guldsmedsaffär. Namnet ändrades i september 2014 samtidigt som verksamhetsbeskrivningen ändrades till att, utöver guldsmedsaffär, bedriva konsultverksamhet. Av en ändringsanmälan till Bolagsverket från den 4 september 2014 framgår vilka förslag till bolagsnamn som lämnades. I första hand önskades AB Svedberghs, i andra hand AB Svedberghs i Östersund och i tredje hand AB Svedberghs i Jämtland. Det slutade med att bolaget erhöll namnet Svedberghs i Östersund, d.v.s. andrahandsvalet.

Från september 2014 till december 2017 (såvitt avser Daniel Kindbergs bolag) och mars 2018 (såvitt avser Hans Carlssons bolag) har Pilgrimsta Hus betalat ett belopp om 3 980 000 kr till SDAB och 1 565 000 kr till Nockt, sammanlagt 5 545 000 kr. Till HGC har betalats 2 245 000 kr och till Svedberghs 2 500 000 kr, sammanlagt 4 745 000 kr.

Inget avtal har påträffats i original och inte heller i kopior i någon bokföring. Fyra av de fem avtalen har dock anträffats digitalt och åklagarna har redogjort för metadata som enligt dem visar när dokumenten skapats och senast ändrats. Ett avtal har anträffats i en privat dator tillhörande Daniel Kindberg och ett annat i en arbetsdator tillhörande honom. I båda datorerna anträffades det första avtalet mellan Pilgrimsta Hus och SDAB, i två olika word-dokument men med samma innehåll. I den ena datorn var avtalet skapat den 29 juni 2015 kl. 06.48. I den andra datorn hittades det andra avtalet, skapat den 26 oktober 2015 kl. 08.20. I en av datorerna anträffades även det andra konsultavtalet mellan Pilgrimsta Hus och SDAB ("Konsult Avtal 2"). Det avtalet var skapat den 11 maj 2016 kl. 09.21. Även konsultavtalet mellan Pilgrimsta Hus och Nockt, med datum 29 april 2013, anträffades med informationen att det skapades den 11 maj 2016 men kl. 09.50.

Konsultavtalet mellan Pilgrimsta Hus och Svedberghs har påträffats i en e-postfil i en dator som togs i beslag hemma hos Hans Carlsson. Bilagan till e-posten innehöll en filegenskap som visade att dokumentet omvandlades till PDF den 3 augusti 2018. Originaldokumentet har inte påträffats.

Konsultavtalet mellan Pilgrimsta Hus och HGC har inte påträffats i elektroniskt format. Avtalet har dock inkommit från Pilgrimsta Hus tidigare revisor Åsa Grönvik. Efter det att Hans Carlsson fått lämna sin anställning på Östersundshem anträffades två avtal på hans arbetsrum. Det ena avtalet var ett avtal ingånget mellan SDAB och Pilgrimsta Hus och det andra avtalet var ett avtal mellan Svedberghs och Pilgrimsta Hus.

Åklagarna har påstått att mycket talar för att konsultavtalen mellan Pilgrimsta Hus och Daniel Kindbergs respektive Hans Carlssons bolag har varit antedaterade. Försvaret har å sin sida anfört att det inte av den metadata som åklagarna presenterat går att dra de slutsatser som åklagarna har gjort kring när dokumenten skapats och ändrats.

Under förundersökningen har bl.a. mobiltelefoner, datorer, USB-minnen och minneskort tagits i beslag och gått igenom. Inte någonstans i beslagen har anträffats någonting som visar att Hans Carlsson eller Daniel Kindberg skulle ha utfört något konsultarbete åt Pilgrimsta Hus.

Rödkulleprojektet

Daniel Kindberg har under förundersökningen lämnat en berättelse som gått ut på att faktureringen från SDAB och Nockt till stor del förklaras av det s.k. Rödkulleprojektet i Åre. Åklagarna har därför granskat detta närmare varvid bl.a. följande framkommit. Genom DAKI har Daniel Kindberg, tillsammans med Markus Näslund ägt ett bolag som heter MADA. MADA har varit ett slags holdingbolag under vilket Rödkullen Panorama AB bildades i december 2014. Rödkullen Panorama AB äger i sin tur Dähliebyn (till 85 %) och Rödkullen Exploatering AB (till 100 %). Rödkullen Exploatering AB kom senare att ändra namn till Rödkullen Holding AB. Markus Näslund var styrelseledamot och ordförande. Själva arbetet med att exploatera området har bedrivits i Rödkullen Panorama AB. Såvitt framkommit har verksamheten i huvudsak fungerat på så sätt att Daniel Kindberg och Markus Näslund, genom MADA, har varit beställare. Beställarens projektledare var Sven Ringvall och Bertil Jacobsson, som i sin tur gett uppdrag till olika väletablerade konsultbyråer, bl.a. WSP och Sweco.

I oktober 2016 sände Skatteverket en uppföljande förfrågan till Pilgrimsta Hus avseende mervärdeskatt under redovisningsperioden april–juni 2016. Frågor ställdes om fakturor från SDAB och Nockt. Mats Gustafsson svarade med att ange att bakgrunden är att en viktig marknad för bolaget är Åredalen och att bolaget specifikt i Åredalen arbetar med Rödkulleprojektet. Han svarade även på de fem frågor som ställdes av Skatteverket bl.a. att arbetet avsåg strategiskt försäljningsarbete, rådgivning och förstadiet till projekteringsfas. Nyttan för bolaget angavs vara möjlighet att få entreprenader och långsiktigt erhålla entreprenader. Avseende dokumentation över hur arbetet utförts och hur många timmar som lagts ned var svaret att det rörde sig om en bestämd högsta summa under ett bestämt tidsintervall. Han bifogade avtalen mellan Pilgrimsta Hus och SDAB respektive Nockt (de avtal som ovan redogjorts för). Svaret på vem som utfört tjänsterna var: ”de fysiska personer som bolaget dialogiserat med var Bertil Jacobsson och Sven Ringvall.” De avtal som hänvisades till har inte återfunnits i Pilgrimsta Hus bokföring. I målet har framkommit att det var Daniel Kindberg som författade svaret till Skatteverket och inte Mats Gustafsson.

Revisorn Åsa Grönvik reagerade på att Pilgrimsta Hus betalat fakturor till Daniel Kindbergs privata bolag samtidigt som Daniel Kindberg var befattningshavare vid ett kommunalt bostadsbolag som Pilgrimsta Hus var leverantör till. Hon begärde därför in kompletterande uppgifter från Mats Gustafsson, bl.a. avseende vilka tjänster som hade erhållits. Även i detta fall erhöll Mats Gustafsson hjälp från Daniel Kindberg med att författa ett svar som inbegrep följande beskrivning av parternas konsultförhållande: Parterna har haft professionell kontakt sedan 2009/2010 när de slöt avtal om samarbete gällande strategisk analys. Fakturering påbörjades inte förrän under år 2014. De senaste två åren (d.v.s. 2015–2017) har man uteslutande ägnat sig åt Rödkulleprojektet. Åsa Grönvik har i en anteckning noterat att fråga gällande eventuell brottsanmälan ansågs stängd.

Det har inte anträffats några fakturor från Sven Ringvall eller Bertil Jacobsson till SDAB eller Nockt i Rödkulleprojektet. De har alltså inte fakturerat sitt arbete som underkonsulter till bolagen. Sven Ringvall har inkommit med en redogörelse för fakturering avseende arbete utfört i Rödkulleprojektet under tidsperioden juni 2016 till

december 2019 av vilken det framgår att faktureringen skedde till Rödkullen Panorama AB. Bertil Jacobsson har endast skickat en faktura för sitt arbete i Rödkulleprojektet på 160 000 kr till Rödkullen Panorama AB. Fakturan var specificerad.

Daniel Kindberg sade upp sig från Östersundshem den 19 april 2018. Hans Carlsson avskedades den 18 juni 2018 p.g.a. misstänkta oegentligheter.

Tingsrätten redogör för vad de hörda personerna berättat nedan i den mån det anses nödvändigt.

Tingsrättens bedömning av den bevisning som presenterats till stöd för gärningspåståendet

Utgångspunkter

Daniel Kindberg och Hans Carlsson har under hela den tidsperiod som åtalet omfattar varit anställda vid det kommunalägda bostadsbolaget Östersundshem. Deras befattningar har, särskilt med beaktande av den verksamhet de arbetat inom som lyder under lagen om offentlig upphandling, varit särskilt integritetskänsliga. Storleken på de ersättningar som nu är i fråga faller inte inom ramen för vad som i förarbeten, praxis och doktrin talas om som acceptabla p.g.a. artighet, sedvänja eller kutym.

Tingsrätten utgår från dessa allmänna utgångspunkter i sin fortsatta bedömning.

Frågan om förmåner

För att tingsrätten ska kunna komma fram till att ersättningarna varit förmåner krävs att slutsatsen att de haft någon form av värde för Daniel Kindberg och Hans Carlsson kan dras. Som redogjorts för ovan är oförklarligt höga konsultarvoden ett exempel på förtäckta förmåner.

De tilltalade har förklarat ersättningarna med att de rör just konsultarvoden till Daniel Kindbergs och Hans Carlssons respektive bolag för tjänster de utfört. Försvaret har gjort gällande att åklagarna inte lyckats vederlägga de tilltalades uppgifter om att konsultarbete faktiskt utförts för Pilgrimsta Hus. Det har i det avseendet förts bevisning kring den ökade omsättningen och likviditeten i Pilgrimsta Hus och att

utfallet i bolaget får anses vara ett resultat av det arbete som Daniel Kindberg och Hans Carlsson har lagt ned i bolaget, bl.a. genom arbete i Stockholmsområdet och i Åre. Mot den bakgrunden har, som tingsrätten uppfattat det, gjorts gällande att – eftersom det rört sig om ett ömsesidigt förpliktande avtal, d.v.s. ett oneröst sådant – ersättningarna inte kan bedömas som förmåner.

Ersättning p.g.a. ömsesidigt förpliktande avtal, eller förväntning om viss motprestation, utesluter dock inte att en ersättning kan betraktas som en otillbörlig förmån (se bl.a. Svea hovrätts mål B 5202-12 samt Thorsten Cars och Natali Engstam Phalén, Mutbrott, s. 102, Juno version 4). I sammanhanget noteras även att de arbetsinsatser som kunnat redogöras för framstår, såvitt tingsrätten kan bedöma, som ytterst begränsade (mer om detta nedan). Tingsrätten har svårt att se att de skulle kunna stå i paritet med de betydande värden som betalats ut.

Sammantaget går det inte att dra någon annan slutsats än att ersättningarna haft ett värde för Daniel Kindberg och Hans Carlsson varför de även ska betraktas som förmåner (jfr t.ex. NJA 1985 s. 477 och NJA 2008 s. 812). En eventuell motprestation förändrar inte den bedömningen.

Frågan om tjänstesamband

Som ovan redogjorts för kan ett samband mellan förmånen och tjänsteutövningen föreligga redan om givaren och mottagaren har, har haft eller kan antas få kontakt med varandra i tjänsten och att det finns en risk för påverkan av tjänsteutövningen.

Det har under hela den aktuella brottsperioden funnits ett affärsförhållande mellan Pilgrimsta Hus och Östersundshem. Redan Daniel Kindbergs och Hans Carlssons respektive chefsbefattningar har inneburit att de haft ett övergripande ansvar över tjänstemän i bolaget och frågor i verksamheten. De får därför anses ha haft i vart fall en teoretisk möjlighet att påverka eller utöva inflytande över angelägenheter som funnits i verksamheten. Detta gäller t.ex. projektchefen Göran Göransson som Hans Carlsson varit närmsta chef över och som haft ansvar för både Attefallsaffären och Remonthagen. Därutöver finns mer eller mindre tydliga exempel på när Daniel

Kindberg och Hans Carlsson har utövat direkt inflytande på gynnande beslut för Pilgrimsta Hus.

Det kan inte råda någon tvekan om att såväl Daniel Kindberg som Hans Carlsson har haft kontakt med Mats Gustafsson angående projektet *Jägarvallen*. Daniel Kindberg har t.ex. attesterat den ovan nämnda fakturan om 3 900 000 kr från Pilgrimsta Hus gällande köp av ett visningshus på området. Mats Gustafsson och Daniel Kindberg har förklarat att bakgrunden till fakturan var att Pilgrimsta Hus behövde få in pengar i projektet för att undvika produktionsstopp. Mats Gustafsson har beskrivit transaktionen som ett lån som sedan betalades åter till Östersundshem. Daniel Kindberg, som varit tydlig med att han inte varit behörig att besluta om lån, har å andra sidan berättat att det rörde sig om en förskottsbetalning i projektet. Det är svårt att förstå vad en förskottsbetalning i sammanhanget skulle avse eftersom det var Pilgrimsta Hus som sålde husen på Jägarvallen till privatpersoner. I stället ligger det – särskilt mot bakgrund av att SDAB ställde ut sin första faktura till Pilgrimsta Hus i nära anslutning (tre dagar tidigare) – nära till hands att betrakta den av Daniel Kindberg beviljade transaktionen som ett för Pilgrimsta Hus gynnande beslut, som dessutom förefaller ha ett tydligt samband med en av de förmåner som givits av Pilgrimsta Hus till Daniel Kindberg.

Det står även klart att Hans Carlsson var projektledare för Jägarvallen vid Östersundshem samtidigt som han berättat att han arbetade som konsult åt Pilgrimsta Hus i projektet. Hans Carlsson har förklarat att han i frågor kring mark och infrastruktur m.m. agerade som anställd vid Östersundshem. Gällande frågor kring husen agerade han i egenskap som konsult åt Pilgrimsta Hus. Det är visat i målet att Östersundshem i egenskap av beställare och projektägare hade ett övergripande ansvar för Jägarvallen. Mot denna bakgrund finner tingsrätten att det inte kan ha varit möjligt att med någon önskvärd tydlighet separera uppdragen från varandra (jfr. Svea hovrätts mål B 5202-12). I stället får ett alldeles särskilt framträdande tjänstesamband anses ha förelegat.

Daniel Kindbergs och Hans Carlssons möjligheter att i gynnande riktning påverka beslut i förmånlig riktning för Pilgrimsta Hus har inte minst framkommit när det gäller *Attefallsaffären*. Tord Andnor och Anders Wennerberg, vars uppgifter tingsrätten inte finner anledning att ifrågasätta, har berättat att såväl Daniel Kindberg som Hans Carlsson var engagerade i att ta fram projektet. Daniel Kindberg föredrog frågor i *Attefallsaffären* för styrelsen, bl.a. inför beslutet om att direktupphandla. Han var även den som skrev under avtalet om att köpa attefallshusen från Pilgrimsta Hus.

Tord Andnor har även berättat: Det var Hans Carlsson som föredrog frågan om antagande av entreprenör för presidiet. Normalt sett får presidiet anbudsgivare angivna på ett ark med siffror, d.v.s. anbudsgivarna är anonyma innan de poängsätts. I detta fall redogjorde Hans Carlsson dock endast för att det var Pilgrimsta Hus som kunde motsvara förväntningarna på antal hus och produktionstakt. Han fick en dålig magkänsla, men hade 100 % förtroende för en tjänsteman som föredrog ett sådant stort beslut. Förmodligen hade Daniel Kindberg uppdragit åt Hans Carlsson att föredra frågan. Hans Carlsson kan inte ha fått uppdraget av någon annan.

Det står, bl.a. genom minnesanteckningen från ett ledningsgruppsmöte den 25 oktober 2016, klart att Hans Carlsson i vart fall till en början varit projektledare för *Attefallsaffären*. Hans Carlsson har även attesterat flertalet fakturor i projektet till ett betydande värde. Det finns därtill omständigheter som med alldeles särskild styrka talar för att han kunnat påverka beslut i förmånlig riktning för Pilgrimsta Hus, t.o.m. långt innan styrelsen och presidiet fattade sina beslut. Hans Carlsson förefaller t.ex. ha varit aktiv i att arbeta för en direktupphandling med Pilgrimsta Hus, vilket inte minst framkommer genom kontakterna med Johan Hamberg. Hans Carlsson har även föredragit frågan om antagande av entreprenör för presidiet inför beslutet om att anta Pilgrimsta Hus.

Alldeles särskilt talar det möte som ägde rum mellan Hans Carlsson, Johan Hamberg och Mats Gustafsson i januari 2018 för att Hans Carlsson haft möjlighet till påverkan. Det framstår nämligen som anmärkningsvärt att Hans Carlsson, samtidigt som han fakturerade Pilgrimsta Hus mångmiljonbelopp, uttryckte en åsikt att kostnaden för

skadade attefallshus borde stanna på Östersundshem. Hans Carlssons uttalande har – alldeles oavsett om det varit att betrakta som ett beslut om vem som slutligen skulle stå för kostnaden – inneburit en påtaglig risk för påverkan.

När det gäller *Remonthagen* kan, utöver vad som redogjorts för ovan gällande Daniel Kindbergs och Hans Carlssons möjligheter till påverkan av beslutsprocesser särskilt nämnas den omständigheten att Mats Gustafsson angett Hans Carlsson som referens i anbudshandlingarna. Det råder inga tvivel om att Hans Carlsson, alldeles oavsett om han blivit kontaktad som referens eller inte, har haft möjlighet till inflytande.

Sammantaget står det för tingsrätten klart att Daniel Kindberg och Hans Carlsson haft möjlighet att påverka, och i vissa fall även påverkat, beslutsprocesser i såväl Jägarvallen, Attefallsaffären som projektet Remonthagen. Mot denna bakgrund råder inga tvivel om att det förelegat ett tjänstesamband mellan förmånerna från Pilgrimsta Hus – som har varit en betydelsefull affärspartner till Östersundshem – och Daniel Kindbergs och Hans Carlssons respektive tjänsteutövningar.

Har förmånerna varit otillbörliga?

Daniel Kindberg och Hans Carlsson respektive anställningar innebär att redan förmåner av helt obetydligt värde uppfyller kraven på otillbörlighet. Det har därför i princip inte funnits något utrymme för dem att ta emot några förmåner från Pilgrimsta Hus.

Det har rört sig om inte obetydliga förmåner. En omständighet som brukar tillmätas betydelse vid prövningen av om en förmån är otillbörlig är också om förmånen getts och mottagits i ett öppet – transparent – förfarande. Försvaret har i denna del presenterat utredning, bl.a. olika artiklar, av vilka Daniel Kindbergs olika engagemang har framgått under den aktuella tidsperioden. Det har gjorts gällande att det inte kan ha varit okänt för Tord Andnor eller allmänheten vilka åtaganden som Daniel Kindberg och Hans Carlsson har haft.

Genom vad som framkommit av de styrelseprotokoll som åklagarna har lagt fram samt Tord Andnors uppgifter står det klart att det inte har varit känt för vare sig Östersundshem eller för kommuninvånarna att Daniel Kindberg och Hans Carlsson har arbetat med vad Daniel Kindberg kallat ”konsultföretagsledning” i Pilgrimsta Hus och fakturerat mångmiljonbelopp till en stor leverantör till Östersundshems. Tord Andnor har t.ex. berättat bl.a. följande: Det var en förutsättning för anställningen att Daniel Kindberg inte var operativ i något av de i styrelseprotokollen angivna bolagen. Daniel Kindberg bedyrade att bolagen var vilande, d.v.s. att det inte fanns någon aktivitet i bolagen. Styrelsen godkände Daniel Kindbergs bisysslor under förutsättning att han inte hade någon aktiv eller operativ roll i något av bolagen eller att något av bolagen hade bostäder. Styrelsen skulle aldrig ha godkänt att Daniel Kindberg utförde konsultuppdrag åt Pilgrimsta Hus vid sidan av sin tjänst. Det hade spräckt allt förtroende för bolaget.

Faktureringsarna avseende konsultarvode har i det närmaste varit föremål för vad som kan kallas hemlighetsmakeri. Inget arbete har dokumenterats och Daniel Kindberg och Hans Carlsson har framför allt inte informerat om något konsultarbete. En rimlig slutsats av den omständigheten att Daniel Kindberg och Hans Carlsson inte varit öppna kring detta är att de varit medvetna om att det rört sig om en sådan förtroendeskadlig bisyssla som inte var tillåten och som aldrig skulle ha godkänts av styrelsen. De har tagit emot belopp överstigande deras löner från Östersundshem under den aktuella perioden. Intressekonflikten framstår som uppenbar och agerandet får anses ligga långt utanför gränsen för vad som är godtagbart.

Sammantaget står det klart att de förmåner som har lämnats har varit uppenbart otillbörliga.

Frågan om uppsåt

Tingsrätten har ovan funnit att objektiva förutsättningar för mutbrott föreligger. För ansvar krävs även uppsåt till de objektiva brottsrekvisiten, d.v.s. att Daniel Kindberg och Hans Carlsson tillhört den personkrets som omfattas av straffansvar, att

förmånerna haft samband med tjänsteutövningen samt att det rört sig om en otillbörlig förmån.

Enligt förarbetena till bestämmelserna om ansvar för mutbrott innebär uppsåtskravet inte att gärningsmannens egen åsikt om vad som är otillbörligt eller ej är avgörande. Det är de faktiska och rättsliga omständigheter som ligger till grund för bedömningen som ska omfattas av uppsåtet och det ställs ganska stränga krav på gärningsmannen. För den som arbetar i offentlig verksamhet ställs det allmänt sett högre krav på integritet och ansvarskänsla än på anställda i privat verksamhet.

Östersundshem har haft en uttalad policy om farliga förmåner. Tingsrätten finner det osannolikt att Daniel Kindberg och Hans Carlsson, med hänsyn till de ledande ställningar de haft i bolaget, inte skulle ha varit medvetna om sitt ansvar att inte agera på ett sådant sätt att deras eller Östersundshems förtroende skadades. När det sedan gäller Mats Gustafsson har han lämnat förmåner till personer i ledande befattningar i en verksamhet som lyder under offentlig upphandling och som han haft betydande affärsrelationer med. Det råder inga tvivel om att samtliga tre har agerat med uppsåt.

Sammanfattande bedömning av åklagarnas bevisning

Tingsrätten har ovan bedömt att åklagarna lyckats styrka att Mats Gustafsson, Hans Carlsson och Daniel Kindberg uppsåtligen har begått de åtalade gärningarna. Bevisningen är alltså – förutsatt att de tilltalades berättelser eller bevisning inte förtär värdet av denna – tillräcklig för en fällande dom.

De tilltalades uppgifter och den bevisning de åberopat

Mats Gustafsson, Hans Carlsson och Daniel Kindberg har lämnat i huvudsak samstämmiga uppgifter kring sitt samarbete och den fakturerings som skett, som gått ut på i huvudsak följande. De kom i kontakt med varandra under 2008/2009 och de bestämde sig för att gemensamt göra Pilgrimsta Hus större och starkare. De hade utbildningar och egenskaper som kompletterade varandra bra. Mats Gustafsson hade byggkunskaper, Daniel Kindberg ledarskapskunskaper och Hans Carlsson tekniska kunskaper. Daniel Kindberg och Hans Carlsson skulle utveckla verksamheten bl.a.

genom anskaffning av kunduppsdrag med tyngdpunkt på strategisk försäljning. Det fördes en diskussion i ett tidigt skede om Daniel Kindberg och Hans Carlsson skulle bli delägare i Pilgrimsta Hus, men de kom fram till att konsulttjänster var den bästa lösningen. Avtalen var ursprungligen muntliga eftersom ingen av dem såg något behov av att sätta avtalet dem emellan på pränt. Ett handslag duger lika bra. Senare tyckte de dock att det kunde vara bra med skriftligt avtal och de resonerade sig då tillsammans fram till vad som skulle framgå av avtalen. En mall användes vid upprättandet. Faktureringen har avsett även konsultarbete i tiden före de skriftliga avtalen från år 2013. De har vid varje enskilt tillfälle kommit överens om vad som ska faktureras. Det är inte antalet nedlagda timmar som har varit grunden för faktureringen, utan i stället utvecklingen och tillväxten i Pilgrimsta Hus samt vilken förmåga bolaget har haft att betala. Det finns ingen dokumentation över utfört arbete. De har aldrig undersökt vad det skulle kosta att ta in någon annan konsult. Pilgrimsta Hus har dock fått valuta för pengarna. Någon diskussion kring lämpligheten i att Daniel Kindberg och Hans Carlsson arbetade åt Östersundshem samtidigt som de fakturerade Pilgrimsta Hus skedde aldrig.

Hans Carlsson har utfört konsultarbete bl.a. på Tallbacken samt på Jägarvallen där han hjälpt Mats Gustafsson i rollen som arbetsledare, gett råd och utfört förbesiktningar. Han har även arbetat med Remonthagen med bl.a. bygglovsprocessen. Hans Carlsson följde även med på resor till Stockholm för att göra förbesiktningar på byggen där. Daniel Kindberg har framför allt arbetat med företagsutveckling och att knyta kontakter i Stockholmsområdet. Han var även involverad i projektet Tallbacken. En stor del av arbetet har utförts i Rödkulleprojektet.

Såvitt avser innehållet i avtalen har Daniel Kindberg och Hans Carlsson i huvudsak lämnat följande förklaringar: *strategiskt affärsplanearbete* avsåg ett övergripande arbete på längre sikt, *strategisk rådgivning* avsåg utveckling av bolaget genom t.ex. kundkontakt, *strategisk försäljning* avsåg försäljning på längre sikt. Någon *affärssystemutveckling*, som framgår av avtalen, kom aldrig till stånd. Tyngdpunkten skulle ligga på Mälardalen och Åreområdet eftersom det är där de största förtjänstmöjligheterna finns. Det finns ingen särskild anledning till att Östersund inte står med, trots arbetet med Jägarvallen och

Tallbacken. Att avtalen skulle löpa under fem år var någonting de resonerade sig fram till. Samma sak gällde högsta belopp som kunde faktureras enligt avtalen.

Mats Gustafsson har förklarat *strategisk rådgivning* med att Daniel Kindberg skulle hjälpa honom att utveckla företaget. Daniel Kindberg har bistått med råd och tankar, men han kan inte ge något exempel. Han vet inte vad som menas med *utveckling av affärssystem* eller om det har utvecklats något sådant. Han vet inte vad för *affärsplan* som skulle utvecklas. Med *strategisk försäljning* avsågs att hitta kunder, men han vet inte vad strategisk betyder i sammanhanget. Mälardalen och Åredalen angavs eftersom de är de stora byggställena. Han vet inte hur de kom fram till en tidsperiod om fem år. Det är möjligt att det har förekommit rådgivning vid detaljplanprocesser. Han har inte funderat över varför avtalen innehåller olika områden. Han vet inte vad andra uppkomna områden syftar på. Han kan inte förklara hur högsta belopp att fakturera bestämdes.

Daniel Kindberg och Hans Carlsson har även berättat: Att Fältjägaren gav just Pilgrimsta Hus möjlighet att bygga husen på Jägarvallen föranleddes av en granskning av vilka som kunde erbjuda prisvärda hus. De tror inte att Peab visste om att de hade avtal med Pilgrimsta Hus. Samarbetet och upplägget med Pilgrimsta Hus har såklart inneburit en affärsmässig risk för dem, men de har varit beredda att ta den. De har aldrig informerat Östersundshem om arbetet i och faktureringen av Pilgrimsta Hus.

I korthet har var och en av de tilltalade därutöver berättat följande.

Mats Gustafsson: Det var mest Daniel Kindberg och Hans Carlsson han hade kontakt med på Östersundshem i frågor gällande Jägarvallen. Kravet på att montera ett attefallshus om dagen var tufft, men realistiskt. I praktiken tog det dock några år att montera husen. Han har inte känt till att Hans Carlsson och Johan Hamberg har fört en diskussion om direktupphandling. Han vet inte varför det var Hans Carlsson och inte Göran Göransson som närvarande vid mötet mellan honom, Johan Hamberg och Hans Carlsson.

Han vet inte om det stämmer, som Daniel Kindberg säger, att konsultarbetet fram till 2013/2014 var avgränsat till Östersund och sedan uteslutande avsåg möjligheter att få entreprenader i Åreområdet. Han vet inte vad det skulle vara värt för honom att få bli en del av projektet i Rödkullen. Han har inte fått något underlag för arbete som utförts i projektet och han har inte gått med på att ta någon del av kostnaderna. Han vet inte om han har betalat något för att få vara med. Han har inte haft någon dialog med Bertil Jacobsson eller Sven Ringvall.

Samarbetet med Daniel Kindberg och Hans Carlsson avbröts år 2018 eftersom Pilgrimsta Hus inte längre hade något behov av konsulttjänster.

Hans Carlsson: Han var formellt sett aldrig vice VD i Östersundshem eftersom han aldrig utsågs av styrelsen. Han tillhörde ledningsgruppen. Han deltog i några styrelsemöten och var föredragande ibland. Han deltog även i några möten med presidiet där han föredrog frågan om entreprenör för Attefallsaffären. Det skedde inte i rollen som vice VD utan i rollen som Hans Carlsson. Hans föredragningar har inte påverkat vare sig presidiets eller styrelsens beslut i några frågor.

Daniel Kindberg gav honom muntligt godkännande till hans bisysslor. Han ägnade minst 40 timmar i veckan åt sin tjänst i Östersundshem. Han och Daniel Kindberg hade aldrig någon diskussion om i vilken omfattning han ägnade sig åt sina bisysslor eller kring huruvida det var lämpligt eller inte att ha en av Östersundshems leverantörer som kund. Det var helt okomplicerat. Arbetet åt Pilgrimsta Hus från 2008/2009 utfördes genom både HGC och Svedberghs. Han ser inte att det spelar någon roll att bolaget HGC bildades först 2012. Under åren 2014–2016 arbetade han omkring 30–40 timmar i månaden åt Pilgrimsta Hus.

Han var inte inblandad i Östersundshems förvärv av marken på Stadsdel Norr. I egenskap av Östersundshems projektledare, där han var ansvarig för infrastrukturen, hade han kontakt med Mats Gustafsson och kunder beträffande vatten och avlopp m.m. När det sedan gällde husbygget hade han kontakt med Mats Gustafsson och kunder i egenskap av konsult för Pilgrimsta Hus. Gällande det e-postmeddelande han

skickade till Mats Gustafsson den 24 mars 2015 angående besiktningsanmärkningar på ett hus måste det ha varit så att någon kund felaktigt vänt sig till Östersundshem. Annars vände sig husköparna direkt till honom eller Mats Gustafsson när det gällde husbygget.

Han satt med i möten tillsammans med Advokatbyrån Foyen som fått i uppdrag att utreda frågan om direktupphandling. Han hade löpande kontakt med Mats Gustafsson, men inte avseende frågan om att få bygga attefallshusen. Först efter att Foyen kommit fram till att direktupphandling var möjlig skrev han till Johan Hamberg och upplyste om att det såg ut som att Östersundshem skulle få direktupphandla. Förmodligen hade det då kommit ut i media att husen skulle byggas. Olika företag hörde då av sig till honom, bl.a. Johan Hamberg. De som hörde av sig till honom fick frågan om de kunde leverera ett hus om dagen, vilket var kravet. Det var ingen som kunde göra det. Det kan ha varit Mats Gustafsson han menade när han skrev till Johan Hamberg att han skulle träffa Mats nästa fredag, men han känner många som heter Mats. Mötet var nog i så fall i egenskap av konsult åt Pilgrimsta Hus. Han minns inte att han den 16 december 2015 skrev till Johan Hamberg och frågade om denne hade tid för en träff för att se hur de skulle gå vidare med Attefallare.

Det stämmer inte att det var han som var övergripande ansvarig på Östersundshem för frågan kring attefallshusen. Sekreteraren har skrivit fel i protokollet. Han vet inte varför Johan Hamberg e-postade honom den 18 januari 2018 angående att två attefallshus tagits fram efter Daniel Kindbergs önskemål.

Det var endast en åsikt han uttryckte på mötet den 31 januari 2018 mellan Pilgrimsta Villa, Östersundshem och Pilgrimsta Hus, när han ansåg att kostnaden för vissa skadade hus skulle ligga på Östersundshem. Uttalandet gjorde han i egenskap av anställd, inte som vice VD. Han vet inte om kostnaden hamnade på Östersundshem. Fakturorna till Östersundshem avseende Attefallsprojektet attesterades av Göran Göransson och sedan även av honom.

Han har inte haft någon påverkan på upphandlingsbeslutet av Remonthagen. Han blev aldrig kontaktad som referens i anbudsprocessen. Göran Göransson var projektledare för Remonthagen och lydde vid den tidpunkten inte under honom. Han var dock tidigare chef för Göran Göransson när denne var projektchef. Göran Göransson ingick inte i ledningsgruppen.

Att det inte finns några spår av kommunikation mellan honom och Mats Gustafsson kring resorna till Stockholm är nog för att de pratat om det per telefon eller när de träffats. Han har säkert kommunicerat med anställda hos Pilgrimsta Hus på plats, men han har inte träffat någon särskild person som han kan komma ihåg. Han har inget minne av att han träffat någon arbets- eller platschef och han kan inte namnge någon av kunderna till Pilgrimsta Hus. Resekostnaderna finns säkert bokförda i bolaget. Det har inte framgått av hans fakturering att han varit på de olika platserna i Stockholm eftersom han och Mats Gustafsson har haft ett övergripande avtal som hänvisats till i faktureringen.

Han och Mats Gustafsson kom överens om att det inte skulle faktureras mer efter mars 2018, eftersom Mats Gustafsson hade lite mindre arbete vid den tidpunkten. Det var inte fokus på att skaffa nya kunder just då, även om det låg inom uppdraget strategisk försäljning.

Han funderade aldrig över hur det skulle se ut i allmänhetens ögon om det blev känt att han som anställd i ett kommunalägt bostadsbolag fakturerade en av bolagets leverantörer. Han har inte sett Östersundshems olika policydokument eller fått någon information om vilket ansvar man har som anställd. Att han haft rätt att fakturera Pilgrimsta Hus sju miljoner innebär inte att han har haft något personligt intresse i bolaget. Han har inte på något sätt i sitt arbete som anställd vid Östersundshem gynnat Pilgrimsta Hus så att bolaget ska kunna uppfylla åtaganden till hans bolag.

Daniel Kindberg har lämnat en berättelse som i huvudsak gått ut på att det inte funnits något samband eller möjlighet för honom att påverka Jägarvallen, Attefallsaffären eller Remonthagen eftersom i) Jägarvallen var en affär som ingicks med Pilgrimsta Hus

redan innan han var aktuell för en tjänst inom Östersundshem, ii) Attefallsprojektet var ett avtal som uppstod p.g.a. flyktingkrisen och alltså inte gick att förutspå på förhand samt iii) Remonthagen var en offentlig upphandling under år 2016 som inte heller var möjlig att förutspå. Han har därutöver berättat sammanfattningsvis följande.

Samarbetet med Mats Gustafsson har avsett komplexa processer i form av företagsutveckling, strategier, översiktsplaner, detaljplaner och bygglovsprocesser. Han har t.ex. pratat med nyckelpersoner och resonerat med samverkande personer.

Han beskrev tydligt sina bisysslor för Tord Andnor innan han påbörjade sin anställning i Östersundshem. Tord Andnor kom hem till honom och han skrev då ner sina bisysslor med en röd penna på ett rutigt papper. Därefter har han på ett bra och tydligt sätt informerat Tord Andnor och styrelsen om väsentliga händelser när så har efterfrågats. Det fanns ingen anledning att informera styrelsen vid mötet den 18 november 2014 att han redan vid tre tillfällen fakturerat Pilgrimsta Hus 250 000 kr exklusive mervärdesskatt. Att han skulle lämna informationen om sina bisysslor till styrelsen grundade sig i styrelsens omsorg om sin VD och att han inte skulle arbeta för mycket. Han har skött sina uppgifter på ett alldeles utmärkt sätt. Han var medveten om att Hans Carlsson i stor utsträckning utförde konsulttjänster åt Pilgrimsta Hus och det hade ingen betydelse för beslutet att godkänna dennes bisysslor. Han övervägde aldrig att godkänna bisysslorna skriftligen. Han arbetar inte på det sättet att han behöver skaffa bevis i sitt arbete. Han har utfört sitt arbete oklanderligt och rätt.

Han har sett det rutade pappret med den röda texten på något av de möten där Tord Andnor har informerat styrelsen om hans bisysslor. Att SDAB angetts som familjeägt vilande konsultbolag innebär inte att det inte bedrivits någon verksamhet i bolaget. Han har haft en aktiv strategisk roll i sina bolag.

Det vore förmätet av honom att säga att han haft påverkan på styrelsens eller presidiets beslut. Han hade inte den ställningen. Sådant han skrivit under ensam som VD har föregåtts av beslut i styrelsen, presidiet eller t.ex. Rådhus AB. Det fanns en beloppsgräns för vad han kunde besluta om på två miljoner kr.

Han kan inte utesluta att SDAB eller Nockt utfört konsultarbete åt Pilgrimsta Hus vid Jägarvallen eftersom projektet startade som idé redan under 2005/2006. Det är befängt, ologiskt och felaktigt att det skulle finnas någon koppling mellan betalningen till Pilgrimsta Hus för visningshuset och att hans och Hans Carlssons bolag började fakturera Pilgrimsta Hus.

Han hade som VD i Östersundshem det övergripande ansvaret för Attefallsprojektet, men han hade ingen påverkan på beslutet om att direktupphandla från Pilgrimsta Hus. Projektet var dock hans idé som han föredrog för styrelsen och Rådhus AB under hösten 2015. Han vet inte hur det kom sig att just Pilgrimsta Hus fick entreprenadkontraktet, men det handlade nog om produktionsförmåga och hastighet. Han har inte haft kontakt med Mats Gustafsson angående möjligheten för Pilgrimsta Hus att få uppdraget. Hans Carlsson hade en mycket begränsad roll i projektet. Denne föredrog någon fråga i presidiet i hans frånvaro. Beträffande minnesanteckningen från ledningsgruppsmötet där han ville ha förtydligande kring vem som äger frågan kring attefallshusen var det p.g.a. att det fanns vissa oklarheter i framdrivandet av projektet. Han minns inte om han var styrelseledamot i Reaxcer under tiden för Attefallsprojektet. Han kände inte till att Reaxcer var underleverantör till Pilgrimsta Hus i det projektet. Attefallsaffären var ingen särskilt stor affär för Pilgrimsta Hus och han vet inte vilken avkastning projektet gav för bolaget. Det är inte upp till honom att bedöma.

Han har inte hjälpt Pilgrimsta Hus att vinna upphandlingen avseende Remonthagen.

De tilltalades uppgifter förtar inte värdet av åklagarnas bevisning

De tilltalades invändningar har i huvudsak gått ut på förklaringen att det funnits andra samband än ett tjänstesamband som gör att deras agerande inte är att anse som mutbrott. I huvudsak har de förklarat att ersättningarna från Pilgrimsta Hus inte har avsett några otillbörliga förmåner, utan i stället ersättning för utförda konsulttjänster i bolaget som inte haft någonting med deras anställningar i Östersundshem att göra.

Som redogjorts för ovan krävs i princip endast att givaren och mottagaren har, har haft eller kan antas få kontakt med varandra i tjänsten för att transaktionen ska anses vara straffbar. Det finns dock undantag från antagandet att tjänsteutövningen påverkas. Om förmånen – uteslutande eller i allt väsentligt – haft sin grund i ett personligt förhållande ska handlingen nämligen inte anses vara straffbar (se SOU 1974:37, s. 143 och NJA 1987 s. 604). Det kan t.ex. röra sig om en bisyssla som ligger helt vid sidan av mottagarens tjänsteutövning. Ersättningen får dock inte vara oskäligt stor eftersom det då kan förutsättas att en del av ersättningen avser mottagarens tjänsteutövning (se Cars och Engstam Phalén, a.a., s. 95).

Det ifrågasätts inte – så som de tilltalade har redogjort för – att arbete hänförligt till *Mälardalen* varit en viktig del av den positiva utveckling som skett i Pilgrimsta Hus. Genom utredningen i målet har t.ex. framkommit att Pilgrimsta Hus under åren 2015 och 2016 monterade 200 respektive 30 hus i Stockholm. Under samma tidsperiod monterades dock även 20 respektive 30 hus i Östersund. Verksamheten i Östersund kan inte helt ha saknat betydelse för bolagets tillväxt. I stället måste den positiva utvecklingen i Pilgrimsta Hus även till en inte obetydlig del anses bero på de avtal – Jägarvallen, Attefallshusen och Remonthagen – som ingåtts med Östersundshem. Det har rört sig om kontrakt med avsevärda belopp. Eftersom fakturering av Pilgrimsta Hus har påbörjats utifrån hur bra bolaget gått och först i samband med Jägarvallenprojektet – efter att Daniel Kindberg och Hans Carlsson påbörjat sina anställningar vid Östersundshem – går det inte att dra någon annan slutsats än att förmåner inte väsentligen kan anses ha haft sin grund i något annat än det som åklagarna har gjort gällande. Det finns alltså inget annat samband som kan förklara förmåner.

Daniel Kindbergs, Hans Carlssons och Mats Gustafssons berättelser framstår därtill som märkliga och i vissa delar inte heller logiska eller konsekventa. Det finns även delar i deras berättelser som är mycket detaljfattiga och vaga. Detta gäller framför allt vilket konsultarbete som utförts och hur beräkningen av ersättning och fakturering skett. De tilltalade har trots omfattande frågor under långa förhör inte alls förmått

konkretisera vilken typ av konsultarbete som utförts, när det utförts eller vilka personer de träffat eller haft kontakt med i samband med arbetet.

Berättelserna är även till stor del motsägelsefulla och inte heller överensstämmande med de konsultavtal som ska ha funnits och den fakturering som skett i enlighet med dessa. Daniel Kindberg har t.ex. redogjort för att han befunnit sig i en unik position i svenskt näringsliv där han kunnat sörja för att Pilgrimsta Hus erhållit arbete i Stockholmsområdet. Varken han eller Mats Gustafsson har dock närmare kunnat redogöra för vilka kontakter som förevarit i samband med detta arbete. De komplexa processer som samarbetet mellan Pilgrimsta Hus och Daniel Kindbergs och Hans Carlssons bolag ska ha avsett och som mynnat ut i faktureringar i mångmiljonbelopp har heller inte dokumenterats någonstans. Särskilt mot bakgrund av Daniel Kindbergs och Hans Carlssons integritetskänsla anställningar framstår det som rimligt att dokumentera sådant arbete som skulle kunna ifrågasättas som förtroendeskadligt.

När det gäller *de skriftliga konsultavtalen* finns beaktansvärda frågetecken. Det är svårt att förstå vad avtalen har inneburit och de tilltalade har inte kunnat bringa något vidare ljus i den saken. Mats Gustafsson synes över huvud taget inte ha förstått avtalens innebörd. Att något avtal inte bevarats i original är en omständighet som också talar för att avtalen inte har ansetts vara särskilt betydelsefulla.

Det finns i och för sig omständigheter som talar för att avtalen – så som åklagarna har fört bevisning kring – skulle kunna vara antedaterade, bl.a. följande. De metadataundersökningar vars slutsatser, som försvaret fört fram, möjligen kan ifrågasättas talar för att dokumenten skapades under åren 2015 och 2016, d.v.s. när Daniel Kindberg och Hans Carlsson var anställda vid Östersundshem. En annan omständighet som talar för att det förhållit sig på det sättet är att bolaget Svedberghs i ett avtalen angetts vid ett namn som bolaget först senare erhöll. Det framstår även som märkligt att en avtalskopia mellan ett av Daniel Kindbergs bolag och Pilgrimsta Hus anträffats på Hans Carlssons arbetsrum. Åklagarna har dock förklarat att de inte anser sig kunna vederlägga de tilltalades invändningar om att avtalen ingicks under våren 2013. Den

fortsatta bedömningen kommer att ske utifrån att avtalen ingicks i april respektive maj 2013.

Alldeles oavsett när avtalen upprättades har det med all önskvärd tydlighet framgått att syftet med dessa har varit att skapa någon slags förklaring av faktureringen och betalningarna från Pilgrimsta Hus. Att så är fallet stöds av på vilket sätt och i vilka sammanhang som avtalen har använts. De har t.ex. inte funnits i bokföringen till något av bolagen. Däremot har Daniel Kindberg, vilket framstår som märkligt i sig, på en fråga som Pilgrimsta Hus fått från Skatteverket kring vilka som utfört det fakturerade arbetet svarat med hänvisning till de svepande avtalen. Daniel Kindberg är även den som har svarat revisorn Åsa Grönvik att de som Pilgrimsta Hus har haft kontakt med i arbetet är Bertil Jacobsson och Sven Ringvall. Att så inte stämmer har framkommit genom förhören med dem och Mats Gustafsson.

Vid en samlad bedömning står det för tingsrätten klart att upprättandet av konsultavtalen – bl.a. med hänsyn till frånvaron av bevis för utfört arbete samt de svar som Daniel Kindberg lämnat till Skatteverket och Åsa Grönvik – endast skett i syfte att dölja annan brottslighet.

När det sedan gäller de tilltalades förklaringar om att *faktureringen även avsett arbete från år 2009 och framåt* kan till en början konstateras att det inte bokförts några skulder eller upplupna fordringar för utfört arbete i något av bolagen. Fakturering har endast skett under den tid som Daniel Kindberg och Hans Carlsson innehaft anställningar på Östersundshem. Pilgrimsta Hus har inte anlitat några andra konsulter vare sig före eller efter detta. Varken i konsultavtalen eller i fakturorna har hänvisats till några muntliga överenskommelser. Att arbete skulle ha utförts så tidigt som år 2009 motsägs även av att tre av de fyra fakturerande bolagen – SDAB, Nockt och HGC – över huvud taget inte existerade vid den tidpunkten. Det fjärde bolaget – Svedberghs – bedrev vid den tidpunkten endast guldsmedsbutik.

Det framstår inte heller som sannolikt att Daniel Kindberg och Hans Carlsson avstått från att fakturera arbete som utförts före år 2014 p.g.a. att Pilgrimsta Hus skulle hinna

bygga upp sin verksamhet och kapital. Åklagarna har presenterat bevisning av vilken det framgår att Pilgrimsta Hus var en välmående verksamhet utan betalningssvårigheter under hela den aktuella tidsperioden. Inte heller i övrigt har framkommit någonting som talar för att det vore affärsmässigt klokt att avstå från fakturering. En alldeles särskilt märklig omständighet, om det skulle vara så som de tilltalade uppgett, är att den första faktureringen skedde av Pilgrimsta Hus i nära anslutning till att bolaget – enligt de tilltalade – behövde låna pengar från Östersundshem.

Det framstår även som orimligt att Daniel Kindberg och Hans Carlsson kunnat utföra konsultarbete, vid sidan av sina anställningar i Östersundshem, motsvarande de höga belopp som fakturerats. Åklagarna har påstått att en normal timpenning för en konsult i Jämtland vid den aktuella tidsperioden var omkring 1 000 kr, vilket får stöd av vad bl.a. Bertil Jacobsson, Sven Ringvall och Anders Sunnfors berättat att deras tjänster var värda vid tidpunkten. Daniel Kindbergs redogörelse för att han skulle besitta så unika kunskaper att han inte går att jämföra med någon annan konsult framstår som tämligen obegriplig. Den blir inte mer förståelig av att han hävdar att han ska ha förmedlat, och tagit betalt för, kunskaper som han inhämtat i Rödkulleprojektet där bl.a. Bertil Jacobsson och Sven Ringvall fakturerat knappa 1 000 kr i timmen vardera.

Sammantaget bedömer tingsrätten förklaringarna om att fakturering och ersättning avsett konsultarvode för arbete utfört redan år 2009 och framåt som långsökta och konstruerade. De framstår som rena efterhandskonstruktioner i försök att förklara de mycket höga belopp som fakturerades under åren 2014–2018.

När det sedan gäller förklaringen om att en stor del av *ersättningarna avsett arbete utfört i Rödkulleprojektet* görs följande överväganden. Markus Näslund har berättat sammanfattningsvis följande: Han kom in i projektet i början av år 2015 och det bestämdes att det skulle inhämtas en s.k. masterplan från USA. Det var först efter det som det stora arbetet i projektet påbörjades. Drygt 20 000 konsulttimmar har lagts ned och det är framför allt Sweco, WSP, Bertil Jacobsson och Sven Ringvall som har arbetat med detta. Det finns fortfarande ingen antagen detaljplan. Det finns inga tilltänkta leverantörer som erbjudits att bära några kostnader i projektet. Daniel

Kindberg har inte informerat honom om att Pilgrimsta Hus skulle ha gjort några investeringar i projektet eller betalat någon option för löfte om att få bygga på området i framtiden. Han kände inte till Pilgrimsta Hus eller Mats Gustafsson innan förundersökningen påbörjades.

Mats Gustafsson har dessutom förhållit sig tämligen oförstående till Rödkulleprojektet. Genom hans och Markus Näslunds uppgifter kan det alltså anses utrett att det inte funnits några avtal eller garantier i förhållande till Pilgrimsta Hus i projektet. Mats Gustafsson har heller inte lagt ned något arbete i projektet, vilket i och för sig inte framstår som märkligt med hänsyn till att han driver ett bolag med inriktning på montering av nyckelfärdiga småhus. Sammantaget är det svårt att se vad som skulle motivera Mats Gustafsson att bära stora kostnader i projektet. Det har inte heller framkommit någon annan rimlig förklaring, särskilt med beaktande av att projektet alltjämt befinner sig i uppstartsfas, till varför Pilgrimsta Hus skulle ta stora konsultkostnader i detta.

Omständigheterna ovan visar sammantaget en brist på affärsmässighet såvitt avser projektet Rödkullen. Tingsrätten drar slutsatsen att de betalningar som i det avseendet erlagts till SDAB och Nockt – som för övrigt inte har fakturerat någonting i projektet – inte haft någonting med Rödkullen att göra. Det framstår i stället som uppenbart att betalningarna haft en koppling till Daniel Kindbergs anställning i Östersundshem.

Som redan nämnts inledningsvis har inte heller Hans Carlsson förmått att i någon större utsträckning *konkretisera det arbete som han utfört*. Av hans fakturor framgår, utöver ett fåtal av vilka det går att utläsa att de kopplas till Jägarvallen, ingen plats eller projektangivelse. Det har inte framkommit varför Hans Carlsson skulle vara särskilt kvalificerad att utföra olika förbesiktningar åt Pilgrimsta Hus i Stockholm. Den enda förklaring som lämnats till varför det inte anlitas någon lokal konsult som inte behövt resa tolv timmar tur och retur för arbetet är att tjänsten har ingått i det övergripande avtal som parterna haft. I övrigt saknas helt dokumentation eller redogörelse för vilken typ av arbete som utförts, kvitton eller namngivande av personer som borde kunna bekräfta att Hans Carlsson varit på plats. Det finns i övrigt, bortsett från anteckningar

från åren 2009 och 2010 om att han stämt träff med Pilgrimsta Hus, ingenting nedtecknat kring Hans Carlssons arbete eller något synbart resultat av hans arbete i Pilgrimsta Hus. Hans fakturering till Pilgrimsta Hus har helt upphört efter att han avslutat sin anställning på Östersundshem.

För att ett påstående från en tilltalad ska kunna godtas enbart därför att det inte blivit vederlagt krävs att påståendet blivit så konkretiserat att det inte p.g.a. sin vaghet praktiskt sett undandrar sig kontroll (se NJA 1980 s. 359 I och RH 2007:76). De tilltalades förklaringar kännetecknas i hög grad av sådan vaghet som nyss nämnts.

Något ska även sägas om Daniel Kindbergs och Hans Carlssons förklaringar om att de inte funderat närmare över samarbetet med Pilgrimsta Hus eftersom det varit helt okomplicerat och inte rört förmåner samt att de inte haft någon insikt i Östersundshems policydokument. Daniel Kindberg och Hans Carlsson har arbetat nästintill hela sina yrkesverksamma liv inom det militära, d.v.s. inom statlig verksamhet. De har sedan innehaft anställningar vid Östersundshem, en kommunalägd verksamhet som lyder under lagen om offentlig upphandling, under flera års tid. Mot denna bakgrund framstår förklaringarna som föga troliga och närmast anmärkningsvärda. Daniel Kindberg och Hans Carlsson verkar rättfärdiga sitt agerande med att de utfört ett så utmärkt arbete i övrigt. Tingsrätten bedömer deras förklaringar som rena efterhandskonstruktioner.

Sammantaget finner tingsrätten att ingen av de tilltalade har uppgett någonting som förringar värdet av åklagarens bevisning. I stället står det klart att ersättningarna har utgjort förmåner i samband med Daniel Kindbergs och Hans Carlssons tjänsteutövningar i Östersundshem. Förmånerna, som får anses vara en del av en övergripande brottsplan, har varit uppenbart otillbörliga.

Antal brottsenheter

När det gäller mutbrotten har tingsrätten att ta ställning till hur många brott som ska anses ha begåtts under respektive åtalspunkt. Det finns inga generella regler för

fastställande av en brottsenhet. I stället får en bedömning ske på olika grunder avseende olika brottstyper (se NJA 2018 s. 378).

Tingsrätten gör följande överväganden. De otillbörliga ersättningarna har skett inom ramen för en brottsplan, där förmånernas storlek har bestämts redan från början. Att så är fallet framgår med all önskvärd tydlighet av Konsultavtalen där maxbelopp för fakturering angetts. Det är i och för sig så att mutorna har utbetalts till två av Daniel Kindbergs bolag och två av Hans Carlssons bolag, men med nyss nämnda personer som egentliga mottagare. Det finns heller inga rimliga förklaringar avseende uppdelningen av fakturering från respektive bolag. Vid många tillfällen har t.ex. fakturering skett från Nockt och SDAB omkring samma tidpunkter med angivande av exakt samma fakturatexter. Enligt tingsrättens mening bör de sammanlagda beloppen om 5 545 000 kr exklusive mervärdesskatt respektive 4 745 000 kr exklusive mervärdesskatt, trots att det är frågan om ett stort antal otillbörliga förmåner som betalats under brottstiden, bedömas som en brottsenhet vardera.

Rubricering

Mutorna har avsett betydande värden och har ingått i en brottslighet som utövats systematiskt. Brottsligheten har även varit av särskilt farlig art eftersom Daniel Kindberg och Hans Carlsson har befunnit sig i ledande befattningar på ett kommunalägt bostadsbolag som lyder under lagen om offentlig upphandling (se prop. 2011/12:79, s. 31). Brotten får anses ha orsakat en synnerligen stor förtroendemässig skada för Östersundshem. Sammantaget bedömer tingsrätten att brotten ska bedömas som grova.

I sammanhanget kan nämnas att – eftersom inget av brotten bedöms som grova enbart på den grunden att de avsett ett betydande värde – tingsrättens bedömning ovan avseende fråga om antal brott inte fått någon väsentlig inverkan på rubriceringsfrågan.

Sammanfattning åtalspunkterna 1–2

Tingsrätten har ovan funnit att åklagarna har styrkt att Mats Gustafsson har lämnat och Daniel Kindberg och Hans Carlsson efterfrågat och tagit emot otillbörliga förmåner

för utövningen av deras respektive anställningar i Östersundshem. Förmånerna har inte haft sin grund i något annat samband än affärsförhållandet med Östersundshem. Mats Gustafsson ska dömas för givande av muta vid två tillfällen och Daniel Kindberg och Hans Carlsson för tagande av muta vid ett tillfälle vardera. Brotten bedöms som grova.

Åtalspunkterna 3 och 4 – Grovt bokföringsbrott, alt. grovt försvårande av skattekontroll och grovt försvårande av skattekontroll (Mats Gustafsson) samt medhjälp därtill (Daniel Kindberg och Hans Carlsson)

Rättsliga utgångspunkter

Om bokföringsbrott och försvårande av skattekontroll

Av 11 kap. 5 § första stycket brottsbalken följer att den som uppsåtligt eller av oaktsamhet åsidosätter bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen (1999:1078) genom att underlåta att bokföra affärshändelser eller bevara räkenskapsinformation eller genom att lämna oriktiga uppgifter i bokföringen eller på annat sätt, om rörelsens förlopp, ekonomiska resultat eller ställning härav inte i huvudsak kan bedömas med ledning av bokföringen, döms för bokföringsbrott.

För att bokföringsbrott ska föreligga krävs att den **bokföringsskyldighet** som föreskrivs i bokföringslagen **har åsidosatts**. Bokföringsskyldigheten innebär bl.a. att ett företag löpande ska bokföra alla affärshändelser och se till att det finns verifikationer för alla bokföringsposter (4 kap. 1 § bokföringslagen). Skyldigheten ska fullgöras på ett sätt som stämmer överens med god redovisningssed (4 kap. 2 §).

En viktig del av bokföringen utgörs av **verifikationer**. För varje affärshändelse ska det finnas en verifikation. En sådan definieras som de uppgifter som dokumenterar en affärshändelse eller en vidtagen justering i bokföringen (5 kap. 6 § första stycket och 1 kap. 2 §). En verifikation ska innefatta uppgift om när den har sammanställts, när affärshändelsen har inträffat, vad denna avser, vilket belopp den gäller och vilken motpart den berör. Den ska också i förekommande fall innefatta upplysning om handlingar eller andra uppgifter som har legat till grund för affärshändelsen samt var dessa finns tillgängliga (se 5 kap. 7 § bokföringslagen). En verifikation ska typiskt sett

innehålla så mycket information att det är tillräckligt att ta del av själva verifikationen för att förstå vad som har hänt i företaget. I princip ska således inte behöva efterfrågas ytterligare information från den som medverkat till affärshändelsen eller från den som bokfört den (se NJA 2020 s. 497 samt däri gjorda hänvisningar).

En förutsättning för att ett bokföringsbrott ska anses föreligga är att åsidosättandet av bokföringsskyldigheten medför att rörelsens förlopp, ekonomiska resultat eller ställning inte i huvudsak kan bedömas med ledning av bokföringen (det s.k. **huvudsaksrekvisitet**). För att kunna avgöra om avvikelsen är väsentlig har Högsta domstolen givit form åt en metod för prövningen där både en kvalitativ och en kvantitativ bedömning bör göras (se NJA 2020 s. 497). Det kvalitativa kriteriet är uppfyllt redan om det inte går att utröna utfallen av affärshändelserna. Såvitt avser den kvantitativa bedömningen är frågan huruvida de ofullständiga verifikationerna utgör en så stor del av det huvudsakliga värdet att det inte är möjligt att bedöma rörelsens huvudsakliga förlopp. Avgörande är vilken bedömning en professionell aktör skulle göra och en tumregel brukar anges som att bristen ska utgöra 30 % eller mer för att huvudsakskriteriet ska vara uppfyllt.

Enligt 10 § första stycket skattebrottslagen (1971:69) ska den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet åsidosätter bl.a. bokföringsskyldighet och därigenom ger upphov till **fara för att myndighets kontrollverksamhet** vid beräkning eller uppbörd av skatt eller avgift **allvarligt försvåras**, dömas för försvårande av skattekontroll till böter eller fängelse i högst två år.

Kort om medhjälp

För att dömas till ansvar för medhjälp enligt 23 kap. 4 § brottsbalken krävs att den tilltalade främjat en straffbar gärning med råd eller dåd. Av detta följer att om den gärning som främjats inte kan bedömas som brottslig, kan inte heller ett främjande av denna gärning leda till ansvar.

Inledningsvis har följande framkommit av utredningen

Mats Gustafsson har under den aktuella tidsperioden varit styrelseledamot och företrädare för Pilgrimsta Hus, som har varit en bokföringspliktig verksamhet. Mats Gustafsson har varit ansvarig för Pilgrimsta Hus bokföring. Han har under räkenskapsåren 2014–2018 låtit bokföra de fakturor som ställts ut av SDAB, Nockt, HGC och Svedberghs och som framgår av tabellen i gärningspåståendet för åtalpunkterna 3 och 4.

Tingsrättens bedömning av den bevisning som presenterats till stöd för gärningspåståendet

Frågan om bokföringsskyldigheten har åsidosatts

Tingsrätten inleder med att pröva frågan om bokföringsskyldigheten har åsidosatts. I enlighet med vad tingsrätten har funnit ovan under behandlingen av åtalpunkterna 1–2 är det klarlagt i målet att fakturorna helt saknat uppgifter och konkretion avseende uppdragens utförande och vad som motiverat betalningarna. Tingsrätten har även funnit att de avtal som hänvisats till i fakturorna, och som inte bifogats fakturorna eller funnits i bokföringen, upprättats i syfte att dölja vad utbetalningarna egentligen avsett. Såvitt avser fakturorna från Svedberghs har t.ex. dessa fr.o.m. september 2014 t.o.m. januari 2017 bestått av ”konsulttjänster, samråds och kontrollkostnader enl ök”. I huvudsak har fakturorna från HGC sett ut på samma sätt fr.o.m. juni 2016 t.o.m. februari 2017. Därefter ändrades fakturatexterna till att endast bestå av ”konsulttjänster enl ök”. Såvitt avser fakturorna som SDAB och Nockt ställt ut till Pilgrimsta Hus har dessa i huvudsak avsett ”affärsstöd, strategiarbete och projektledning” eller ”strategiskt försäljningsarbete, rådgivning vid detaljplaneprocesser och bygglovsprocesser enl avtal” fr.o.m. september 2014 t.o.m. september 2016. Därefter blev även de fakturorna mer sparsmakade till att avse ”enligt avtal”.

Som redogjorts för under bedömningen av åtalpunkterna ovan har såväl Skatteverket som revisorn Åsa Grönvik efterfrågat uppgifter och underlag avseende utfört arbete. Daniel Kindberg, som är den som svarat såväl Skatteverket som revisorn, har därvid redogjort för omständigheter som i detta mål visat sig inte stämma.

Sammantaget står det klart att de aktuella fakturorna – som utgjort verifikaten – varit bristfälliga. Fakturorna saknar underlag varför det är omöjligt att identifiera, förstå och kontrollera fullständigheten av de bakomliggande affärshändelserna. Genom bokföringen av dessa har bokföringsskyldigheten i Pilgrimsta Hus således åsidosatts. Nästa fråga är om det s.k. huvudsakskriteriet, såvitt avser räkenskapsåren 2014 och 2016–2017 är uppfyllt.

Frågan om det s.k. huvudsakskriteriet är uppfyllt

Av den promemoria som upprättats av Fredrik Wahlberg framgår, såvitt avser räkenskapsåren 2014 och 2016 att avvikelserna uppgår till 54 % och för räkenskapsåret 2017 till 52 %. I likhet med de bedömningar som Fredrik Wahlgren gjort finner tingsrätten beträffande samtliga tre räkenskapsår att de aktuella verifikationerna avsett sammantaget så stora belopp att det inte har varit möjligt att utifrån bokföringen i huvudsak bedöma rörelsens förlopp. Huvudsakskriteriet är uppfyllt.

När det sedan gäller räkenskapsåren 2015 och 2018 är, som framkommit ovan, huvudsakskriteriet inte uppfyllt. I stället avser gärningspåståendet i denna del att bristerna gett fara för myndighets kontrollverksamhet vid beräkning eller uppbörd av skatt. Faran måste vara konkret (se NJA 2013 s. 1067). I det sammanhanget kan nämnas att Pilgrimsta Hus har fakturerats ingående mervärdesskatt med rätt till avdrag för den skatten. För att kunna styrka avdragsrätten är det av vikt att fakturan uppfyller de krav som bokföringslagen uppställer (se 8 kap. 17 § mervärdesskattelagen). Är fakturan bristfällig i det avseendet försvåras naturligtvis skattekontrollen. Av intresse är även 11 kap. 8 § mervärdesskattelagen där det finns ett särskilt reglerat förbud mot att göra avdrag för mutor. Eftersom det inte går att bedöma vad fakturorna avsett – de har varit ägnade att vilseleda – står det för tingsrätten klart att åsidosättandet av bokföringsskyldigheten har gett upphov till fara för att myndighets kontrollverksamhet vid beräkning eller uppbörd av skatt eller avgift allvarligt försvårats.

Det är Mats Gustafsson som burit ansvaret för bokföringsskyldigheten i Pilgrimsta Hus. Han är därmed även den som ska betraktas som gärningsman. När det gäller frågan om medhjälp har Högsta domstolen har i NJA 1993 s. 687 bedömt att straffbar

medhjälp kan bestå av upprättande och översändande av osanna fakturor, vilka i det fallet användes för brott i det mottagande bolaget. Enligt tingsrättens mening finns inte anledning att se annorlunda på den saken bara för att det nu rör sig om bristfälliga och inte osanna fakturor. Daniel Kindberg och Hans Carlsson har avsiktligt ställt ut och skickat de bristfälliga fakturorna till Mats Gustafsson. De har varit medvetna om att Mats Gustafsson inte haft något ytterligare underlag att komplettera fakturorna med. De får därför anses ha varit ansvariga för att alla uppgifter som ska finnas med i en faktura har funnits med. Deras agerande har varit en central del av brottsplanen. Sammantaget har de medverkat till brottsligheten på ett sådant sätt att de är att betrakta som medgärningsmän.

Frågan om uppsåt

Mats Gustafsson har som enda styrelseledamot i Pilgrimsta Hus haft ett ansvar för bokföringen och han ansvarar därför även för bristerna i denna. Han har haft uppsåt till att rörelsen varit bokföringspliktig. Han har vidare känt till de bristfälliga verifikationerna och till vilka belopp de uppgick. Samma sak gäller Daniel Kindberg och Hans Carlsson, som båda bedrivit verksamhet inom bokföringspliktig verksamhet i många år. Daniel Kindberg och Hans Carlsson har haft ett ansvar för de fakturor, underlag och verifikat som de skickat till Mats Gustafsson och som varit en del av en brottslighet i syfte att dölja annan brottslighet (åtalpunkterna 1–2). De har varit medvetna om att Mats Gustafsson inte haft något ytterligare underlag.

Såvitt avser Mats Gustafsson och Daniel Kindberg noteras även att de, trots kontakterna med Skatteverket och Åsa Grönvik, fortsatt att fakturera på det sätt som skett under flera års tid. Åsa Grönvik har även förklarat att hon vid flera tillfällen redogjorde för sin uppfattning till Mats Gustafsson att förtydligande behövde ske. Mats Gustafsson har således inte kunnat ta den omständigheten att Åsa Grönvik valt att inte göra nedslag på bristerna i förvaltningsberättelsen eller göra någon polisanmälan som en intäkt för att fakturorna varit korrekt utformade.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts står det för tingsrätten klart att Mats Gustafsson, Hans Carlsson och Daniel Kindberg fullt ut känt till att verifikaten varit bristfälliga och att de agerat med uppsåt.

Sammantaget har åklagarna uppfyllt sin bevisbörda i denna del. Det innebär att Mats Gustafsson, Daniel Kindberg och Hans Carlsson, såvida de inte uppgett någonting som förändrar den bedömningen, ska dömas för brott i enlighet med åtalet.

De tilltalades uppgifter och värdering av dessa

De tilltalade har lämnat i huvudsak samstämmiga berättelser som gått ut på att faktureringen skett i överensstämmelse och utifrån de muntliga och skriftliga avtal som funnits. Att det inte framgår av fakturorna var, när och hur arbete utförts utgör inte någon brist eftersom det funnits ett avtal i grunden. De har därutöver i korthet berättat följande.

Mats Gustafsson: Det är han som har tagit emot fakturorna, attesterat dem och sagt att de ska betalas. Veronika Bäckman har inte haft några synpunkter på fakturorna. Han har inga kunskaper inom bokföring. Han har tagit hjälp med bokföringen under alla år han drivit företag. Han har inte funderat över om man kan låta bli att fakturera affärshändelser under fyra år.

Hans Carlsson: Det är han som har skött fakturering och bokföring i båda bolagen. Fakturatexterna har han bestämt i samråd med Mats Gustafsson. Mats Gustafsson har aldrig begärt något kompletterande underlag från honom. Han har inte tänkt på om Mats Gustafsson skulle behöva komplettera bokföringen med något ytterligare underlag.

Daniel Kindberg: Han har aldrig skött någon bokföring själv. Den har utförts av redovisningsbyråer. Han har aldrig erhållit någon erinran eller komplettering under alla sina år på något av de underlag han försett sina anlitade experter med. När han skickat fakturatexter och belopp till bokföringsbyrån har det föregåtts av samtal. Om man

läser avtalen får man en tydlig bild av vilket arbete som har utförts. Avtalen har dock inte skrivits för att någon extern person ska förstå dem.

Sammantaget finner tingsrätten att dessa uppgifter som Mats Gustafsson, Daniel Kindberg och Hans Carlsson har lämnat inte alls förtar styrkan av åklagarens bevisning. De tilltalade är därmed överbevisade om att uppsåtligen ha begått de åtalade gärningarna.

Rubricering och antal brott

Brottsligheten har utövats systematiskt och sammanlagt rör brottsligheten betydande belopp. Sammantaget ska alla bokföringsbrotten som de tilltalade nu döms för bedömas som grova. Allt åsidosättande under en bokföringsperiod – ett räkenskapsår – bör betraktas som ett brott (se NJA 1999 s. 647). Vid denna bedömning ska Mats Gustafsson fällas till ansvar för grovt bokföringsbrott vid tre tillfällen (avseende räkenskapsåren 2014, 2016 och 2017) och som en konsekvens härav Hans Carlsson och Daniel Kindberg för medhjälp till samma brott. Även gärningarna under åtalpunkt 4 är att bedöma som grova på de skäl som åklagarna angett. Detta innebär att Mats Gustafsson även ska fällas till ansvar för två fall av grovt försvårande av skattekontroll (räkenskapsåren 2015 och 2018) och som en konsekvens härav Hans Carlsson för medhjälp till samma brott. Daniel Kindberg är under åtalpunkten 4 endast åtalad för att ha begått brott under år 2015 och ska således enbart dömas för medhjälp till grovt försvårande av skattekontroll vid ett tillfälle.

Sammanfattning åtalpunkterna 3–4

Tingsrätten har funnit att Mats Gustafsson, under räkenskapsåren 2014 och 2016–2017, har åsidosatt bokföringsskyldigheten i Pilgrimsta Hus genom att i bolaget bokföra eller låta bokföra bristfälliga fakturor som inte medgett någon bedömning av bakomliggande affärshändelser. Sammantaget har det rört sig om så stora belopp att det utifrån bokföringen i huvudsak inte varit möjligt att bedöma rörelsens förlopp. Mats Gustafsson har gjort sig skyldig till bokföringsbrott vid tre tillfällen och Daniel Kindberg och Hans Carlsson har genom att ställa ut, eller låta ställa ut, fakturorna till gjort sig skyldiga till medhjälp till dessa brott. Det är styrkt att de har begått brotten,

som med hänsyn till systematiken och de betydande värdena ska bedömas som grova, uppsåtliga.

På samma sätt som ovan har Mats Gustafsson (under räkenskapsåren 2015 och 2018), Daniel Kindberg (under räkenskapsåret 2015) och Hans Carlsson (under räkenskapsåren 2015 och 2018) gjort sig skyldiga till försvårande av skattekontroll samt medhjälp därtill eftersom bokföring av fakturorna har gett upphov till fara för att myndighets kontrollverksamhet vid beräkning eller uppbörd av skatt eller avgift allvarligt försvårats. Mats Gustafsson och Hans Carlsson döms för brott vid två tillfällen och Daniel Kindberg vid ett tillfälle. Brotten ska, av samma skäl som avseende bokföringsbrotten, bedömas som grova.

Åtalspunkten 5 – Trolöshet mot huvudman (Jan Erik Vikén) och medhjälp därtill (Bertil Jacobsson)

Rättsliga utgångspunkter

Brottet trolöshet mot huvudman kännetecknas av att det utgör ett missbruk av den egna maktsfären och att gärningsmannen befinner sig i en särskild förtroendeställning. Om någon, som på grund av **förtroendeställning** fått till uppgift att för någon annan sköta en **ekonomisk angelägenhet** eller självständigt hantera en kvalificerad teknisk uppgift eller övervaka skötseln av en sådan angelägenhet eller uppgift, **missbrukar sin förtroendeställning** och därigenom skadar sin huvudman, döms han eller hon för trolöshet mot huvudman (10 kap. 5 § första stycket brottsbalken).

Såvitt avser medhjälsbrottet hänvisas till vad som redogjorts för under åtalspunkterna 3–4.

Vad tingsrätten har att pröva

Det är i målet klarlagt att Jan Erik Vikén, p.g.a. en förtroendeställning, haft att sköta en ekonomisk angelägenhet åt Peab och att han tillhört kretsen som kan dömas till ansvar enligt 10 kap. 5 § brottsbalken. För att Jan Erik Vikén ska dömas för att ha gjort sig skyldig till trolöshet mot huvudman krävs att det inte råder några tvivel om att han

missbrukat sin förtroendeställning till skada för Peab. För att Bertil Jacobsson ska dömas för medhjälp till brottet krävs att det inte råder några tvivel om att han med råd och dåd främjat gärningen.

Inledningsvis har följande framkommit av utredningen

Den 9 augusti 2017 ställde Per Karlsson Svets ut en faktura om 118 600 kr (det angavs ingen mervärdesskatt utan ”omvänd betalningsskyldighet” fanns antecknat på fakturan) till Peab avseende rivningsarbete i projektet Tallåsen. Fakturan angav ett s.k. diversekonto (projektnummer 1418975) som Jan Erik Vikén var ansvarig för, med denne som referens och med angivande av numret 2631 A. Inget ytterligare underlag bifogades fakturan. Fakturan granskades och slutattesterades av Jan Erik Vikén. Beloppet utbetalades den 8 september 2017 till Per Karlsson Svets.

Åklagarna har gjort gällande att fakturan är osann på så sätt att något rivningsarbete i Tallåsen aldrig utförts och att fakturan även avsett kostnad för en trekammarbrunn som installerats på Jan Erik Vikéns fastighet. Till stöd för det påståendet har bl.a. presenterats handlingar från ansökningsprocessen till kommunen avseende en trekammarbrunn och en entreprenörsrapport gällande en trekammarbrunn som installerats på Jan Erik Vikéns fastighet den 5 juli 2017.

Den 7 juni 2017 skickade grossistfirman DAHL en faktura om 11 700 kr exklusive mervärdesskatt (totalt 14 625 kr) till Per Karlsson Svets avseende en trekammarbrunn. Enligt fakturan skedde leverans samma dag med DAHLBIL. Som projektnummer angavs 2618 BRITTSBO. Åklagarna har gjort gällande att fakturan avser den trekammarbrunn som monterades på Jan Erik Vikéns fastighet.

Den 10 oktober 2017 fakturerade SDAB Per Karlsson Svets 128 125 kr inklusive mervärdesskatt (102 500 kr exklusive mervärdesskatt). I fakturatexten angavs arvode för upprättande av strategi och verksamhetsplaner. I Per Karlsson Svets bokföring har kunnat konstateras att det funnits en leverantörsskuld om 128 125 kr till SDAB i projekt 2631. Numret 2631 har även varit nedtecknat för hand på en fakturakopia samt angetts i fakturan till Peab avseende rivningsarbeten från den 9 augusti 2017.

Tingsrättens bedömning (gärningen är inte bevisad)

Utifrån den skriftliga utredningen kan till en början anses utrett att Per Karlsson ställt ut en faktura till det diversekonto på Peab som Jan Erik Vikén ansvarade för, att det förefaller finnas en koppling mellan fakturan avseende trekammarbrunnen från DAHL, fakturan från Per Karlsson Svets till Peab och fakturan från SDAB till Per Karlsson Svets eftersom dels alla markerats med numret 2631, dels de två fakturor som tillställts Per Karlsson Svets uppgår till 114 200 kr exklusive mervärdesskatt vilket inte ligger allt för långt ifrån det belopp som Peab fakturerats samt att Jan Erik Vikén granskat och attesterat fakturan till Peab från Per Karlsson Svets. Dessa omständigheter och sammanträffanden kan i viss mån betraktas som besvärande för de tilltalade.

Åklagarnas centrala bevisning till stöd för åtalet är dock Per Karlssons uppgifter. Frågan är om de kan bedömas som så trovärdiga och tillförlitliga att de kan läggas till grund för rättsens bedömning av skuldfrågan. I sammanhanget är inte helt ointressant att Per Karlsson tidigare varit medmisstänkt avseende den händelse som nu prövas. Hans uppgifter bör därför bedömas med försiktighet. Per Karlssons berättelse är i avgörande delar förhållandevis vag och framstår som något märklig. Detta gäller t.ex. den omständigheten att han ska ha träffat Bertil Jacobsson av en slump på DAHL och därvid köpt ut en trekammarbrunn åt denne som skulle till Jan Erik Vikéns fastighet. Han ska därefter ha gått med på att fakturera en av sina största kunder, Peab, för arbete som SDAB utfört på Tallåsen med pålägg för brunnen eftersom det, enligt Bertil Jacobsson, skulle se bättre ut än att SDAB fakturerade Peab. Han har inte kunnat redogöra för varför han i ett första förhör med honom berättade att fakturan avsåg bl.a. strategiarbete i Rödkullen.

Det finns även uppgifter i Per Karlssons berättelse som inte är helt överensstämmande med den övriga utredningen. Han har t.ex. berättat att Bertil Jacobsson hämtade ut brunnen på DAHL och att han är säker på att fakturan därifrån avsåg just den brunnen eftersom han nog bara köpte en sådan den sommaren. Den kan inte ha beställts till projektet Brittsbo eftersom det fanns kommunalt vatten och avlopp där. Det går dock

inte att bortse ifrån att det av den aktuella fakturan framgår att varan utlevererades av DAHL till projektet Brittsbo, som Per Karlsson arbetade med den aktuella sommaren.

Utredningen är, i flera avseenden, inte tillräckligt robust för att kunna utesluta andra tänkbara händelseförlopp. T.ex. hade kunnat utredas närmare huruvida något arbete på Tallåsen utförts eller inte. Åklagarna har inte heller hört Per Karlssons tidigare kollega Martin Eriksson som, enligt Per Karlsson, är den som haft mest kontakt med Daniel Kindberg och SDAB. Det skulle kunna finnas andra förklaringar till faktureringen av Peab.

Sammantaget är den presenterade utredningen inte sådan att det kan anses praktiskt taget uteslutet att den faktura som Jan Erik Vikén attesterat varit osann. Jan Erik Vikén kan därför inte anses ha missbrukat sin förtroendeställning. I och med detta ska åtalet i denna del ogillas. Jan Erik Vikén och Bertil Jacobsson ska frikännas från ansvar för trolöshet mot huvudman och medhjälp därtill.

Sammanfattning åtalspunkten 5

Tingsrätten har ovan funnit att åklagarna inte har lyckats visa att det gått till på det sätt som påstås i gärningsbeskrivningen. Åtalet ska därför ogillas och de tilltalade frikännas från brott.

Åtalspunkterna 6–7 Grovt givande av muta samt trolöshet mot huvudman (Jan Erik Vikén) och grovt tagande av muta (Hans Carlsson)

Rättsliga utgångspunkter

Såvitt avser rättsliga utgångspunkter hänvisas till vad som redogjorts för under åtalspunkterna 1–2 beträffande mutbrott samt åtalspunkten 5 beträffande trolöshet mot huvudman.

Vad tingsrätten har att pröva

Åklagarna har i denna del av åtalet gjort gällande att Jan Erik Vikén ska ha låtit Peab betala kostnaden för en renovering av Hans Carlssons sons privata

bostadsrättslägenhet i Umeå till ett sammanlagt värde av 179 896 kr exklusive mervärdesskatt. För att Jan Erik Vikén och Hans Carlsson ska dömas för mutbrott krävs att det inte råder några tvivel om att det rört sig om en otillbörlig förmån till Hans Carlsson inom ramen för dennes anställning eller uppdrag vid Östersundshem. För att Jan Erik Vikén ska dömas för trolöshet mot huvudman krävs att det inte råder några rimliga tvivel om att han missbrukat sin förtroendeställning till skada för Peab.

Av utredningen har inledningsvis bl.a. följande framkommit

Hans Carlsson har, som redan framkommit i målet, under den aktuella tidsperioden varit anställd som stabschef med uppdrag som vice VD i det kommunalägda Östersundshem. Östersundshem har haft en affärsrelation till Peab. Som redan konstaterats under åtalspunkten 5 har Jan Erik Vikén p.g.a. en förtroendeställning inom Peabkoncernen haft att sköta en ekonomisk angelägenhet.

Hans Carlsson har en son vid namn Henric Carlsson som vid den aktuella tiden innehade en bostadsrättslägenhet i Umeå. Peab i Umeå renoverade denna lägenhet under våren 2016 efter att Jan Erik Vikén förmedlat vidare kontaktuppgifterna till Hans Carlsson till en Anders Fransson vid Peab i Umeå. Syftet var att hjälpa Hans Carlsson och hans son med renovering av lägenheten.

När det gäller tjänstesambandet har åklagarna åberopat skriftlig bevisning i form av protokoll från projekteringsmöten, avtal, anbudsformulär och fakturor m.m. gällande projekten i studentboendena Lugnet 10 och 12, Fjällblicken på Stadsdel Norr, Remonthagen och Tallåsen. Av utredningen i den delen har i huvudsak framkommit att Jan Erik Vikén varit arbetschef och ombud i de olika projekten för Peabs räkning. Hans Carlsson har delgetts flertalet av protokollen. Jan Erik Vikén har för Peabs räkning undertecknat ett anbudsformulär och en leverantörsförsäkran i samband med en offentlig upphandling avseende Remonthagen. Vidare har ett ramavtal gällande strategisk partnering avseende nyproduktion av bostäder från den 31 januari 2017, gällande en ambition för Östersundshem om att bygga 1 050 nya bostäder i Östersund under år 2017, undertecknats av både Jan Erik Vikén och Hans Carlsson. Åklagarna har även presenterat fakturor från Peab till Östersundshem av vilka det framgår att

Hans Carlsson anges som referens för Östersundshems räkning och Jan Erik Vikén som referens för Peab.

Av e-postkorrespondens som åklagarna har presenterat framgår i huvudsak följande. Den 25 januari 2016 skickade Jan Erik Vikén en e-post till Anders Fransson vid Peab med bl.a. följande innehåll: ”Kontaktperson för lägenheten är Hans Carlsson” och ”Jag tror att de fick tillgång till den 15 februari”.

Den 9 februari 2016 skickade Hans Carlsson ett e-postmeddelande till Anders Fransson med bl.a. följande innehåll: ”Hej Anders! Jättebra att ni kan ta på er uppdraget att hjälpa Henric med lägenheten”. Hans Carlsson skickade ytterligare ett meddelande till Anders Fransson dagen efter, d.v.s. den 10 februari 2016, där han informerade om vad han inhämtat för information från säljaren angående blandare i köket m.m. samt att han beställt badrumsinredning från Gärdin och Pärsson i Umeå. Båda meddelandena skickades från Hans Carlssons arbetskonto med underskriften Hans Carlsson Vice VD/Stabschef.

Den 10 februari 2016 skickade sedan Anders Fransson ett e-postmeddelande till Andreas Niklasson, arbetsledare, med fråga om denne kontaktat kund. Andreas Niklasson kontaktade därefter Hans Carlsson per e-post med information om att han varit i kontakt direkt med Henric Carlsson. Kopia på detta skickades till Anders Fransson.

Den 4 april 2016 kl. 09.33 sände Andreas Niklasson ett meddelande till Hans Carlsson: ”Hej. Tänkte dubbelkolla med dig vart fakturan ska för renovering av lgh i Umeå.” I samma e-postmeddelande angavs Hans Carlssons personnummer, namn och adress. Samma dag, kl. 13.26 sände Andreas Niklasson ett e-postmeddelande till Hans Carlsson: ”Hej. Jag hade redan fått uppgifter angående denna fakturan som bortse ifrån detta”. En minut senare skickade Andreas Niklasson samma meddelande till sig själv. Av utredningen har framkommit att Hans Carlsson aldrig svarade på Andreas Niklassons fråga. Däremot vidarebefordrade han, kl. 10.42, e-postmeddelandet till Bertil Jacobsson. Dock från vad som förefaller vara en till honom privat e-postadress

med ändring av texten i ämnesraden från "Badrumsinredning" till "Arbetsmtrl".

Försvaret har åberopat ett utdrag av samma e-posttråd där även Hans Carlsson haft en konversation med Gärdin och Pärsson gällande beställning av bl.a. en duschvägg. Av den e-posttråden framgår att Hans Carlsson där angav de uppgifter som sedermera Andreas Niklasson fått del av och ställt sin fråga kring.

Den 5 april 2016 skrev Anders Fransson till Jan Erik Vikén: "Här är de kostnader vi har för utfört arbete gällande lgh i Umeå. Om vi ska internt fakturera, på vilket projekt vill du då att vi ska fakturera?". Jan Erik Vikén svarade den 6 april 2016: "Jag tar kostnaden på projekt 1418975 och aktivitet 1000. Tack för hjälpen".

Tre fakturor på ett totalt belopp om 179 896 kr exklusive mervärdesskatt internfakturerades Peab i Östersund. Den första fakturan är daterad den 7 april 2016 och avser ett belopp om 26 968 kr exklusive mervärdesskatt. Den 7 juli 2016 skickade Anders Fransson ett e-postmeddelande till Jan Erik Vikén: "Projekt: Lägenhetsrenovering Henric Carlsson (Hans Carlsson) Denna faktura är skickad till de projektnummer jag fick av dig tidigare". Fakturan som bifogades avsåg lägenhetsrenovering i Umeå för Henric avseende bl.a. material, arbetskostnad och påslag. Totalt belopp att betala var 147 783 kr exklusive mervärdesskatt. Den sista fakturan är daterad den 30 september 2016 och avser 9 145 kr exklusive mervärdesskatt. Jan Erik Vikén har granskat alla fakturor. Kontoristen Ann-Marie Andersson, som Jan Erik Vikén var chef över, har sedan attesterat dessa varefter Jan Erik Vikén har slutattesterat dem. Den sista fakturan slutattesterades den 7 oktober 2016. Hans Carlsson har inte betalat för renoveringen.

Henric Carlsson sålde sedermera sin lägenhet i Umeå. Åklagarna har presenterat Henric Carlssons deklaration för inkomståret 2017 av vilken det framgår att det begärts avdrag med 67 000 kr för förbättringsutgifter i lägenheten.

Tingsrättens bedömning av den bevisning som presenterats till stöd för gärningspåståendet

Objektiva förutsättningar för mutbrott och trolöshet mot huvudman

Det står genom den utredning som åklagarna har presenterat klart att det föreläggat ett affärsförhållande mellan Peab och Östersundshem. Hans Carlsson och Jan Erik Vikén har varit aktiva i och i vissa avseenden haft ansvar för projekten Lugnet 10 och 12, Fjällblicken, Remonthagen och Tallåsen. Av utredningen, inte minst de tilltalades egna uppgifter, framgår att relationen dem emellan varit rent yrkesmässig. Sammantaget bedömer tingsrätten att det har föreläggat ett tjänstesamband. Hans Carlsson har vidare haft en ledande befattning i ett kommunalägt bostadsbolag och förmånen har haft ett sådant samband med Hans Carlssons tjänsteutövning att den, i kombination med dess höga värde, är att betrakta som otillbörlig.

När det sedan gäller huruvida Jan Erik Vikén kan anses ha missbrukat sin förtroendeställning genom att låta Peab betala för renoveringen av Hans Carlssons privata bostadsrättslägenhet gör tingsrätten följande överväganden.

Det är klarlagt att Jan Erik Vikén är den som har initierat kontakten med Peab i Umeå samt vidarebefordrat Hans Carlssons kontaktuppgifter, men att det är Hans Carlsson som har beställt tjänsten. Den bevisning som åklagarna har lagt fram talar med styrka för att Jan Erik Vikén och Hans Carlsson varit överens om att Hans Carlsson inte skulle behöva stå kostnaden för renoveringen. Om Hans Carlsson haft för avsikt att betala för renoveringen framstår det t.ex. som rimligt att han skulle ha svarat Anders Fransson på dennes e-postmeddelande den 4 april 2016 avseende vart fakturering skulle ske genom att bekräfta att de uppgifter som Anders Fransson skickade till honom stämde.

Det har i och för sig framkommit att viss muntlig kontakt föregick Jan Erik Vikéns e-postmeddelande till Anders Fransson med instruktion om hur internfakturering skulle ske. Anders Fransson har inte med säkerhet kunnat säga på vems initiativ internfaktureringen gjordes men att det i vart fall inte är jättevänligt med sådan. Eftersom det var en arbetschef i hans region som bad honom om en tjänst ställde han såklart upp. Urban Keskitalo har berättat att när ett arbete utförts av Peab i Umeå är

det rimliga att det också är Peab i Umeå som fakturerar slutkunden. Sammantaget förefaller det inte ha funnits något skäl för Anders Fransson att internfakturera. En rimlig slutsats är i stället att Jan Erik Vikén och Hans Carlsson hade kommit överens om att Hans Carlsson inte skulle behöva stå för kostnaden och att internfaktureringsdärför skulle ske. Ytterligare en omständighet som talar för att det förhåller sig på det viset är att Jan Erik Vikén både har granskat och slutattesterat fakturorna.

Sammantaget står det för tingsrätten klart att Jan Erik Vikén har låtit Peab betala kostnaden för lägenhetsrenoveringen. Det råder inga tvivel om att det rör sig om en otillbörlig förmån som skett till Hans Carlsson inom ramen för hans anställning vid Östersundshem. Det står även klart att Jan Erik Vikén har missbrukat sin förtroendeställning till skada för Peab.

Frågan om uppsåt

Tingsrätten har ovan funnit att objektiva förutsättningar för mutbrott och trolöshet mot huvudman föreligger. Redan utifrån de tilltalades agerande följer att de får anses ha haft kännedom om att Hans Carlsson har tillhört den personkrets som omfattas av ansvar samt att förmånen haft samband med dennes tjänsteutövning. Som redogjorts för ovan under åtalpunkterna 1–2 är det inte gärningsmannens egen åsikt om vad som är otillbörligt som är avgörande i den delen. Mot bakgrund av den integritetskänsliga tjänst som Hans Carlsson innehaft och de höga krav som ställts på honom bedömer tingsrätten att han får anses haft uppsåt även i den delen. Även på Jan Erik Vikén ställs relativt höga krav på ansvarskänsla. Med hänsyn till den typ av anställning han innehaft får även han anses ha varit medveten om vad som varit tillbörligt och inte. Det står klart att både Hans Carlsson och Jan Erik Vikén har agerat med uppsåt.

Sammantaget är bevisningen sådan att – förutsatt att Jan Erik Vikén eller Hans Carlsson inte uppger någonting som förtar värdet av åklagarnas utredning – den räcker för en fällande dom.

De tilltalades uppgifter och deras bevisning

Hans Carlsson, Jan Erik Vikén och även Bertil Jacobsson har lämnat i huvudsak samstämmiga uppgifter om händelseförloppet som i huvudsak gått ut på följande. Hans Carlsson frågade Bertil Jacobsson om denne kände till någon som kunde renovera en lägenhet i Umeå. Eftersom Bertil Jacobsson inte kände till någon sådan kontaktade han Jan Erik Vikén som i sin tur förmedlade kontakt mellan Anders Fransson vid Peab i Umeå och Hans Carlsson. Hans Carlsson och Jan Erik Vikén hade inte gjort upp med varandra om att Hans Carlsson inte skulle behöva betala för renoveringen.

De tilltalade och Bertil Jacobsson har därutöver berättat:

Jan Erik Vikén: Han funderade inte över lämpligheten i att Peab renoverade åt Östersundshems vice VD eftersom det inte var Peab i Östersund som renoverade. Han kan inte tänka sig att Hans Carlsson kan ha uppfattat situationen som att Peab skulle betala för lägenhetsrenoveringen för att hålla sig väl med honom eller att det har funnits en risk för det.

Anders Fransson ringde honom i början av april 2016 eftersom denne ville bli av med fakturan från sitt bord. Det var Anders Fransson som föreslog internfakturerings. Han återkom dagen efter till Anders Fransson med information om projektkonto och aktivitetsnummer. Han granskade och slutattesterade fakturan, som han bedömde som rimlig eftersom han uppfattat det som att det inte var en så omfattande renovering som skulle göras. Attestordningen i projektet var redan styrd i systemet så det skedde automatiskt. Han vidarebefordrade inte fakturan eftersom han inte hade några fakturauppgifter. Nästa faktura på drygt 143 000 kr kom som en överraskning för honom. I slutet av månaden ramlade ytterligare en faktura in. Fakturorna skulle samlas innan slutfaktura skulle skickas ut. Han frågade Bertil Jacobsson flera gånger om denne hade hört med Hans Carlsson hur fakturerings skulle ske. Han kan inte svara på varför han själv inte ringde Hans Carlsson.

I slutet av år 2016 började han må dåligt och han hade en hög arbetsbelastning. I april 2017 visade det sig att han hade en elakartad cancertumör. Fakturering var då inte prioriterat. Han skötte sina arbetsuppgifter så gott han kunde med hänsyn till det skick han var i. Eftersom det var ett bra saldo på kontot gjordes ingen närmare analys av ofakturerade kostnader, vilket kan ha varit en anledning till att faktureringen av Hans Carlsson föll mellan stolarna. Han var sjukskriven ett tag och slutade på Peab i augusti 2018.

Det fanns flera liknande kostnader på projektkontot. En f.d. anställd som skulle bygga ett fritidshus fick också, under samma tidsperiod, använda sig av kontot vid införskaffning av byggmaterial. Ann-Marie Andersson ringde honom i januari 2019 angående de kostnaderna och frågade om inte fakturering skulle ske, vilket han uppgav att det skulle. Hon frågade aldrig om lägenhetsrenoveringen och han nämnde ingenting om det. I stället gjorde Peab en polisanmälan.

Han har inte varit så engagerad i de olika projekten med Östersundshem, men det stämmer att han var arbetschef och ombud. Han var ansvarig för Fjällblicken på Peabs sida. Han var även Peabs ombud i anbudsförfarandet avseende Remonthagen. Han kan ha haft viss kontakt med Hans Carlsson när det t.ex. skrivits entreprenadkontrakt mellan Östersundshem och Peab. Ibland har Hans Carlsson varit med i projekten på Östersundshems sida.

Hans Carlsson: Han begärde aldrig in någon offert eftersom arbetet skedde från ett kompetent företag. Det hade ingenting att göra med att Östersundshem hade avtal med Peab. Han själv köpte in vitvarorna och badrumsinredningen till lägenheten. Han skickade sina fakturauppgifter till Bertil Jacobsson som skickade uppgifterna vidare till Andreas Niklasson. Han vet inte varför han inte svarade på Andreas Niklassons e-postmeddelande utan i stället vidarebefordrade meddelandet till Bertil Jacobsson. Det var Bertil Jacobsson han hade haft kontakt med tidigare. Han vet inte varför han ändrade texten i ämnesraden. Han fick aldrig någon faktura och han frågade heller aldrig efter någon sådan. Han tänkte inte på det heller. Han har annat att tänka på.

Deklarationen var ingen påminnelse för honom att han behövde ta reda på kostnaden för renoveringen. Förbättringsåtgärderna uppskattades till 67 000 kr.

Han kände inte till att fakturorna internfakturerades. Han har aldrig diskuterat renoveringarna med Jan Erik Vikén. Han har varit tydlig med att han privat skulle betala för fakturorna så han såg ingenting olämpligt i det hela.

Han har inte varit särskilt engagerad i de olika projekten mellan Östersundshem och Peab. Han var med på några initiala uppstartsmöten gällande Lugnet 10 och 12. I projektet Fjällblicken var han bara med i uppstartsmöten och i vissa projekterings- och byggmöten. Han hade inga synpunkter och han vet inte om han hade kunnat påverka projektet. Han hölls informerad om hur projektet fortlöpte eftersom han satt i interimstyrelsen för bostadsrättsföreningen i Fjällblicken. Han informerades fortlöpande om projektet Remonthagen i egenskap av stabschef. Han kan säkert ha skrivit under avtal för Östersundshems räkning. Han kan ha varit delaktig i beställningen av de kalkyleringstjänster som Östersundshem beställde från Peab på Remonthagen och Tallåsen.

Bertil Jacobsson: Jan Erik Vikén låg på honom om vart fakturan skulle skickas. Han ringde därför Hans Carlsson och fick en bekräftelse per e-post tillbaka på att fakturaadressen var skickad till Umeå. Han är osäker på om han förmedlade det till Jan Erik Vikén. Han och Hans Carlsson diskuterade aldrig närmare hur fakturering skulle ske. För honom var det självklart att Hans Carlsson skulle betala som slutkund. Den e-post han erhöll från Andreas Niklasson om att denne redan fått fakturauppgifter uppfattade han som en upplysning. Han vet inte vad det var för besked Andreas Niklasson hade fått eller från vem. Han var inte involverad.

Under den aktuella perioden var Peab kund till hans konsultfirma. Han har inte fakturerat Östersundshem, men jobbat för dem på konsultbasis. Han var i kontakt med Hans Carlsson vid något tillfälle genom att de var på något uppstartsmöte tillsammans.

De tilltalades uppgifter förtar inte värdet av åklagarnas bevisning

Jan Erik Vikén och Hans Carlssons uppgifter framstår som ologiska och i många avseenden motsägelsefulla. Jan Erik Vikén har t.ex. berättat att han reagerade på att beloppet i den andra fakturan var betydligt högre än vad han hade tänkt sig, men trots detta attesterat fakturan utan att följa upp att den hamnat hos slutkund. När det sedan kom ytterligare en faktura agerade han emellertid på samma sätt. Därtill har Jan Erik Vikén å ena sidan gjort gällande att slutfaktureringen fallit mellan stolarna p.g.a. sjukdom och hög arbetsbelastning och å andra sidan att han flertalet gånger efterhört med Bertil Jacobsson om faktureringen till Hans Carlsson. Det går inte ihop. Att det framkommit att Jan Erik Vikén även hade Hans Carlssons telefonnummer gör det hela ännu märkligare. Det finns, slutligen, flera avgörande skillnader beträffande den kostnad som en tidigare anställd tilläts lägga på det s.k. slaskkontot och kostnaderna för renoveringen av Hans Carlssons privata bostadsrättslägenhet. Till en början rörde det sig om just en tidigare anställd som tilläts använda sig av kontot för att, som tingsrätten förstått det, erhålla vissa rabatter. Jan Erik Vikén har även på fråga från Ann-Marie Andersson i januari 2019 uppgett att den tidigare kollegan ska slutfaktureras. Förklaringen att Jan Erik Vikén inte instruerade om att även Hans Carlsson skulle faktureras enbart p.g.a. att Ann-Marie Andersson inte ställde den frågan framstår som krystad.

Redan den omständigheten att Hans Carlsson bad Bertil Jacobsson om rekommendation avseende en byggfirma i Umeå och att en förfrågan skulle gå genom Peab framstår som något underlig. Hans Carlsson har förklarat förfarandet med att han ville känna sig trygg med de som utförde arbetet. Samtidigt har han inte bett om vare sig någon offert eller uppskattning om vad renoveringen kunde tänkas kosta, vilket talar för att han över huvud taget inte varit bekymrad över kostnaden för arbetet. Om avsikten hade varit att Hans Carlsson skulle betala för renoveringen framstår det som högst anmärkningsvärt att han inte svarade på meddelandet från Andreas Niklasson. Hans Carlsson har inte kunnat förklara varför han inte svarade på meddelandet. Att han i stället ändrade ämnesraden från badrumsinredning till arbetsmaterial och vidarebefordrade meddelandet till Bertil Jacobsson kan inte tolkas på något annat sätt än att han försökt dölja att det rört sig om en privat badrumsrenovering. Det framstår

även som föga troligt att Hans Carlsson inte skulle ha påmint sig om kostnaden för renoveringen enbart eftersom han aldrig erhöll någon faktura. Det har funnits flera situationer där han borde ha påmint sig om detta, bl.a. vid tidpunkten för försäljningen av lägenheten eller sonens deklaration.

Sammantaget är det tingsrättens bedömning att varken Jan Erik Vikéns eller Hans Carlssons uppgifter förtar värdet av åklagarnas bevisning. Det innebär att de ska dömas för brott i enlighet med åklagarnas gärningspåståenden. Tingsrätten återkommer nedan till rubriceringsfrågan.

Rubricering och antal brott

Mutbrotten ska bedömas som grova eftersom mutan avsett ett betydande värde (jfr. NJA 2012 s. 307). Brotten har även varit av särskilt farlig art eftersom Östersundshem är ett kommunalt bostadsbolag som lyder under lagen om offentlig upphandling.

Skyddsintresset för mutbrottet och trolöshetsbrottet skiljer sig åt, vilket innebär att det kan dömas för brotten i konkurrens. Mutbrotten och trolöshet mot huvudman ska bedömas som ett brott vardera.

Sammanfattning åtalspunkterna 6–7

Tingsrätten har ovan funnit det styrkt utom rimligt tvivel att Jan Erik Vikén har låtit Peab betala kostnaden för renoveringen av Hans Carlssons sons privata bostadsrättslägenhet. Ersättningen är att bedöma som en otillbörlig förmån som har lämnats av Jan Erik Vikén till Hans Carlsson, för honom själv eller annan, för utövningen av Hans Carlssons anställning eller uppdrag. Hans Carlsson har på motsvarande sätt tagit emot en sådan förmån. Jan Erik Vikén ska dömas för grovt givande av muta och trolöshet mot huvudman. Hans Carlsson ska dömas för grovt tagande av muta.

Skadestånd

Åtalspunkten 5

Med den gjorda bedömningen i skuldfrågan ska Peab:s enskilda anspråk ogillas gentemot såväl Jan Erik Vikén som Bertil Jacobsson.

Åtalspunkten 6

Med hänsyn till utgången i skuldfrågan är Jan Erik Vikén skadeståndsskyldig i förhållande till Peab. Det är visat att Peab har lidit den ekonomiska skada som framgår av gärningsbeskrivningen. Om sättet att räkna ränta råder inte tvist.

Påföljd

Mats Gustafsson, Hans Carlsson, Daniel Kindberg och Jan Erik Vikén förekommer inte sedan tidigare i belastningsregistret med något som är av intresse i detta mål. De lever under ordnade förhållanden och det saknas anledning att befara att någon av dem gör sig skyldiga till brott på nytt.

Straffvärdet för den brottslighet som **Mats Gustafsson** nu ska dömas för – grovt givande av muta vid två tillfällen, grovt bokföringsbrott vid tre tillfällen och grovt försvårande av skattekontroll vid två tillfällen – uppgår enligt tingsrättens bedömning till fängelse om tre år och fyra månader.

Straffvärdet för den brottslighet som **Daniel Kindberg** nu ska dömas för – grovt tagande av muta, medhjälp till grovt bokföringsbrott vid tre tillfällen samt medhjälp till grovt försvårande av skattekontroll – uppgår enligt tingsrättens bedömning till fängelse om två år och åtta månader.

Det samlade straffvärdet för **Hans Carlssons** brottslighet – grovt tagande av muta vid två tillfällen, medhjälp till grovt bokföringsbrott vid tre tillfällen och medhjälp till grovt försvårande av skattekontroll vid två tillfällen – uppgår enligt tingsrättens bedömning till närmare tre års fängelse.

Straffvärdet för den brottslighet som **Jan Erik Vikén** nu ska dömas för – trolöshet mot huvudman och grovt givande av muta – uppgår till tio månaders fängelse.

Vid straffmätningen ska hänsyn tas till om det finns några omständigheter som talar för att fängelsestraffet bör vara kortare än vad som är motiverat av brottens straffvärde (29 kap. 5 § brottsbalken). Vid en sådan bedömning kan i och för sig beaktas den långa tid som förflutit mellan brotten och lagföringen. Även om det gått lång tid – förundersökningen inleddes under våren 2018 och åtal väcktes i november 2020 – bedömer tingsrätten att det inte rör sig om en så osedvanligt lång tid att detta ska beaktas i straffmätningen. Inte heller bör i någon större mån beaktas att någon av de tilltalade utsatts för massmedial uppmärksamhet. Däremot ska beaktas att Mats Gustafsson, Daniel Kindberg och Hans Carlsson meddelas näringsförbud (se nedan) om fem år respektive tre år vardera. I straffmätningen avseende Hans Carlsson ska även beaktas att han förlorat sitt arbete. Det förhållande att Daniel Kindbergs anställning som VD på Östersundshem upphört år 2018 bör dock inte beaktas eftersom detta skett på hans egen begäran.

Sammantaget bedömer tingsrätten att straffmätningensvärde för Mats Gustafsson motsvarar fängelse i tre år. För Daniel Kindberg uppgår straffmätningensvärde till fängelse i två år och sex månader och för Hans Carlsson till två år och åtta månaders fängelse. För deras brottslighet är straffvärdet så högt att det i sig innebär att någon annan påföljd än fängelse inte kan komma i fråga.

När det gäller straffvärdet för Jan Erik Vikén är det inte så högt att det i sig ger underlag för en presumtion om fängelsestraff. En förutsättning för att han ska dömas till ett fängelsestraff är att brottsligheten, i förening med straffvärdet, utgör skäl för fängelse. Vid en samlad bedömning anser tingsrätten att mutbrottet under åtalpunkten 6 inte är av sådan art att det finns en presumtion för fängelse (jfr NJA 2012 s. 307). Med hänsyn till det anförda bestämmer tingsrätten påföljden till villkorlig dom och kännbara böter. Antalet dagsböter bör utifrån straffmätningensvärde bestämmas till 180. Storleken på varje dagsbot har bestämts utifrån Jan Erik Vikéns ekonomiska förhållanden.

ÖVRIGA FRÅGOR

Näringsförbud

Enligt 4 § lagen (2014:836) om näringsförbud ska den som har grovt åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamheten och därvid gjort sig skyldig till brott som inte är ringa meddelas näringsförbud, om ett sådant förbud är påkallat från allmän synpunkt. Om det för brottet inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader ska näringsförbud anses påkallat från allmän synpunkt, om inte särskilda skäl talar mot det. Bestämmelsen ska tillämpas på enskilda näringsidkare och på dem som utåt framträtt som ansvariga för en enskild näringsverksamhet samt på dem som faktiskt har utövat ledningen av en näringsverksamhet som en juridisk person har bedrivit.

Den brottslighet som Mats Gustafsson, Hans Carlsson och Daniel Kindberg gjort sig skyldiga till är av sådant slag att det föreligger en presumtion för att näringsförbud ska meddelas. Några särskilda skäl att underlåta detta har inte framkommit. Yrkandet om näringsförbud ska därför bifallas. Tiden för näringsförbud för Mats Gustafsson bör bestämmas till fem år. Tiden för näringsförbud för Hans Carlsson och Daniel Kindberg bör bestämmas till tre år vardera.

Företagsbot

Enligt 36 kap. 7 § brottsbalken kan företag åläggas företagsbot för brott som kan ge strängare straff än penningböter och som har begåtts i utövningen av näringsverksamhet, sådan annan offentlig näringsverksamhet som kan jämföras med näringsverksamhet, eller annan verksamhet som ett företag bedriver om brottet har varit ägnat att leda till en ekonomisk fördel för företaget. Därutöver krävs att företaget inte har gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottet eller att brottet begåtts av en ställföreträdare i ledande ställning. Företagsbot och förverkande får kombineras, även om det kan innebära att företagsbotens belopp i sådana fall kan jämkas. Att en näringsidkare åläggs företagsbot hindrar således inte att den vinning

som näringsidkaren gjort på brottet därutöver förverkas (se Cars och Engstam Phalén, a.a., s. 183 f.).

De allmänna förutsättningarna för att ålägga bolagen företagsbot är uppfyllda i enlighet med bestämmelsen. Frågan tingsrätten har att ta ställning till är vilka belopp respektive bot ska bestämmas till och om det finns skäl att jämka eller efterge någon företagsbot. Vid fastställande av sanktionsstorleken är det, eftersom nu aktuell brottslighet är begången före lagändringen den 1 januari 2020, tidigare bestämmelser som ska tillämpas.

Bestämmande av företagsbotens storlek ska ske med beaktande av straffskalan för det brott som ligger till grund för företagsboten. Särskild hänsyn ska tas till den skada eller fara som brottsligheten har inneburit samt brottslighetens omfattning och förhållande till näringsverksamheten. I praxis har företagsboten ofta bestämts med ledning av Ekobrottsmyndighetens riktvärden (ARF 2014:4), där gärningens straffvärde tjänar som utgångspunkt vid bestämmande av företagsbotens storlek.

Av avgörande betydelse är brottets konkreta straffvärde (NJA 2014 s. 139). Tingsrätten har ovan redovisat straffvärdena för de brott som ligger till grund för yrkandena om företagsbot, låt vara att de redovisade straffvärdena omfattar även mutbrotten. Vid bedömningen av straffvärdena har tingsrätten beaktat den skada och fara som brotten inneburit. Sammantaget finner tingsrätten att respektive företagsbot motsvarar vad åklagarna har begärt. Det innebär att Pilgrimsta Hus bör åläggas företagsbot om 3 000 000 kr enligt åtalpunkterna 1–4 och bolagen Nockt, SDAB, HGC och Svedberghs med 500 000 kr vardera enligt åtalpunkterna 3–4.

En företagsbot får, enligt 36 kap. 10 § första stycket p. 1 brottsbalken, jämkas om brottet medför annan betalningsskyldighet för näringsidkaren och den samlade reaktionen på brottsligheten skulle bli oproportionerligt sträng. Av andra stycket i samma bestämmelse följer att företagsbot får efterges om det är särskilt påkallat med hänsyn till sådant förhållande som kan utgöra grund för jämkning. Bestämmelsen om eftergift av företagsbot ska tillämpas endast i undantagsfall (prop. 2005/06:59 s. 63).

Eftersom det finns ett förbud mot dubbelbestraffning tillämpas bestämmelsen om eftergift framför allt i s.k. fåmansbolag.

Mats Gustafssons, Daniel Kindbergs och Hans Carlssons respektive bolag som nu är aktuella för företagsbot utgör visserligen alla s.k. fåmansbolag. Daniel Kindberg är dock inte ägare till vare sig Nockt eller SDAB, varför det saknas anledning att jämka boten med hänsyn till det fängelsestraff han nu döms till. Såvitt avser Pilgrimsta Hus, HGC och Svedberghs ska ägarna till dessa fåmansbolag, d.v.s. Mats Gustafsson och Hans Carlsson, samtidigt dömas till kännbara fängelsestraff. Aktieägare är dock inte personligen ansvariga för bolagets skulder. Utifrån det anförda bedömer tingsrätten sammantaget att det inte föreligger någon sådan särskild omständighet som gör att någon bot ska jämkas. Inte heller i övrigt har framkommit någon sådan omständighet.

Förverkande

Enligt 36 kap. 1 § brottsbalken ska utbyte av brott förklaras förverkat om det inte är uppenbart oskäligt. Pengar som mottagits som muta utgör sådant utbyte som avses i paragrafen. Ett förverkande av dessa belopp är inte uppenbart oskäligt. Beloppen ska, i enlighet med vad åklagarna har begärt i första hand, förverkas direkt från Hans Carlsson och Daniel Kindberg (se 36 kap. 5 § brottsbalken). Det innebär att Daniel Kindberg och Hans Carlsson, så som mottagare av mutor, är skyldiga att avstå 5 545 000 kr respektive 4 745 000 kr till staten. Alldeles oavsett om det skulle vara så att visst konsultarbete faktiskt har utförts åt Pilgrimsta Hus förändrar det inte tingsrättens bedömning i fråga om förverkande.

På samma sätt ska Hans Carlsson, såvitt avser det belopp som tingsrätten funnit att han mottagit i muta om 179 896 kr förverkas så som utbyte av brott. Hans Carlsson ska alltså även avstå det beloppet till staten.

Åklagarnas yrkande om s.k. bevisbeslag ska, i enlighet med vad åklagarna har pläderat för, ogillas. Beslaget om fem filofaxer ska därmed hävas.

Brottsofferfond

Eftersom fängelse ingår i straffskalan för de brott som de tilltalade nu döms för ska de betala föreskriven avgift till brottsofferfonden.

Försvarenersättning

Allmänna överväganden

Enligt 21 kap. 10 § rättegångsbalken har en offentlig försvarare rätt till skälig ersättning av allmänna medel för arbete, tidsspillan och utlägg. Ersättningen för arbete ska bestämmas med utgångspunkt i den tidsåtgång som är rimlig med hänsyn till uppdragets art och omfattning. För att ersättningsanspråkets skälighet ska kunna bedömas ska arbetsredogörelsen vara utförlig och innefatta uppgifter om tidsåtgången för varje åtgärd som inte är rutinmässig. Högsta domstolen har uttalat att kraven på utformningen av en kostnadsräkning ska bedömas från fall till fall och beroende på målets och uppdragets karaktär. Generellt bör kraven på arbetsredogörelsen ställas högre när ett mål är omfattande eller det begärda arvudet högt (se NJA 2008 s. 223). Att i en kostnadsräkning enbart ange olika arbetsmoment med standarduttryck eller svepande sammanfattningar som utmynnar i ett stort antal uppgivna arbetade timmar kan vara otillräckligt för att domstolen ska kunna göra en egen bedömning av om den begärda ersättningen är skälig med hänsyn till nedlagd tid.

Åklagaren Martin Bresman har yttrat sig över försvararnas kostnadsräkningar och anført att arbetsredogörelserna, med undantag för Olof Bexells räkning, varit bristfälliga och att det därför varit svårt att bedöma skäligheten i dem. Åklagaren har vidare bedömt att försvararnas ersättningsanspråk, bortsett från nyss nämnda försvarare, är för höga.

Vid prövning av försvararnas ersättningsanspråk avseende arbete finns till en början anledning att framhålla följande. Det till tingsrätten ingivna förundersökningsmaterialet omfattar omkring 5 500 sidor. Därutöver finns ett omfattande sidomaterial som försvaret, särskilt Christina Bergner och Olle Kullinger, har gått igenom. Slutdelgivning

av förundersökningsprotokollet skedde i juli 2020 och åtal väcktes den 20 november 2020. Christina Bergner har varit offentlig försvarare för Hans Carlsson sedan den 6 april 2020, Peter Lindqvist för Mats Gustafsson sedan den 27 maj 2020 och Olle Kullinger för Daniel Kindberg sedan den 12 oktober 2020. De tre nyss nämnda försvararna har innan dess varit privata försvarare för sina respektive huvudmän sedan januari–mars 2019.

Ett förberedande sammanträde har ägt rum med åklagarna och alla försvarare utom Olof Bexell. Huvudförhandling har genomförts under perioden 26 april 2022 t.o.m. den 25 maj 2022 med sammanlagt 14 förhandlingsdagar. Faktisk rapporterad förhandlingstid har uppgått till knappt 55 timmar.

Målet rör allvarlig brottslighet, vilket i sig motiverar att försvaret går igenom det material som finns noggrant. Det finns inte skäl att tvivla på att försvararna lagt ner all den tid som de begärt ersättning för utan det tingsrätten har att bedöma är om de lagt ned mer arbete än vad som är rimligt i förhållande till uppdragets art och omfattning. Försvararna har ett ansvar att begränsa tiden i förhållandet till vad som är rimligt. De sju åtalpunkter som prövats i målet har haft mer eller mindre direkta beröringspunkter med varandra, varför det i och för sig i viss mån har varit nödvändigt för Nina Löwenhielm och Slobodan Jovicic att sätta sig in i delar som inte omfattats av åtalet deras respektive huvudman. Försvararna har därtill haft ett nära samarbete med varandra vilket framgått under huvudförhandlingen och av deras arbetsredogörelser. Olof Bexell, som har förordnats som offentlig försvarare för SDAB och Nockt i ett sent skede i processen, får t.ex. antas ha erhållit visst stöd från flera av de andra försvararna. Det förtjänar även att nämnas att tingsrättens uppfattning är att den åberopade skriftliga bevisningen inte har varit av någon beaktansvärd omfattning.

Tingsrättens bedömning

Försvararnas arbetsredogörelser uppvisar, med undantag för Olof Bexells, inte de krav som kan ställas på en sådan. De är i huvudsak mer eller mindre svepande och ospecificerade. Dessa brister försvårar avsevärt tingsrättens möjligheter att pröva arvodesanspråkens skälighet, vilket får falla tillbaka på försvararna. Vid

skälighetsbedömningen bedömer tingsrätten det lämpligt att – med beaktande av den omfattning respektive huvudman har varit involverad i åtalet – göra en inbördes jämförelse avseende försvararnas begäran om ersättning för arbete. I det sammanhanget är även av intresse att se till hur mycket arbete som lagts ned i anslutning till huvudförhandlingen, d.v.s. under perioden april–maj 2022, som tingsrätten lättare har att bedöma. Christina Bergner har begärt ersättning motsvarande 140 timmar, Peter Lindqvist motsvarande 100 timmar och Olle Kullinger motsvarande 206 timmars arbete. Olof Bexell har enligt sin arbetsredogörelse lagt ned 180 timmar under 15 dagar från det att han erhöll sitt förordnande till dess att huvudförhandlingen inleddes samt ytterligare 80 timmar därefter. Något ska även sägas om sidoutredningen som, särskilt Christina Bergner och Olle Kullinger har lagt ned tid på att gå igenom. Sidoutredningen ska som utgångspunkt bestå av sådant som polisens utredare har bedömt helt sakna betydelse för utredningen. Det som försvararna sett anledning att åberopa eller hänföra sig till från sidomaterialet har också varit av högst begränsad omfattning och betydelse.

Tingsrätten har tidigare meddelat förhandsbesked till Christina Bergner, Slobodan Jovicic, Olle Kullinger, Peter Lindqvist och Nina Löwenhielm om att kostnader som uppstår med anledning av att de har sina verksamheter långt från Östersund omfattas av rätten till ersättning av staten.

Med dessa överväganden går tingsrätten vidare till att bedöma skäligheten i respektive försvarares ersättningsanspråk.

Christina Bergner har begärt ersättning motsvarande 605,9 timmars arbete plus ersättning för tidsspillan och utlägg, totalt 1 200 439 kr. Hon får anses vara skäligen tillgodosedd med ersättning motsvarande 500 timmars arbete. Tingsrätten har inga synpunkter på övriga delar av kostnadsanspråket.

Peter Lindqvist har begärt ersättning motsvarande ca 500 timmars arbete plus ersättning för tidsspillan och utlägg, totalt 991 954 kr. Vid en samlad bedömning finner

tingsrätten att skäligh arbetstid för Peter Lindqvist inte kan uppgå till mer än 400 timmar. Tingsrätten har inga synpunkter på övriga delar av kostnadsanspråket.

Olle Kullinger har begärt ersättning motsvarande 430 timmars arbete plus ersättning för tidsspillan och utlägg, totalt 861 111 kr. Han får anses vara skäligen tillgodosedd med ersättning motsvarande 350 timmars arbete. Det finns inga synpunkter på övriga delar av kostnadsanspråket.

Olof Bexell har begärt ersättning motsvarande 263, 5 timmars arbete plus ersättning för tidsspillan och utlägg, totalt 534 014 kr. Arbetsredogörelsen har varit tillräckligt specificerad för att kunna göra en skälighetsbedömning. Tingsrätten bedömer dock den begärda ersättningen avseende arvode som allt för hög. Han får anses vara skäligen tillgodosedd med ersättning motsvarande 140 timmars arbete.

När det sedan gäller den ersättning Olof Bexell har begärt avseende taxi, flyg och boende för sin inställelse i Östersund gör tingsrätten följande överväganden. Olof Bexell har närvarat vid huvudförhandlingen i Östersund under nio förhandlingsdagar. Övriga förhandlingsdagar har han närvarat via videolänk. Det har inte getts något förhandsbesked i tingsrätten om att Olof Bexell har rätt till ersättning för merkostnader för tidsspillan och utlägg som uppstått p.g.a. att han har sin verksamhet långt från den ort där domstolen är belägen. Det innebär att Olof Bexell har rätt till ersättning för tidsspillan och utlägg i nivå med vad en lokalt anlitad försvarare skulle ha rätt till, d.v.s. tio mils resa med bil ($10 \times 30, 5 \times 2 = 1\,220$ kr) för de tillfällen då han deltagit på plats i Östersund.

Slobodan Jovicic har begärt ersättning motsvarande ca 90 timmars arbete plus ersättning för tidsspillan och utlägg, totalt 232 920 kr inklusive mervärdesskatt. Med hänsyn till att Bertil Jacobsson endast delgetts misstanke och åtalats enligt gärningsbeskrivningen i åtalpunkten 5, som har varit av mer begränsad omfattning, bedömer tingsrätten att begärd ersättning och nedlagd tidsåtgång avseende arvode framstår som något hög. Slobodan Jovicic får anses vara skäligen tillgodosedd med ersättning motsvarande 80 timmars arbete. Slobodan Jovicic förefaller ha angett begärd

ersättning för utlägg inklusive mervärdesskatt. Samma mervärdesskattesats – 25 % – ska användas på samtliga kostnader efter avdrag för ingående mervärdesskattesats (se NJA 2005 s. 606). Avdrag med 6 % och 12 % sker därför på utläggsposterna för att korrigera detta.

Nina Löwenhielm har begärt ersättning motsvarande 118 timmars arbete plus ersättning för tidsspillan och utlägg, totalt 280 606 kr inklusive mervärdesskatt. Vid en samlad bedömning finner tingsrätten att skälighetsersättning avseende arbete motsvarar 90 timmars arbete. Det framstår som att även Nina Löwenhielm har begärt ersättning för utlägg inklusive mervärdesskatt. Samma justering som för Slobodan Jovicic sker därför även avseende hennes ersättningsanspråk för utlägg.

Försvarens arvodesanspråk bifalls med ovan nämnda dessa justeringar. Mot övriga ersättningsposter finns ingen anmärkning.

Bertil Jacobsson har frikänts från brott. Kostnaden för hans försvar ska därför stanna på staten. Jan Erik Vikéns ekonomiska förhållanden är visserligen sådana att han som utgångspunkt ska betala hela försvararkostnaden till staten. Dock ska beaktas att han frikänns från en åtalspunkt, varför han åläggs att återbetala skäligen hälften av försvararkostnaderna till staten. När det sedan gäller Mats Gustafsson, Hans Carlsson och Daniel Kindberg döms de i och med denna dom till fleråriga fängelsestraff. Deras försvararkostnader ska av den anledningen stanna på staten. SDAB och Nockt åläggs att solidariskt betala statens kostnader för försvaret av bolagen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (TR-01)

Överklagande, ställt till Hovrätten för Nedre Norrland, ska ha kommit in till tingsrätten senast den 14 juli 2022.

Caroline Hindmarsh

Nathalie Lihuvud

I avgörandet har lagmannen Caroline Hindmarsh och tf. rådmannen Nathalie Lihuvud samt nämndemännen Mats Larson och Veronika Eklund deltagit. Rätten är överens.

Avräkningsunderlag beträffande Hans Carlsson, se bilaga.

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelseid 19650622-8235	Datum för dom/beslut 2022-06-23
Efternamn Carlsson	Förnamn HANS Göran

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet

(lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2020-02-11	2020-02-12
------------	------------

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift

Namnförtydligande

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress
Storgatan 6
Telefon
063-15 06 00

Öppettider
måndag - fredag
08:00-16:00

Postadress
Box 708
831 28 Östersund

E-post
ostersunds.tingsratt@dom.se
Webbplats
www.ostersundstingsratt.domstol.se

ÅKLAGARMYNDIGHETEN
Nationella åklagaravdelningen
Riksenheten mot korruption
Vice chefsåklagare Martin Bresman

Ansökan om stämning

2020-11-20

Sida 1(14)
Handling 640
Ärende AM-70252-18
Handläggare 810-2

Ange dessa uppgifter vid kontakt med myndigheten

Åklagarbundet

Östersunds tingsrätt
Avdelning 1, Doha 11
Box 708
831 28 ÖSTERSUND

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Doha 06

INKOM: 2020-11-20
MÅLNR: B 3223-19
AKTBIL: 34

TR mål: B 3223-19
Handl.: OVR

1	Tilltalad: efternamn och alla förnamn		Tilltalsnamn	Yrke/titel
	Carlsson, Hans Göran		Hans	
	Personnr	Medborgare i	Telefon	Tolkbehov
	19650622-8235	Sverige	063-16 52 72	
	Adress			
	Vallsundsvägen 5 832 96 FRÖSÖN			
Offentlig försvarare/ombud				
Bergner, Cristina, Astra Advokater KB, Drottninggatan 98, 111 60 STOCKHOLM				
Frihetsberövande m.m.				
Anhållen i frånvaro 2020-02-10, gripen 2020-02-11 kl. 06.00, frigiven 2020-02-12 kl. 17.38.				
Delgivningsuppgifter				

2	Tilltalad: efternamn och alla förnamn		Tilltalsnamn	Yrke/titel
	Gustafsson, Mats Robert		Mats	
	Personnr	Medborgare i	Telefon	Tolkbehov
	19670329-5094	Sverige		
	Adress			
	Pilgrimstad Stationsvägen 11 843 97 PILGRIMSTAD			
Offentlig försvarare/ombud				
Lindqvist, Peter, Advokatfirman De Basso AB, Jovisgatan 8, 151 72 SÖDERTÄLJE				
Frihetsberövande m.m.				
Delgivningsuppgifter				

3	Tilltalad: efternamn och alla förnamn		Tilltalsnamn	Yrke/titel
	Jacobsson, Erik Bertil		Bertil	
	Personnr	Medborgare i	Telefon	Tolkbehov
	19530717-8250	Sverige		
	Adress			
	Österböle 207 834 97 BRUNFLO			
Offentlig försvarare/ombud				
Jovicic, Slobodan, Advokatfirman Salomonsson HB, Kungsholmtorg 16, 4 tr, 112 21 STOCKHOLM				
Frihetsberövande m.m.				
Delgivningsuppgifter				

4	Tilltalad: efternamn och alla förnamn		Tilltalsnamn	Yrke/titel
	Kindberg, Karl Stig Daniel		Daniel	
	Personnr	Medborgare i	Telefon	Tolkbehov
	19671106-8590	Sverige		
	Adress			
	Prästgatan 65 A LGH 1002 831 34 ÖSTERSUND			
	Offentlig försvarare/ombud			
Kullinger, Olle, Advokatbyrå Nordia, Box 70389, 10724 Stockholm				
Frihetsberövande m.m.				
Delgivningsuppgifter				

5	Tilltalad: efternamn och alla förnamn		Tilltalsnamn	Yrke/titel
	Vikén, Jan Erik			
	Personnr	Medborgare i	Telefon	Tolkbehov
	19551224-8211	Sverige	06322074	
	Adress			
	Centrumvägen 18 F 834 32 BRUNFLO			
	Offentlig försvarare/ombud			
Löwenhielm, Nina, Advokatfirman Johan Rainer AB, Riddargatan 68, 114 57 STOCKHOLM				
Frihetsberövande m.m.				
Delgivningsuppgifter				

Ansvarsyrkanden m.m.

1. GROVT GIVANDE AV MUTA (Gustafsson) och GROVT TAGANDE AV MUTA (Kindberg) (5000-K608982-18)

Gärning

Daniel Kindberg har under perioden 2014-01-01 – 2018-04-19 varit anställd som verkställande direktör i det kommunalägda Östersundshem AB, 556528-1648, med säte i Östersunds kommun, som i koncernbolagens verksamhet haft olika avtal med Pilgrimsta Hus Bygg AB, 556560-6430, med säte i Bräcke kommun.

Daniel Kindberg har under sin tid som anställd i Östersundshem AB från sina bolag Nockt AB, 556823-3653, och SDAB Förvaltning AB, 556891-9772, vid 31 tillfällen fakturerat, eller låtit fakturera, Pilgrimsta Hus Bygg AB sammanlagt 5 545 000 kr exklusive moms, allt i överenskommelse med Mats Gustafsson.

Mats Gustafsson har i Bräcke kommun som verkställande direktör och företrädare för Pilgrimsta Hus Bygg AB, under perioden september 2014 till och med januari 2018 vid 31 tillfällen lämnat otillbörliga förmåner till Daniel Kindberg, för denne själv eller annan, för utövningen av dennes anställning i Östersundshem AB om sammanlagt 5 545 000 kr exklusive moms genom att till Daniel Kindbergs bolag betala eller låta betala följande fakturor:

Fakturautfäställe	Fakturadatum	Belopp (exkl. moms)
SDAB Förvaltning AB	2014-09-15	250 000 kr
SDAB Förvaltning AB	2014-10-06	250 000 kr
SDAB Förvaltning AB	2014-11-04	250 000 kr
SDAB Förvaltning AB	2014-12-16	250 000 kr
SDAB Förvaltning AB	2015-04-23	250 000 kr
SDAB Förvaltning AB	2015-05-20	250 000 kr
SDAB Förvaltning AB	2015-07-09	250 000 kr
SDAB Förvaltning AB	2015-11-04	250 000 kr
SDAB Förvaltning AB	2016-05-11	650 000 kr
Nockt AB	2016-05-11	560 000 kr
SDAB Förvaltning AB	2016-09-28	280 000 kr
Nockt AB	2016-09-28	510 000 kr
Nockt AB	2017-03-11	90 000 kr
SDAB Förvaltning AB	2017-03-20	210 000 kr
Nockt AB	2017-04-10	45 000 kr
SDAB Förvaltning AB	2017-04-20	105 000 kr
Nockt AB	2017-05-10	45 000 kr
SDAB Förvaltning AB	2017-05-20	105 000 kr
Nockt AB	2017-06-12	45 000 kr
SDAB Förvaltning AB	2017-06-20	105 000 kr
Nockt AB	2017-07-10	45 000 kr
SDAB Förvaltning AB	2017-07-20	105 000 kr
Nockt AB	2017-08-10	45 000 kr
SDAB Förvaltning AB	2017-08-21	105 000 kr
SDAB Förvaltning AB	2017-09-20	105 000 kr
Nockt AB	2017-10-10	45 000 kr
Nockt AB	2017-10-17	45 000 kr
SDAB Förvaltning AB	2017-10-20	105 000 kr
Nockt AB	2017-11-10	45 000 kr
SDAB Förvaltning AB	2017-11-20	105 000 kr
Nockt AB	2017-12-11	45 000 kr
	Summa:	5 545 000 kr

Daniel Kindberg har under samma tid i Östersunds kommun för utövningen av sin anställning i Östersundshem AB, enligt ovan, begärt otillbörliga förmåner och sedan tagit emot dessa, för sig själv eller annan.

Mats Gustafsson och Daniel Kindberg har begått gärningarna med uppsåt.

Brotten är grova särskilt eftersom de avsett betydande värde och ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning samt varit av särskilt farlig art.

Lagrum

10 kap 5 b § och 5 c § brottsbalken

10 kap 5 a § och 5 c § brottsbalken

Särskilda yrkanden

1. Det yrkas att i första hand Daniel Kindberg och i andra hand Nockt AB, 556823-3653, såsom förverkat utbyte av brott ska förpliktas utge 1 565 000 kr enligt 36 kap 1 och 5 §§ brottsbalken.
2. Det yrkas att i första hand Daniel Kindberg och i andra hand SDAB Förvaltning AB, 556891-9772, såsom förverkat utbyte av brott ska förpliktas utge 3 980 000 kr enligt 36 kap 1 och 5 §§ brottsbalken.

2. GROVT GIVANDE AV MUTA (Gustafsson) och GROVT TAGANDE AV MUTA (Carlsson) (5000-K608982-18)

Gärning

Hans Carlsson har under perioden 2014-09-01 – 2018-06-18 varit anställd som stabschef och vice verkställande direktör, eller haft uppdrag som det senare, i det kommunalägda Östersundshem AB, 556528-1648, med säte i Östersunds kommun, som i koncernbolagens verksamhet haft olika avtal med Pilgrimsta Hus Bygg AB, 556560-6430, med säte i Bräcke kommun.

Hans Carlsson har under tiden för sin anställning, eller sitt uppdrag, i Östersundshem AB från sina egna eller närståendes bolag Aktiebolaget Svedberghs i Östersund, 556580-9414, och HGC i Östersund AB, 556915-6184 vid 24 tillfällen fakturerat, eller låtit fakturera, Pilgrimsta Hus Bygg AB sammanlagt 4 745 000 kr exklusive moms, allt i överenskommelse med Mats Gustafsson.

Mats Gustafsson har i Bräcke kommun som verkställande direktör och företrädare för Pilgrimsta Hus Bygg AB under perioden september 2014 till och med april 2018 vid 24 tillfällen lämnat otillbörliga förmåner till Hans Carlsson, för denne själv eller annan, för utövningen av dennes anställning och/eller uppdrag i Östersundshem AB om sammanlagt 4 745 000 kr exklusive moms genom att till Hans Carlssons eller hans närståendes bolag betala eller låta betala följande fakturor:

Fakturautställare	Fakturadatum	Belopp (exkl. moms)
AB Svedberghs i Östersund	2014-09-19	250 000 kr
AB Svedberghs i Östersund	2014-10-14	250 000 kr
AB Svedberghs i Östersund	2014-11-17	250 000 kr
AB Svedberghs i Östersund	2015-01-16	250 000 kr
AB Svedberghs i Östersund	2015-04-22	250 000 kr
AB Svedberghs i Östersund	2015-06-08	250 000 kr
AB Svedberghs i Östersund	2015-11-06	150 000 kr
AB Svedberghs i Östersund	2016-01-19	350 000 kr
AB Svedberghs i Östersund	2016-02-15	200 000 kr
AB Svedberghs i Östersund	2016-04-01	200 000 kr
HGC i Östersund AB	2016-06-14	250 000 kr
HGC i Östersund AB	2016-07-01	150 000 kr
HGC i Östersund AB	2016-08-25	160 000 kr
HGC i Östersund AB	2016-09-25	160 000 kr
HGC i Östersund AB	2016-11-10	120 000 kr
AB Svedberghs i Östersund	2017-01-09	100 000 kr

HGC i Östersund AB	2017-02-24	180 000 kr
HGC i Östersund AB	2017-04-03	165 000 kr
HGC i Östersund AB	2017-05-04	190 000 kr
HGC i Östersund AB	2017-06-12	180 000 kr
HGC i Östersund AB	2017-10-01	160 000 kr
HGC i Östersund AB	2018-01-08	190 000 kr
HGC i Östersund AB	2018-02-05	170 000 kr
HGC i Östersund AB	2018-03-15	170 000 kr
	Summa:	4 745 000 kr

Hans Carlsson har under samma tid i Östersunds kommun för utövningen av sin anställning och/eller uppdrag i Östersundshem AB, enligt ovan, begärt otillbörliga förmåner och sedan tagit emot dessa, för sig själv eller annan.

Mats Gustafsson och Hans Carlsson har begått gärningarna med uppsåt.

Brotten är grova särskilt eftersom de avsett betydande värde och ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning samt varit av särskilt farlig art.

Lagrum

10 kap 5 b § och 5 c § brottsbalken

10 kap 5 a § och 5 c § brottsbalken

Särskilda yrkanden

1. Det yrkas att i första hand Hans Carlsson och i andra hand Aktiebolaget Svedberghs i Östersund, 556580-9414, såsom förverkat utbyte av brott ska förpliktas utge 2 500 000 kr enligt 36 kap 1 och 5 §§ brottsbalken.
2. Det yrkas att i första hand Hans Carlsson och i andra hand HGC i Östersund AB, 556915-6184, såsom förverkat utbyte av brott ska förpliktas utge 2 245 000 kr enligt 36 kap 1 och 5 §§ brottsbalken.

3. GROVT BOKFÖRINGSBROTT alt. FÖRSVÅRANDE AV SKATTEKONTROLL, GROVT BROTT (Gustafsson), MEDHJÄLP TILL GROVT BOKFÖRINGSBROTT alt. MEDHJÄLP TILL FÖRSVÅRANDE AV SKATTEKONTROLL, GROVT BROTT (Kindberg), och MEDHJÄLP TILL GROVT BOKFÖRINGSBROTT alt. MEDHJÄLP TILL FÖRSVÅRANDE AV SKATTEKONTROLL, GROVT BROTT (Carlsson) (5000-K608982-18)

Gärning

Mats Gustafsson har varit ledamot och verkställande direktör i Pilgrimsta Hus Bygg AB, 556560-6430, (bolaget) med säte i Bräcke kommun.

Mats Gustafsson har under perioden januari 2014 – december 2014 och januari 2016 – december 2017 i Bräcke kommun åsidosatt bolagets bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen, med följd att rörelsens förlopp och ekonomiska resultat för räkenskapsåren 2014, 2016 och 2017 inte i huvudsak kunnat bedömas med ledning av bokföringen.

Åsidosättandet har bestått i att Mats Gustafsson bokfört eller låtit bokföra 44 fakturor om sammanlagt 7 860 000 kr från Nockt AB, 556823-3653, SDAB Förvaltning AB, 556891-9772, Aktiebolaget Svedberghs i Östersund, 556580-9414, och HGC i Östersund AB, 556915-6184, trots att fakturorna varit bristfälliga och inte uppfyllt kraven på vad ett verifikat ska innehålla enligt 5 kap 7 § bokföringslagen. Beloppen fördelar sig på respektive räkenskapsår enligt följande:

Räkenskapsår	Fakturaautställare	Antal fakturor	Belopp (exkl. moms)	Moms
2014	AB Svedberghs i Östersund	3	750 000 kr	187 500 kr
2014	SDAB Förvaltning AB	4	1 000 000 kr	250 000 kr
			Summa: 1 750 000 kr	437 500 kr
2016	AB Svedberghs i Östersund	3	750 000 kr	187 500 kr
2016	HGC i Östersund AB	5	840 000 kr	210 000 kr
2016	Nockt AB	2	1 070 000 kr	267 500 kr
2016	SDAB Förvaltning AB	2	930 000 kr	232 500 kr
			Summa: 3 590 000 kr	897 500 kr
2017	AB Svedberghs i Östersund	1	100 000 kr	25 000 kr
2017	HGC i Östersund AB	5	875 000 kr	218 750 kr
2017	Nockt AB	10	495 000 kr	123 750 kr
2017	SDAB Förvaltning AB	9	1 050 000 kr	262 500 kr
			Summa: 2 520 000 kr	630 000 kr

Vidare har åsidosättandet gett upphov till fara för att myndighets kontrollverksamhet vid beräkning eller uppbörd av skatt eller avgift allvarligt försvårats.

Daniel Kindberg har under perioden september – december 2014, maj - september 2016 och mars – december 2017 i Östersund med råd och dåd främjat ovan angiven gärning genom att ställa ut, eller låta ställa ut, bristfälliga fakturor från bolagen Nockt AB och SDAB Förvaltning AB till Pilgrimsta Hus Bygg AB.

Hans Carlsson har under perioden maj - november 2014, januari – november 2016 och januari – oktober 2017 i Östersund med råd och dåd främjat ovan angiven gärning genom att ställa ut, eller låta ställa ut, bristfälliga fakturor från bolagen Aktiebolaget Svedberghs i Östersund och HGC i Östersund AB till Pilgrimsta Hus Bygg AB.

Mats Gustafsson, Daniel Kindberg och Hans Carlsson har begått gärningarna med uppsåt eller oaktsamhet, alternativt grov oaktsamhet.

Brotten är grova särskilt eftersom gärningarna avsett mycket betydande belopp och/eller ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt.

Lagrum

11 kap 5 § 2 st, samt 23 kap 4 § brottsbalken, alt. 10 § skattebrottslagen (1971:69)

4. FÖRSVÅRANDE AV SKATTEKONTROLL, GROVT BROTT (Gustafsson), MEDHJÄLP TILL FÖRSVÅRANDE AV SKATTEKONTROLL, GROVT BROTT (Kindberg) och MEDHJÄLP TILL FÖRSVÅRANDE AV SKATTEKONTROLL, GROVT BROTT (Carlsson), och (5000-K608982-18)

Gärning

Mats Gustafsson har varit ledamot och verkställande direktör i Pilgrimsta Hus Bygg AB, 556560-6430, (bolaget) med säte i Bräcke kommun.

Mats Gustafsson har under perioden januari 2015 – december 2015 och januari 2018 – december 2018 i Bräcke kommun åsidosatt bolagets bokföringsskyldighet genom att bokföra eller låta bokföra 11 fakturor om sammanlagt 2 430 000 kr från SDAB Förvaltning AB, 556891-9772, Aktiebolaget Svedberghs i Östersund, 556580-9414, och HGC i Östersund AB, 556915-6184, trots att fakturorna varit bristfälliga och inte uppfyllt kraven på vad ett verifikat ska innehålla enligt 5 kap 7 § bokföringslagen. Beloppen fördelar sig på respektive räkenskapsår enligt följande:

Räkenskapsår	Fakturautställare	Antal fakturor	Belopp (exkl. moms)	Moms
2015	AB Svedberghs i Östersund	4	900 000 kr	225 000 kr
2015	SDAB Förvaltning AB	4	1 000 000 kr	250 000 kr
			Summa: 1 900 000 kr	475 000 kr
2018	HGC i Östersund AB	3	Summa: 530 000 kr	132 500 kr

Åsidosättandet har gett upphov till fara för att myndighets kontrollverksamhet vid beräkning eller uppbörd av skatt eller avgift allvarligt försvårats.

Daniel Kindberg har under perioden april – november 2015 i Östersund med råd och dåd främjat ovan angiven gärning genom att ställa ut, eller låta ställa ut, bristfälliga fakturor från SDAB Förvaltning AB till Pilgrimsta Hus Bygg AB.

Hans Carlsson har under perioden januari – november 2015 och januari – mars 2018 i Östersund med råd och dåd främjat ovan angiven gärning genom att från Aktiebolaget Svedberghs i Östersund och HGC i Östersund AB ställa ut, eller låta ställa ut, bristfälliga fakturor till Pilgrimsta Hus Bygg AB.

Mats Gustafsson, Hans Carlsson och Daniel Kindberg har begått gärningarna med uppsåt eller grov oaktsamhet.

Brotten är grova särskilt eftersom gärningarna avsett mycket betydande belopp och/eller ingått som ett led i brottslighet som utövats systematiskt.

Lagrum

10 § skattebrottslagen (1971:69), samt 23 kap 4 § brottsbalken

Särskilda yrkanden

Företagsbot

1. Det yrkas att Pilgrimsta Hus Bygg AB, 556560-6430, (bolaget) ska förpliktas utge företagsbot med 3 000 000 kr för brott, enligt åtalpunkt 1-4, som begåtts i utövningen av näringsverksamheten av en person i ledande ställning med rätt att fatta beslut på bolagets vägnar, enligt 36 kap 7 § brottsbalken.
2. Det yrkas att Nockt AB, 556823-3653, (bolaget) ska förpliktas utge företagsbot med 500 000 kr för brott, enligt åtalpunkt 3-4, som begåtts i utövningen av näringsverksamheten av en person i ledande ställning med rätt att fatta beslut på bolagets vägnar, enligt 36 kap 7 § brottsbalken.
3. Det yrkas att SDAB Förvaltning AB, 556891-9772, (bolaget) ska förpliktas utge företagsbot med 500 000 kr för brott, enligt ^{åtalpunkt} 3-4, som begåtts i utövningen av näringsverksamheten av en person i ledande ställning med rätt att fatta beslut på bolagets vägnar, enligt 36 kap 7 § brottsbalken.
4. Det yrkas att Aktiebolaget Svedberghs i Östersund, 556580-9414, (bolaget) ska förpliktas utge företagsbot med 500 000 kr för brott, enligt åtalpunkt 3-4, som begåtts i utövningen av näringsverksamheten av en person i ledande ställning med rätt att fatta beslut på bolagets vägnar, enligt 36 kap 7 § brottsbalken.
5. Det yrkas att HGC i Östersund AB, 556915-6184, (bolaget) ska förpliktas utge företagsbot med 500 000 kr för brott, enligt åtalpunkt 3-4, som begåtts i utövningen av näringsverksamheten av en person i ledande ställning med rätt att fatta beslut på bolagets vägnar, enligt 36 kap 7 § brottsbalken.

/ Justerat
av åklagaren
under hult

Näringsförbud

6. Det yrkas att Mats Gustafsson ska meddelas näringsförbud för fem år, enligt 4 § lagen (2014:836) om näringsförbud. Grunden för yrkandet är att Mats Gustafsson varit verkställande direktör och ledamot i styrelsen för Pilgrimsta Hus Bygg AB, 556560-6430, varvid han grovt åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamheten och därvid gjort sig skyldig till brottslighet som inte är ringa, enligt åtalpunkt 1-4 ovan. Näringsförbud är påkallat från allmän synpunkt eftersom åsidosättandet varit systematiskt och det för brotten inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader.

7. Det yrkas att Daniel Kindberg ska meddelas näringsförbud för tre år, enligt 4 § lagen (2014:836) om näringsförbud. Grunden för yrkandet är att Daniel Kindberg faktiskt utövat ledningen av näringsverksamheten som Nockt AB, 556823-3653, och SDAB Förvaltning AB, 556891-9772 bedrivit, samt varit suppleant och sedan ledamot i styrelsen för SDAB Förvaltning AB, varvid han grovt har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamheten och därvid har gjort sig skyldig till brottslighet som inte är ringa, enligt åtalspunkt 3-4 ovan. Näringsförbud är påkallat från allmän synpunkt eftersom åsidosättandet varit systematiskt och det för brotten inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader.
8. Det yrkas att Hans Carlsson, meddelas näringsförbud för tre år, enligt 4 § lagen (2014:836) om näringsförbud. Grunden för yrkandet är att Hans Carlsson varit ledamot i styrelsen för Aktiebolaget Svedberghs i Östersund, 556580-9414, och suppleant i styrelsen för HGC i Östersund AB, 556915-6184, samt faktiskt utövat ledningen av bolagens näringsverksamhet, varvid han grovt åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamheten och därvid har gjort sig skyldig till brottslighet som inte är ringa, enligt åtalspunkt 3-4 ovan. Näringsförbud är påkallat från allmän synpunkt eftersom åsidosättandet varit systematiskt och det för brotten inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader.

Beslag

9. Det yrkas att beslagen av 5 st filofaxer (2020-5000-BG18099 p 32-36), som tagits i beslag från Mats Gustafsson, ska bestå till dess domen i vunnit laga kraft i skulddelen.

5. TROLÖSHET MOT HUVUDMAN (Vikén) och MEDHJÄLP TILL TROLÖSHET MOT HUVUDMAN (Jacobsson) (5000-K608982-18)

Målsägande

Peab Sverige AB, 556099-9202, för talan (företrädd av åklagaren)

Gärning

Jan Erik Vikén har varit anställd som arbetschef i ett bolag inom Peabkoncernen och har på grund av förtroendeställning fått till uppgift att för moderbolaget Peab Sverige AB, 556099-9202, sköta en ekonomisk angelägenhet.

Jan Erik Vikén har i augusti – september 2017 i Östersund, Jämtlands län, låtit Per Karlsson Svets & VVS i Krokombolaget AB, 556599-6351, fakturera Peab Sverige AB med en osann faktura om 118 600 kr, varefter Jan Erik Vikén, i projekt 1418975 som han varit ansvarig för, attesterat den osanna fakturan som sedan betalats av Peab Sverige AB.

Jan Erik Vikén har enligt ovan missbrukat sin förtroendeställning och därigenom skadat Peab Sverige AB med ett belopp om 118 600 kr.

Bertil Jacobsson, som arbetat som konsult med uppdrag åt bolag i Peabkoncernen, har i augusti – september 2017 i Jämtlands län ~~har~~ med råd och dåd främjat ovan angiven gärning genom att förmå företrädare för Per Karlsson Svets & VVS i Krokom AB, 556599-6351, att skicka en osann faktura om 118 600 kr till Peab Sverige AB med fakturauppgifter som Bertil Jacobsson förmedlat, varefter den osanna fakturan attesterats och betalats av Peab Sverige AB enligt ovan, vilket orsakat skada med motsvarande belopp.

/ Justerat
av åklagaren
under hut

Jan Erik Vikén och Bertil Jacobsson har begått gärningarna med uppsåt.

Lagrum

10 kap 5 § 1 st brottsbalken, samt 23 kap 4 § brottsbalken

Enskilt anspråk

Peab Sverige AB, 556099-9202, yrkar att *Jan Erik Vikén och Bertil Jacobsson* solidariskt ska förpliktas utge skadestånd med 118 600 kr på grund av ren förmögenhetsskada vållad genom brott, enligt 2 kap 2 § skadeståndslagen (1972:207), jämte ränta på beloppet från den 8 september 2017 fram till dess full betalning sker, enligt 4 § 5 st räntelagen (1975:635).

Muntlig bevisning åtalspunkt 1-5

1. Förhör med tilltalade *Mats Gustafsson*.
2. Förhör med tilltalade *Hans Carlsson*.
3. Förhör med tilltalade *Daniel Kindberg*.
4. Förhör med tilltalade *Jan Erik Vikén*.
5. Förhör med tilltalade *Bertil Jacobsson*.
6. Förhör med vittnet *Tord Andnor* (tidigare styrelseordförande i Östersundshem AB) angående anställningen av Daniel Kindberg och vad denne uppgett om externa engagemang/bisysslor, Hans Carlssons anställning och arbetsuppgifter, samt Östersundshem AB:s affärsförbindelser med Pilgrimsta Hus Bygg AB, till styrkande av att de förmåner som Mats Gustafsson lämnat till Daniel Kindberg och Hans Carlsson via olika bolag varit otillbörliga och att det funnits ett s.k. tjänstesamband mellan anställningarna och förmåner.
7. Förhör med vittnet *Göran Göransson* (tidigare förvaltnings- och tekniskchef Östersundshem AB) angående hans kännedom om Östersundshem AB:s projekt och affärsförbindelser med Pilgrimsta Hus Bygg AB, till styrkande av att det funnits ett s.k. tjänstesamband mellan de förmåner som lämnats av Mats Gustafsson till Daniel Kindberg och Hans Carlsson genom olika bolag och de senares anställningar i Östersundshem AB.

8. Förhör med vittnet *Anders Wennerberg* (kommundirektör Östersunds kommun) angående hans möte med Daniel Kindberg och Migrationsverket i februari 2016, till styrkande av att Daniel Kindberg deltagit i möte med kommunen och Migrationsverket angående direktupphandling av Attefallshusen och att det funnits att s.k. tjänstesamband mellan de förmåner som lämnats av Mats Gustafsson till Daniel Kindberg och den senares anställning som vd i Östersundshem AB.
9. Förhör med vittnet *Sven Ringvall* angående hans kontakter med Daniel Kindberg, Hans Carlsson och Mats Gustafsson och deras respektive bolag, samt ev. arbete som han utfört i det s.k. "Rödkulleprojektet" i Åre kommun, till styrkande av det funnits ett s.k. tjänstesamband mellan de förmåner som Mats Gustafsson genom bolag lämnat till Daniel Kindberg och Hans Carlsson och deras anställningar i Östersundshem AB, samt att han fakturerat Rödkulle Panorama AB timpris för det arbete som utfört i det s.k. Rödkulleprojektet och att det inte är kostnader för hans arbete i Rödkulleprojektet som vidarefakturerats till Pilgrimsta Hus Bygg AB och att de tilltalades uppgifter därmed kan vederläggas.
10. Förhör med vittnet *Markus Näslund* (styrelseordförande i Rödkullen Holding AB) angående det s.k. "Rödkulleprojektet" i Åre och hans kontakter med ev. leverantörer till projektet, samt kännedom om Pilgrimsta Hus Bygg AB och Mats Gustafsson, till styrkande av att det inte är kostnader i det s.k. "Rödkulleprojektet" som fakturerats till Pilgrimsta Hus Bygg AB och att de tilltalades uppgifter därmed kan vederläggas.
11. Förhör med vittnet *redovisningskonsult Veronika Bäckman* angående bokföringsuppdraget etc. åt Pilgrimsta Hus Bygg AB (bolaget) och hennes kännedom om bolagets ekonomiska resultat och ställning, till styrkande av att underlag saknats till fakturor från SDAB Förvaltning AB, Nockt AB, Aktiebolaget Svedberghs i Östersund och HGC i Östersund AB som bokförts i bolaget och att bolaget inte haft några likviditetsproblem under åtminstone de senaste 10 åren.
12. Förhör med vittnet *revisor Åsa Grönvik* angående hennes uppdrag som revisor åt Pilgrimsta Hus Bygg AB (bolaget), bolagets omsättning och kunder, samt bokförda fakturor från bolagen SDAB Förvaltning AB, Nockt AB, Svedberghs i Östersund AB och HGC i Östersund AB utvisande att Östersundshem AB varit en viktig kund för bolaget och att hon påtalat för bolaget och Mats Gustafsson, som skött bolagets administration, att de bokförda fakturorna varit bristfälliga, allt till styrkande av Mats Gustafssons uppsåt.
13. Förhör med vittnet *Fredrik Wahlberg*, ekonom Polismyndigheten, angående hans granskning av Pilgrimsta Hus Bygg AB:s bokföring, till styrkande av att Mats Gustafsson lämnat förmåner till Daniel Kindberg och Hans Carlsson med de belopp som angetts i gärningsbeskrivningen samt att fakturorna/verifikaten varit bristfälliga och inte uppfyllt bokföringslagens krav enligt 5 kap 7 § bokföringslagen.

14. Förhör med vittnet *Per Karlsson* (tidigare misstänkt) angående bolaget Per Karlsson Svets & VVS i Krokomb AB och hans kontakter med Bertil Jacobsson, Jan Erik Vikén, samt Daniel Kindberg och Östersundshem AB, till styrkande av att Bertil Jacobsson uppmanat honom som företrädare för bolaget att fakturera Peab Sverige AB med en osann faktura om 118 600 kr till ett projekt som Jan Erik Vikén ansvarat för, samt att fakturan innehållit bl. a. ersättning till bolaget för en trekammarbrunn som skulle installeras på Jan Erik Vikéns privata fastighet och att han i samband därmed erhållit och betalat en osann faktura från SDAB Förvaltning AB med Daniel Kindberg som referens.
15. Förhör med vittnet *Peter Martin*, säkerhetschef Peab Sverige AB, angående fakturor från SDAB Förvaltning AB och Nockt AB till Peab-bolag och vad som framkommit i Peabs internutredning angående dessa fakturor, till styrkande av att bokföringen och internutredningen inte gett stöd för att arbete verkligen utförts i enlighet med aktuella fakturor till Pilgrimsta Hus Bygg AB.
16. Förhör med vittnet *Urban Keskitalo* angående Peab Sverige AB och Peabkoncernens organisation, attesträtter och internfaktureringar, samt Jan Erik Vikéns anställning och arbetsuppgifter, till styrkande av att Jan Erik Vikén på grund av förtroendeställning fått till uppgift att för Peab Sverige AB sköta en ekonomisk angelägenhet och missbrukat sin förtroendeställning och därigenom skadat Peab Sverige AB (åberopas även under åtalpunkt 7-8)

6. GROVT GIVANDE AV MUTA (Vikén) och GROVT TAGANDE AV MUTA (Carlsson) (5000-K142669-19)

Gärning

Hans Carlsson har under perioden 2014-09-01 – 2018-06-30 varit anställd som stabschef och vice verkställande direktör, eller haft uppdrag som det senare, i det kommunalägda Östersundshem AB, 556528-1648, med säte i Östersunds kommun, som i koncernbolagens verksamhet haft olika avtal med Peab Sverige AB, 556099-9202, eller dess dotterbolag inom Peabkoncernen.

Jan Erik Vikén har varit anställd som arbetschef inom Peabkoncernen och har under perioden 2016-02-16 – 2016-10-07 i Östersunds kommun lämnat otillbörliga förmåner till Hans Carlsson, för honom själv eller annan, för utövningen av Hans Carlssons anställning eller uppdrag, genom att Jan Erik Vikén låtit Peab Sverige AB betala kostnaden för renoveringen av Hans Carlssons sons privata bostadsrättslägenhet i Umeå till ett sammanlagt värde av 179 896 kr exklusive moms.

/ Justerat av
inlagaren
under hut.

Hans Carlsson har på motsvarande sätt, enligt ovan, i Östersunds och/eller Umeå kommun, för sig själv eller annan, tagit emot en otillbörlig förmån för utövningen av anställningen eller uppdraget.

Jan Erik Vikén och Hans Carlsson har begått gärningen med uppsåt.

Brottet är grovt särskilt eftersom gärningarna avsett betydande värde och ingått i en brottslighet som varit av särskilt farlig art.

Lagrum

10 kap 5 b § och 5 c § brottsbalken

10 kap 5 a § och 5 c § brottsbalken

Särskilt yrkande

Det yrkas att *Hans Carlsson*, såsom utbyte av brott, ska förpliktas utge 179 896 kr enligt 36 kap 1 och 5 §§ brottsbalken.

7. TROLÖSHET MOT HUVUDMAN (Vikén) (5000-K142669-19)

Målsägande

Peab Sverige AB 16556099-9202, 269 73 FÖRSLÖV, för talan (företrädd av åklagaren)

Gärning

Jan Erik Vikén har varit anställd som arbetschef inom Peabkoncernen och har på grund av förtroendeställning fått till uppgift att för moderbolaget Peab Sverige AB, 556099-9202, eller något/några dotterbolag, sköta en ekonomisk angelägenhet. Därvid har Jan Erik Vikén under perioden 2016-02-16 – 2016-10-07 i Östersunds kommun missbrukat sin förtroendeställning till skada för Peab Sverige AB med motsvarande belopp, genom att låta Peab Sverige AB betala kostnaden för renoeringen av Hans Carlssons sons privata bostadsrättslägenhet i Umeå till ett sammanlagt värde av 179 896 kronor exklusive moms.

Jan Erik Vikén har begått gärningen med uppsåt.

Lagrum

10 kap 5 § 1 st brottsbalken, i sin lydelse före den 1 juli 2017

Enskilt anspråk

Peab Sverige AB, 556099-9202, yrkar att *Jan Erik Vikén* ska förpliktas utge skadestånd med 179 896 kr på grund av ren förmögenhetsskada vållad genom brott under åtalpunkt 7, enligt 2 kap 2 § skadeståndslagen (1972:207), jämte ränta på beloppet från den 7 oktober 2016 fram till dess betalning sker, enligt 4 § 5 st räntelagen (1975:635).

Muntlig bevisning åtalspunkt 6-7

1. Förhör med *tilltalade Jan Erik Vikén*
2. Förhör med *tilltalade Hans Carlsson*
3. Förhör med *medtilltalade Bertil Jacobsson* (se åtalspunkt 5)
4. Förhör med *vittnet Anders Fransson* angående lägenhetsrenoveringen på Hissjövägen 30 i Umeå, vem som beställt renoveringen och vem han har haft kontakt med i samband med denna, samt hur faktureringen gått till, allt till styrkande av att Jan Erik Vikén kontaktat Peab Byggservice i Umeå för att utföra en renovering av en privat lägenhet i Umeå med instruktioner om att internfakturera kostnaden för inom Peab Sverige AB till ett av Jan Erik Vikén angivet projektkonto, samt att kostnaden för renoveringen lämnats av Jan Erik Vikén som en otillbörlig förmån till Hans Carlsson, för sig själv eller annan.
5. Förhör med *vittnet Per Åke Persson* angående projektkontot 1418975 och de affärshändelser som bokförts på kontot, till styrkande av Jan Erik Vikén missbrukat sin förtroendeställning och därigenom skadat Peab Sverige AB med ett sammanlagt belopp om 179 896 kr exklusive moms.

Handläggning

Beräknad tidsåtgång för förhandlingen kan uppskattas till cirka åtta dagar.

Förslag till huvudförhandlingsplan bifogas.

Behov av teknisk utrustning i rätten: Datoruppkoppling för presentation av skriftlig bevisning.

Den skriftliga bevisningen redovisas i särskild bilaga, **bilaga 1**.

Alexander Kindberg, formell företrädare för SDAB Förvaltning AB och Nockt AB, bör kallas till huvudförhandlingen med anledning av åklagarens särskilda yrkanden om företagsbot och förverkande av brottsutbyte riktade mot bolagen.

Martin Bresman

Thomas Forsberg

Hur man överklagar

Dom i brottmål, tingsrätt

TR-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis.

Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen, och det är kopplat en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd för skadeståndsdelen om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

HOVRÄTTEN FÖR
NEDRE NORRLAND
Rotel 6
Handläggare 6

AVRÄKNINGSUNDERLAG
2025-11-07

Aktbilaga
Mål nr. B 1188-22

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelsetid 19650622-8235	Datum för dom/beslut 2025-11-07
Efternamn Carlsson	Förnamn HANS Göran

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet

(lämna tomt om personen är fortsatt frihetsberövad)

2020-02-11	2020-02-12
------------	------------

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska i vissa fall tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 och 27 § förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Ansvarig för avräkningsunderlaget: Chris Stattin-Larsson

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress, e-postadress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se